

Kristiansund kommune
I medvind uansett vær

HANDLINGSPROGRAM

Kristiansund kommune

BUDSJETT 2018

ØKONOMIPLAN 2018–2021

Vedtatt i bystyret xx.12.2017 - PS 17/xx

Handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet er utarbeidet i henhold til gjeldende lover og forskrifter, og i samsvar med kommunes økonomireglement. Gjennom handlingsprogrammet skal bystyret vedta budsjett for det kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene samt hvilke mål kommunen skal arbeide mot i fireårsperioden. Budsjettet for året er bindende, mens økonomiplanen er retningsgivende.

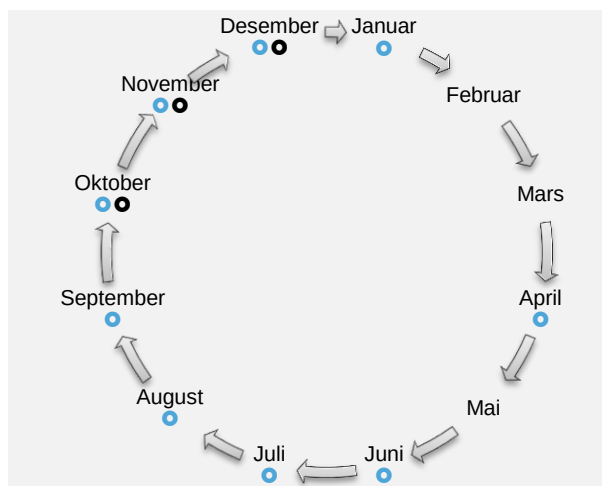
Den tekstlige delen i handlingsprogrammet er basert på samme overordnede struktur som årsrapporten¹, og utgjør en vesentlig del av handlingsprogrammet.

Tallmessig består handlingsprogrammet av fire budsjettskjema:

- **Budsjettskjema 1A – driftsbudsjettet** gir en samlet oppstilling av budsjettforutsetninger når det gjelder frie disponible inntekter, renter og avdrag, avsetninger, hva som kan fordeles til investeringsbudsjettet og virksomhetenes drift.
- **Budsjettskjema 1B – driftsbudsjettet** viser nettobevilgning per rammeområde og gir uttrykk for den politiske prioriteringen. Skjemaet er samtidig utgangspunkt for økonomistyringen. Bystyret bestemmer selv detaljeringen, som likevel ikke kan være så grov at prioriteringen blir mer eller mindre fraværende.
- **Budsjettskjema 2A – investeringsbudsjettet** viser summen av investeringene og hvordan de er finansiert.
- **Budsjettskjema 2B – investeringsbudsjettet** viser investeringer i bygg og anlegg og hvordan disse er finansiert.

ÅRSHJUL HANDLINGSPROGRAM

Figuren under beskriver når ulike prosesser/oppgaver gjennomføres og beslutninger fattes.

	● ADMINISTRATIVE PROSESSER	● POLITISKE PROSESSER OG BESLUTNINGER
Januar	● - Handlingsprogram inneværende periode til Fylkesmannen	
Mai	● - Budsjetttrundskriv og infoskriv om betalingssatser - Oppstart handlingsprogram	
Juni	● - Konsekvensjustert budsjett behandles i ledergruppe	
August	● - Utarbeidelse av tiltak starter	
September	● - Enhetene ferdigstiller handlingsprogram og handlingsplaner - Ferdigstille betalingssatser	● - Budsjettkonferanse formannskap
Oktober	● - Rådmannens utkast til handlingsprogram behandles i ledergruppen - Utarbeide detaljbudsjett - Rådmannens utkast til handlingsprogram ferdigstilles - Orientering tillitsvalgte og enheter	
November	● - Formannskapets forslag til handlingsprogram til offentlig ettersyn	● - Behandling av handlingsprogram formannskap
Desember	●	● - Behandling av handlingsprogram bystyre
Andre halvår	● - Administrativt arbeid med handlingsprogram og handlingsplaner	

¹ Tilpasset krav til oppbygning og innhold innført for statlige virksomheter i 2014.

Innhold

Handlingsprogrammet	2	Økonomi	46
		Fokusområde økonomi	46
		Handlingsprogrammet	50
Vedtak	4		
		Rammeområder	61
Rådmannens kommentar	5	Handlingsprogrammet	61
Rammebetingelser for Kristiansund kommune	5	Politisk styring	63
		Sentraladministrasjon	65
		Pedagogisk psykologisk tjeneste	67
		Grunnskoler	69
Om kommunen	7	Barnehager	72
Organisering	7	Kultur	74
		Fellestjenester pleie og omsorg	76
		Sykehjem	78
		Hjemmetjenester	81
Mål og strategier	11	Psykisk helse og rus	83
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030	11	Velferd	85
Kristiansunds bærekraftsmål	12	Barn, familie, helse	87
Den varme byen	13	Bo og habilitering	89
Den kloke byen	14	Storhaugen helsehus	92
Den smarte byen	15	Helseinnovasjonssenter	95
Den modige byen	16	Kommunalteknikk	97
		Plan og byggesak	100
		Eiendomsdrift	102
		Brann og redning	104
Styring og kontroll	17		
Verdigrunnlag	18	Vedlegg	106
Helhetlig system	19	Vedlegg 1 - Prioriterte planoppgaver	106
Ledelse	20	Vedlegg 2 - Årshjul	107
Plansystemet	21	Vedlegg 3 - Gebyrfinansierte selvkosttjenester	108
Styringssystemet	24	Vedlegg 4 - Betalingssatser	112
Fokusområde innbyggere og brukere	27	Vedlegg 5 - Formelle samarbeidsordninger	129
Fokusområde medarbeidere	31	Vedlegg 6 - Budsjettskjema 2B – investering	130
Fokusområde læring og fornying	38		
Framtidsutsikter	41		
Læring og fornying	41		
Befolkningsutvikling og tjenestetilbud	42		

Vedtak

Kommunens handlingsprogram ble vedtatt i bystyret 12. desember 2017.

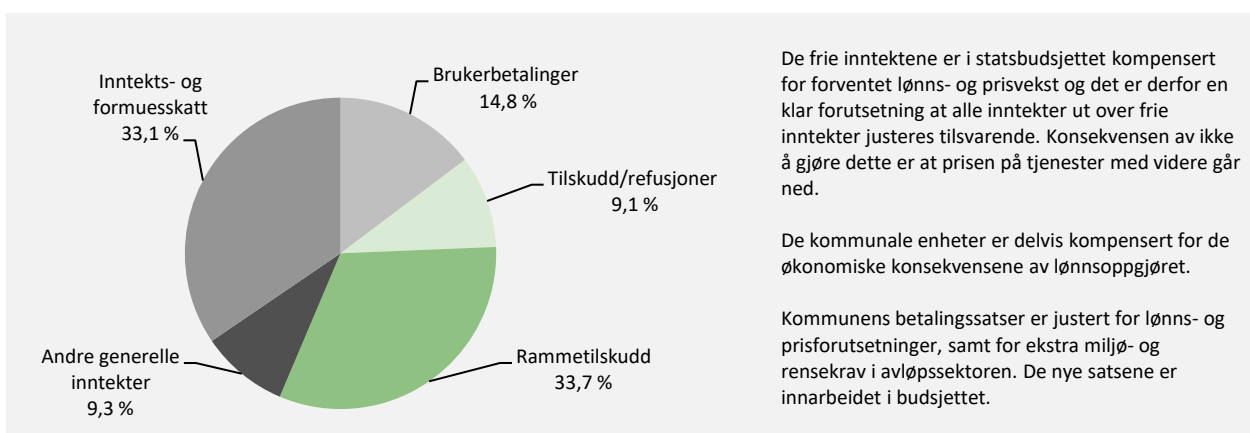
Rådmannens kommentar

Vårt økonomiske handlingsrom er forbedret, men fortsatt under press. Dette presset utøves i hovedsak av begrenset finansiell evne til nyskaping og utvikling, samt at forventede statlige innstramminger vil medføre strammere budsjetter inn mot slutten av budsjettperioden.

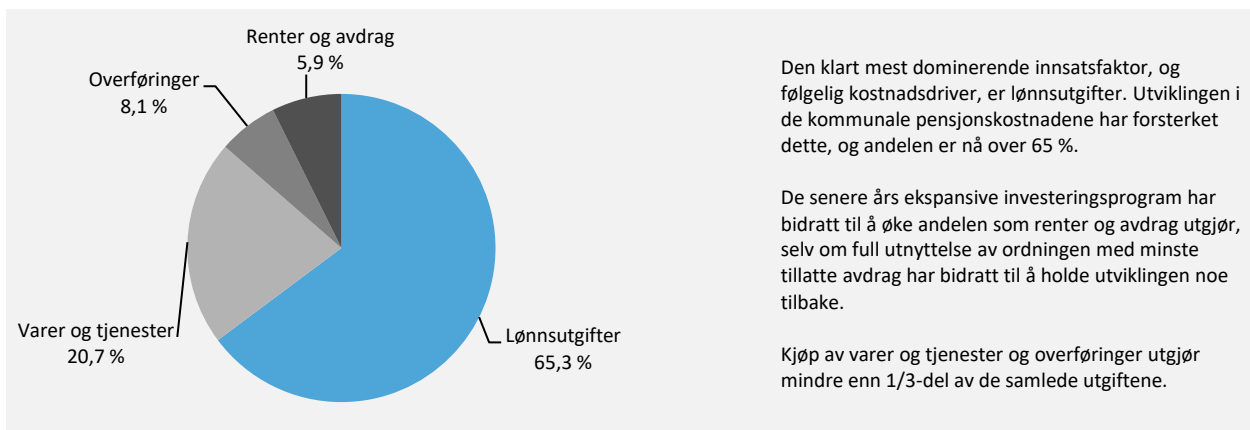
Rammebetingelser for Kristiansund kommune

Kommunens totale ramme omfatter inntekter ut over frie inntekter, og driftsrammene for det enkelte rammeområdet er beregnet med bakgrunn i det totale inntektsanslaget.

Prosentvis fordeling av kommunens inntekter

Prosentvis fordeling av kommunens utgifter

Tjenestenivået viser stadig økende behov. Å redusere dette til faktiske økonomiske rammer har vist seg utfordrende over flere år. Vi har sett en bedring i underliggende drift fra 2015 til 2017, men denne har stagnert i løpet av året og må adresseres i kommende budsjettperiode. Det vil kreves nyutvikling som gjør at tjenestene står seg inn i fremtiden. Denne utviklingen har også økonomiske konsekvenser, en utfordring det vil bli krevende å kombinere.

Tjenestene vi leverer må reduseres i kvalitet eller omfang for å være tilpasset våre økonomiske rammer, og gi handlingsrom for viktige satsinger innenfor både helse og omsorg og oppvekst. Å lykkes med dette krever effektivisering, stramme prioriteringer og en gjennomgående handlekraftig organisasjon, fra bystyret til den enkelte ansatte. Årets budsjett legger demografiske endringer til grunn og omprioriterer i noen grad rammene til de områdene som står overfor den største forventede belastningen.

Vi vet, som hele Norge, at antallet eldre øker samtidig som barnetallene er nedadgående. Dette må hensyntas og vi må dimensjonere våre tjenester deretter. Samtidig vet vi at den kommende bølgen av eldre både er mer funksjonsfriske og vil sette krav til at flere av de kommunale tjenestene de trenger er digitale. Dette vil kreve en annen organisering og tjenesteutvikling av oss som kommune. Denne utviklingen må starte nå, og vil konkurrere med rammene til allerede eksisterende tjenester.

Samtidig ser vi at rammer og kvalitet ikke alltid henger sammen. Kristiansund har de samme lovpålagte krav som andre kommuner. Vi skal levere forvaltning-, oppvekst-, helse- og tekniske tjenester til våre innbyggere. Selv som ROBEK-kommune greide vi å skinne på alle disse områdene. Vi vant Farmandprisen i Norge for beste politiske styringsdokument. Vi vant kommunekompasset som den mest effektive kommunale forvaltningen i Norge siden Bærum i 2013. Innen oppvekst var det Kristiansund som ble årets MOT-kommune. Det var Kristiansund som fikk DOGA-prisen for Norges beste tjenstedesign i helsesektoren, og det er vi som har Norges smarteste gatelys og sitter igjen med Vannprisen. Det går an! Selv med begrensede midler til nyskaping og vekst.

Vi vet at vi må gjennom en digital omstilling og føler oss beredt til å gå en ny digital hverdag i møte. Dette vil imøtekomme mange av utfordringene vi som kommuner står overfor. De siste kommunene til å omstille seg vil bli nevnt i sammenheng med eksempler fra næringslivet som Kodak og Nokia. Vi har ikke råd til å ligge langt bak i det feltet, men vi har heller ikke økonomisk handlingsrom til å ligge først.

Selv om den kommunale driften er utfordrende, og kan sees på som et skip som ligger vel tungt i sjøen, er det positivt overraskende at vi under budsjettarbeidet så et konsekvensjustert budsjett i balanse. Det betyr at om vi bare fortsetter som i fjor vil vi kunne plassere 10 millioner i banken etter at 2018 er gjennomført. Betyggende, men ikke bærekraftig. Derfor er det jobbet med dette budsjettet for å få plass til utviklende tiltak. Det er dessverre uunngåelig at dette vil spise av rammene til allerede eksisterende drift, og vi har derfor lagt et effektiviseringskrav på tjenesteproduksjonen, omtrent lik det kravet staten setter til kommunene på 1 %.

Et ufravikelig krav om 100 % budsjettdisiplin vil også i 2018 være helt avgjørende, og som i 2017 vil ikke egnethet som leder i Kristiansund kommune utelukkende baseres på faglighet, men i økende grad evnen til å ivareta de økonomiske rammer og utviklingsansvaret stillingen forvalter.

Administrasjonen mener vi har klart å balansere tre altoverskyggende krav på en god måte. Å effektivisere tjenestetilbudet, å ruste tjenestene for fremtiden, og å fortsette byggingen av det økonomiske handlingsrommet. Alle tre er viktige for å ta Kristiansund inn i en fortsatt strålende fremtid.

Arne Ingebrigtsen
rådmann

Om kommunen

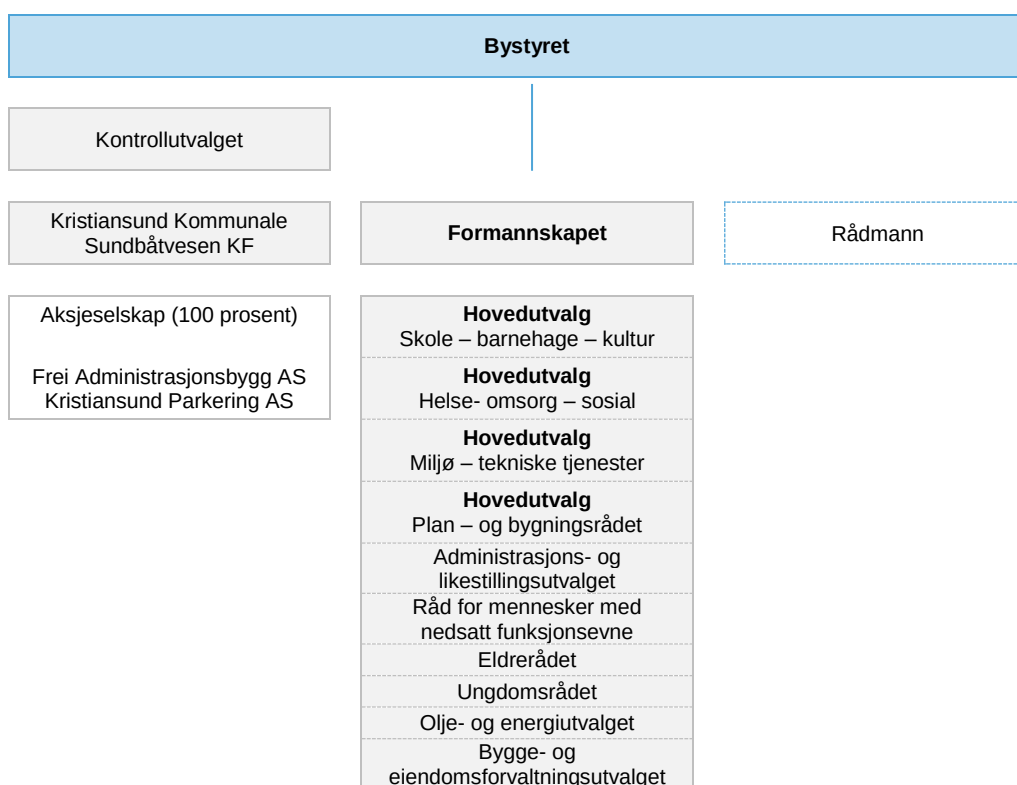
I planperioden skal vi utnytte mulighetene til å levere hensiktsmessige tilbud og tjenester på en ressurseffektiv måte innenfor gjeldende rammebetingelser. Å lykkes med dette krever effektivisering, stramme prioriteringer og en gjennomgående handlekraftig organisasjon, fra bystyret til den enkelte ansatte.

Organisering

All delegering av fullmakter i Kristiansund kommune skjer i henhold til vedtatt delegasjonsreglement og reglement for intern videredelegasjon.

POLITISK STRUKTUR

Kommunens politiske styringsstruktur er organisert etter hovedutvalgsmodellen. Ny politisk struktur ble vedtatt 1.9.2015.

Bystyret har 45 medlemmer og er kommunens øverste politiske organ. Bystyret fattet vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov og delegeringsvedtak.

Formannskapet har 11 medlemmer og er kommunens nest øverste politiske organ. Formannskapet behandler og avgjør en rekke saker som er delegert av bystyret. I tillegg behandler formannskapet forslag til handlingsprogram, og gir innstilling i en rekke andre saker som skal til bystyret.

Kommunen har fire **hovedutvalg**, alle med 9 medlemmer. Utvalgene forbereder og innstiller saker som behandles av bystyret. Plan- og bygningsrådet behandler saker i henhold til plan- og bygningsloven.

Formannskapet, Kontrollutvalget og Administrasjons- og likestillingsutvalget er lovpålagte organer. Det samme er Eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Tabellen viser antall avholdte møter og behandlede saker i perioden 2012-2016.

Politisk organ	2012		2013		2014		2015		2016	
	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker
Bystyret	10	94	10	107	12	96	10	86	12	99
Formannskapet	22	168	20	121	20	124	15	97	20	138
Hovedutvalg ¹⁾	36	141	36	130	33	101	29	77	35	89
Øvrige utvalg	63	242	66	252	65	240	49	179	42	145
SUM	131	645	132	610	130	561	103	439	109	471

¹⁾ Endret navn etter valget i 2011

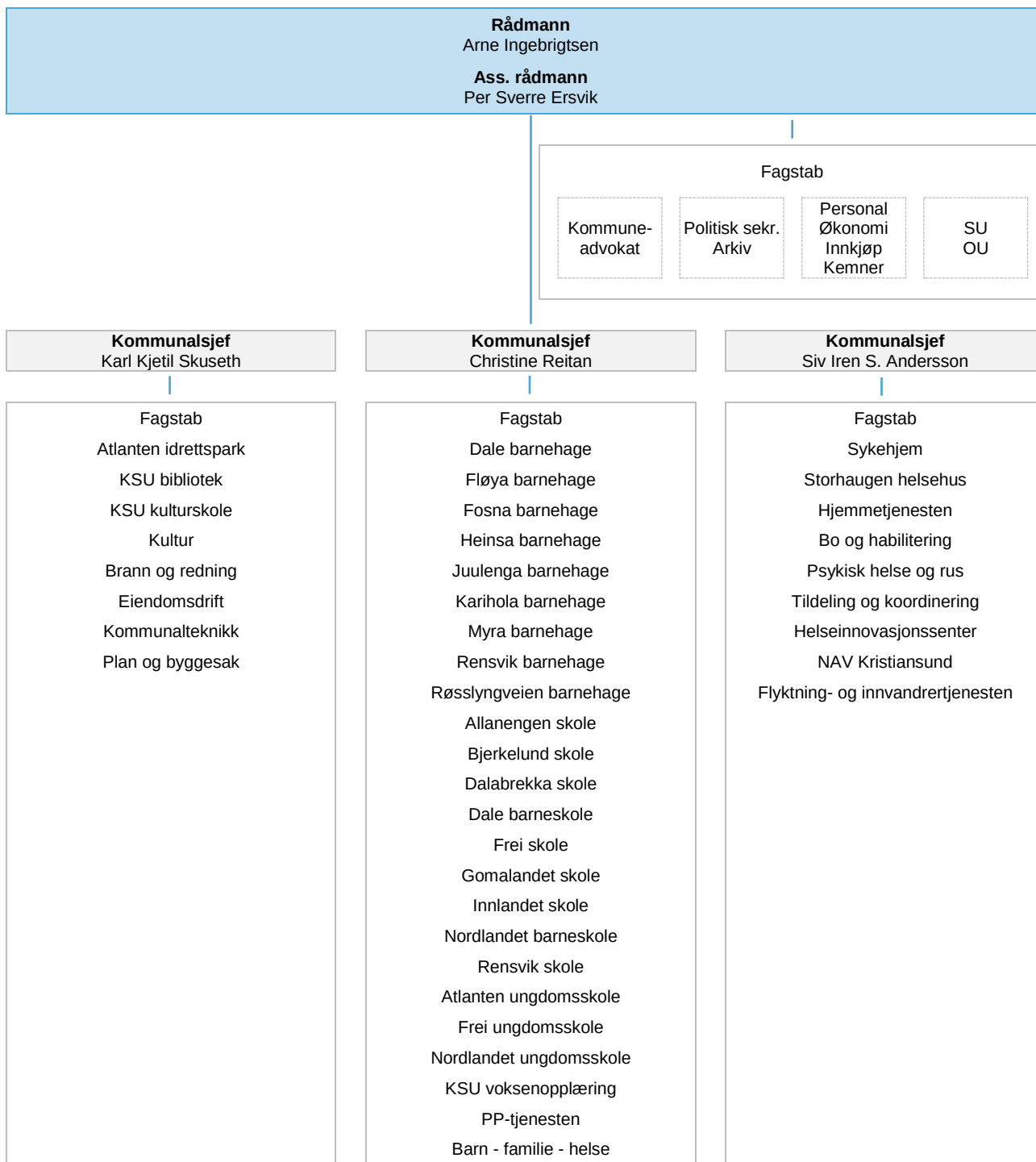

Nytt bystyre ble konstituert 13. oktober 2015. Ordfører er Kjell Neergaard (Ap).

ADMINISTRATIV STRUKTUR

Kristiansund kommune er administrativt organisert i en tradisjonell linjeorganisasjon som arbeider vertikalt, og stab/støtte-funksjoner som arbeider horisontalt. Rådmannen har gjennomgående delegasjon av myndighet i forhold til utførelse av definerte oppgaver og ansvar.

Gjeldene fra 1.1.2018.

Samfunnsutvikling (SU) - plan, næring, folkehelse, miljøvern, beredskap, service.

Organisasjonsutvikling (OU) - virksomhetsstyring, kvalitetssystem, controller, IKT, digitalisering, kommunikasjon.

Rådmannens strategiske toppledergruppe består av rådmann, assisterende rådmann og tre kommunalsjefer.

Rådmannen er kommunens øverste administrative leder, og ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Rådmannen er også ansvarlig for den daglige driften av kommunen.

Assisterende rådmann har rådmannens ansvar og fullmakter som stedfortreder. Assisterende rådmann er nærmeste leder til økonomisjef og personalsjef, som har et gjennomgående fagansvar for hele organisasjonen.

Kommunalsjefene har linjeansvar og rådmannens fullmakter innenfor sine respektive rammeområder. I tillegg har den enkelte kommunalsjef et spesielt ansvar for de fagområdene som hører til kommunens hovedutvalg og andre utvalg.

Enhetslederne er ansvarlig for sine enheter innenfor rammen av de fullmakter som er delegert fra rådmannen. Det innebærer at enhetslederne har nødvendig myndighet til å sikre enhetenes drift både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold.

Avdelingslederne er ansvarlig for avdelingens personalkostnader.

Mål og strategier

Vår visjon er «I medvind uansett vær». Med verdiene samhandling, nyskaping, optimisme og raushet skal vi levere gode tjenester og bygge et framtidsrettet, inkluderende og ansvarsbevisst lokalsamfunn og regionsenter. Vi skal være en varm, klok, smart og modig by.

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

Gjeldende kommuneplan ble vedtatt i bystyret 7.11.2017.

Den nye planen danner grunnlaget for hvordan vi skal løse vårt samfunnsoppdrag. Den viser en retning for Kristiansund inn i vår nære fremtid og danner utgangspunktet for hvordan vi skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

12 bærekraftsmål med tilhørende overordnede målformuleringer ligger til grunn for vår samlede innsats.

4 «byer» illustrerer vår visjon og framtidens Kristiansund.

Kristiansunds bærekraftsmål

God helse

Vi skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

God utdanning

Vi skal sikre en inkluderende, rettferdig og god utdanning for fremtidens utfordringer, og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Infrastruktur

Vi skal bygge solid infrastruktur.

Mindre ulikhet

Vi skal etablere Kristiansundskvaliteten ved å gi like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger, med spesielt fokus på barnefattigdom.

Bærekraftig by og samfunn

Vi skal gjøre byen og vår region inkluderende, trygg og fremtidsrettet.

Havrommet

Vi skal bevare våre marine ressurser og bruke havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.

Samarbeid

Vi skal styrke byen som regional motor gjennom handlekraftige partnerskap.

Lokalt kunnskapspotensial

Vi skal finne og bruke gullet i vår egen bakgård.

Offentlig gjeld

Vi skal ha kontroll på vår gjeld i et langsiktig perspektiv.

Urbanisering

Vi skal være en effektiv, attraktiv og moderne by.

Grønt skifte

Vi skal ha et miljøperspektiv på alt vi gjør.

Bærekraftig arbeidsliv

Vi skal fremme inkluderende og bærekraftig arbeidsliv og bidra til innovasjon.

Den varme byen

Hos oss finner du lyst og lek, skjemt og alvor, samspill og mangfold – det gode livet.

Her er det godt å bo og godt å leve. Her oppstår møter mellom store og små der mennesker vokser sammen. Her finner du funksjonelle bygg, trygge og vakre byrom, og et mangfold av aktiviteter og opplevelser for mennesker i alle aldre. Her lever alle deler av byen.

Her finnes mulighetene for de som ønsker å være en del av et fargerikt fellesskap som stimulerer til utjevning av forskjeller og en god fordeling av fellesskapets samlede ressurser.

MÅL 2030

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.
- Vi har et inkluderende og bærekraftig arbeidsliv.
- Vi har etablert Kristiansundskvaliteten ved å gi like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger, med spesielt fokus på barnefattigdom.
- Vi har en trygg by som er tilgjengelig for alle.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den varme byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den kloke byen

Hos oss finnes ideer, talenter og forbilder.

Forskning, utdanning og innovasjon er en del av vår hverdag. Vi er regionens naturlige «motor» og vi har et åpent blikk mot omverden. Vi er attraktive med nye løsninger innenfor teknologi og digitalisering, innenfor organisering, demokrati og brukerinvolvering. Vi har stolthet over alt vi er og det vi kan.

Her finnes mulighetene for de som vil skape, bygge, forandre, oppleve og utvikle seg.

MÅL 2030

- Vi har en fremtidsrettet by og region.
- Vi har møteplasser der kunnskap deles, der tanker utfordres og der spørsmål stilles.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.
- Vi har blitt den foretrukne og mest innovative samarbeidspartner for våre naboer.
- Vi har en mangfoldig frivillig sektor som samarbeider tett med oss om å skape gode lokalsamfunn, tjenester og tilbud til befolkningen.
- Vi har en plan for bevaring av matjorda og lærer av våre nabokommuner.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den kloke byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den smarte byen

Hos oss finner du kunnskap, åpenhet og framtidstro.

Vi utnytter våre naturgitte forutsetninger på stadig nye måter og er et forbilde for andre byer. Her finner du infrastruktur som er bygget for fremtidige generasjoner. Kollektivtrafikken er et forbilde, havnen er foretrukken for fartøy i alle størrelser og flyplassen knytter oss raskt til internasjonale destinasjoner. Her bygger vi boliger som støtter opp om et urbant liv og som ivaretar det globale perspektivet.

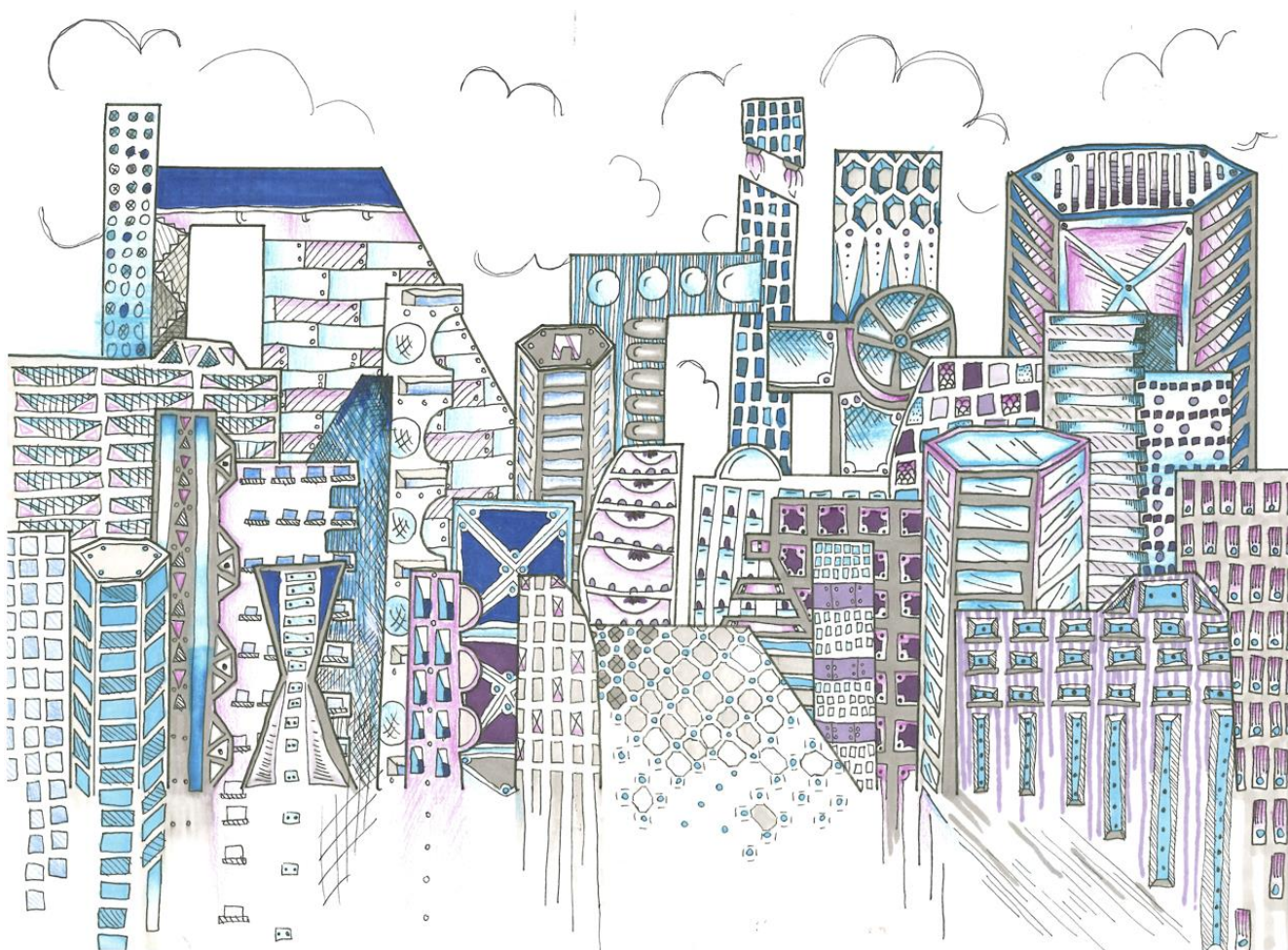
Her finnes muligheter for de som vil skape en arena for samhandling om kulturell identitet, og som vil gjøre sitt uttrykk til levebrød.

MÅL 2030

- Vi har solid infrastruktur.
- Vi har bevart våre marine ressurser og bruker havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.
- Vi har kontroll på vår gjeld i et langsiktig perspektiv.
- Vi har en effektiv, attraktiv og moderne by.
- Vi har arenaer som stimulerer til kulturell skaperkraft og plasserer byen i det internasjonale bilde.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den smarte byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den modige byen

Hos oss finner du nysgjerrighet, risikovilje og pågangsmot.

Vi er alltid åpen for endring. Her finner du miljøer med skapende og støttende kraft, en innovativ høyere utdanning og et samfunn som applauderer de som tør prøve. Her utvikler næringsliv og det offentlige seg sammen. Her finner du ungdommer som satser på alternativt og bynært landbruk og hagebruk med omsetningsmuligheter i et inkluderende sentrum.

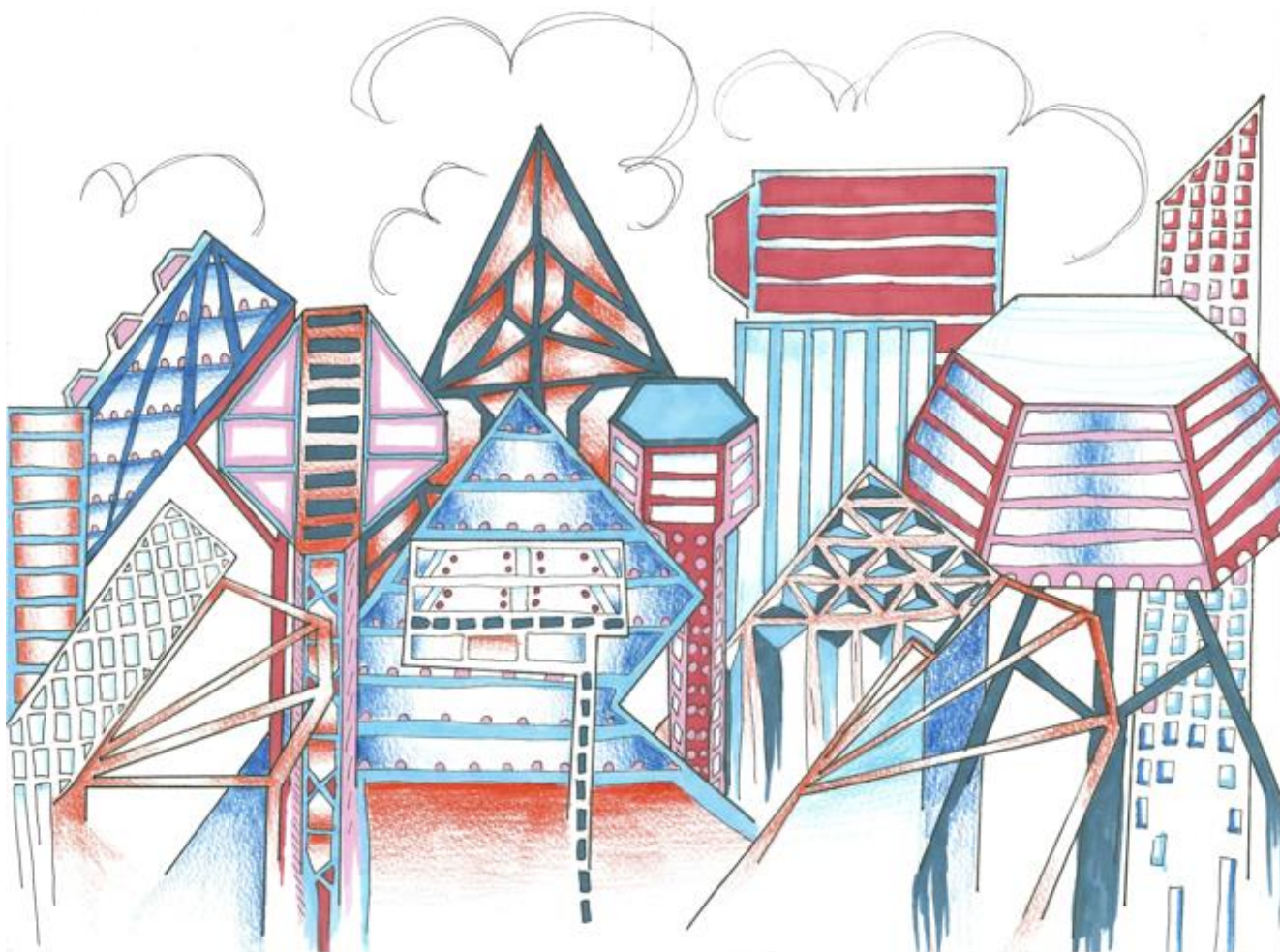
Her finnes mulighetene for de som ønsker å gå foran.

MÅL 2030

- Vi har en gjennomgående entreprenør- og innovasjonskultur.
- Vi har en sterk delingskultur og har samarbeidsprosjekter mellom offentlig sektor, kunnskapsmiljøer og næringsliv.
- Vi har etablert et kompetansemiljø for toppidrett.
- Vi har etablert et senter for kunst og kreative næringer i vår region.
- Vi har funnet og tatt i bruk gullet i vår egen bakgård.
- Vi har et miljø- og klimaperspektiv på alt vi gjør.
- Vi har etablert oss som et attraktivt reisemål.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den modige byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Styring og kontroll

I planperioden er målet å etablere et helhetlig system som sørger for at vi har styring og kontroll i en organisasjon som er effektiv og fremtidsrettet.

STATLIG TILSYN

Staten fører tilsyn for å sikre at kommunen ivaretar innbyggernes rettssikkerhet og øvrige kommunale oppgaver i tråd med nasjonale målsetninger.

EGENKONTROLL

Egenkontroll er den kontroll vi selv har ansvar for å utøve eller sørge for at blir utført. God egenkontroll skal bidra til å gi innbyggerne tillit til at vi utøver myndighet og leverer tjenester på en betryggende måte.

Egenkontroll består av en rekke virkemidler og utøves av flere aktører:

- Bystyret
- Kontrollutvalget
- Rådmannens internkontroll
- Regnskapsrevisjon
- Forvaltningsrevisjon
- Selskapskontroll

Bystyret har tilsyns- og kontrollansvar for kommunens virksomhet. Selskapskontroll inngår som en del av kontrollansvaret.

Kontrollutvalget fører løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påser at vi har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalgets forvaltningsrevisjoner gir de folkevalgte mulighet til å følge opp at politikk og prioriteringer gir ønskede resultater i tjenesten for kommunens innbyggere.

Rådmannen er ansvarlig for at kommunen har et hensiktsmessig og helhetlig system for styring og kontroll og at det utøves internkontroll i virksomheten.

Kommunens revisor² gjennomfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og revisjon av rådmannens internkontroll så langt det følger av god kommunal revisjonsskikk.

² Møre og Romsdal revisjon IKS.

Verdigrunnlag

Kommunens visjon, grunnverdier og leveregler utgjør kommunens verdigrunnlag. Verdigrunnlaget skal være kommunens vilje og evne til å bygge opp og videreutvikle et godt omdømme. Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne og andre interessegrupper skal ha tillit til kommunen. Målet er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. God etisk standard skal prege alle i møte med omverdenen, samt i etterlevelse av regelverk og kontrollsystemer.

Visjon

«Kristiansund kommune – i medvind uansett vær»

Grunnverdier

S SAMHANDLING <i>Vi skal alltid stå sammen</i>	N NYSKAPING <i>Hos oss er alt mulig</i>	O OPTIMISME <i>Vi har bruk for alle</i>	R RAUSHET <i>Vi har glimt på alle øyer</i>
- Vi er lyttende og inkluderende - Sammen utvikler vi Nordmøre - Samhandling skal være vår rettesnor - Vi er rause både mot nye ideer og mennesker	- Vi skal være Norges mest kreative og nyskapende kommune - Vi skal gi dristige ideer en sjanse - Du skal ha god grunn for å si nei - Ja-kommune, nei har bevisbyrden	- I Norges polykrome by er det glede, optimisme og positivitet som driver utviklingen fremover - Vi skal bli berømt for vår gjestfrihet og vårt gode humør	- Vi skal bli best i landet på positivt mangfold vi er avhengig av for å lykkes - I møte med mennesker er vi romslige og villige til å gi av oss selv - Vi unner alle suksess - Det som er godt for naboen er godt for oss

Leveregler

«Oss i mellom»

Vi holder ord! Vi gir ros!	Vi griper hverandre i å lykkes! Vi snakker med hverandre, ikke om!	Vi har humør og temperament! Vi gjør hverandre gode!
-------------------------------	---	---

Rådmannen vil ha fokus på å revitalisere kommunens verdigrunnlag. Målet er å sørge for en felles forståelse i hele organisasjonen. Rettferdighet, integritet, åpenhet og forsvarlighet er viktige element i dette arbeidet.

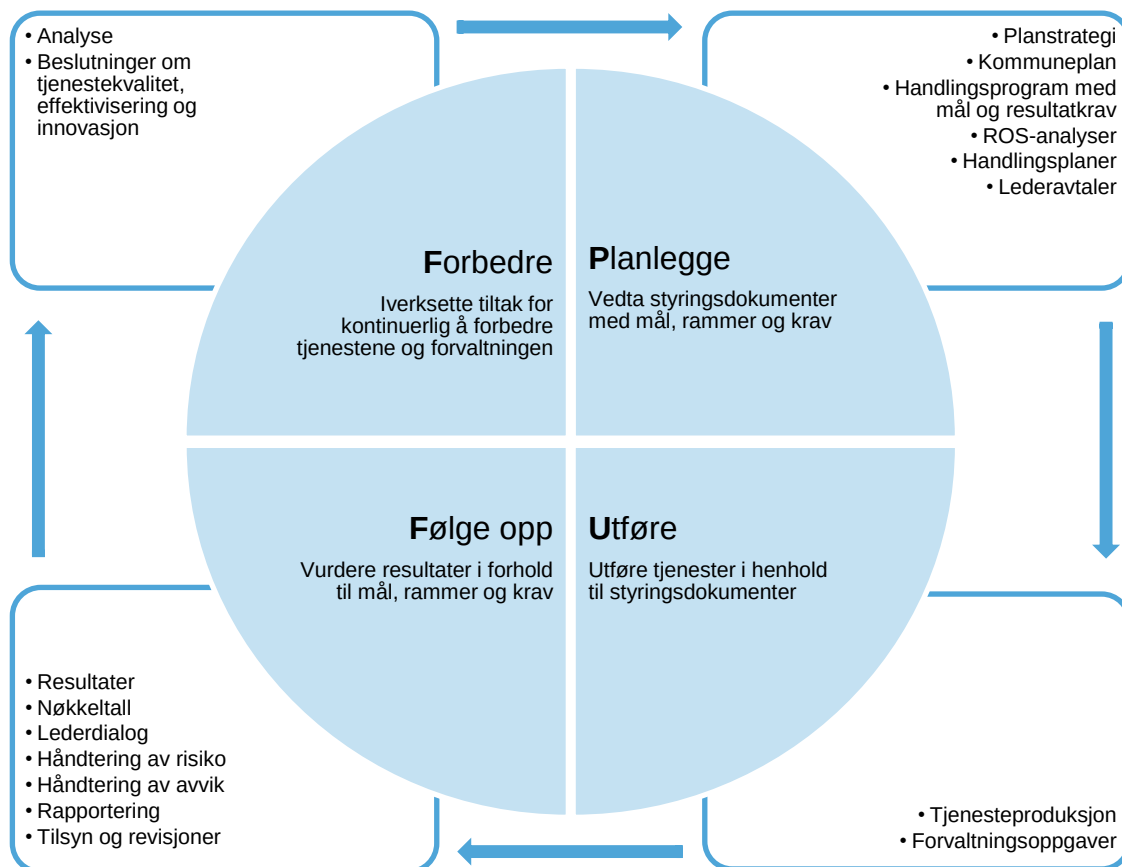
Helhetlig system

Plan- og styringssystemet i kommunen omfatter en rekke plan- og styringsprosesser som fremgår av figuren under. Gjennom god ledelse og gode plan- og styringsprosesser skal kommunen ivareta rollen som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena.

Plansystemet består av kommunens overordnede og politisk vedtatte planverk som skal sikre gjennomføring av politiske mål og prioriteringer.

Styringssystemet (virksomhetsstyringen) er rådmannens verktøy for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak, mål og prioriteringer.

PUFF - forbedringssirkel

Kommunen arbeider etter elementene i forbedringssirkelen. Gjennom plan- og styringsprosessene planlegges og utføres aktiviteter som skal sikre kvalitet i tjenestene og forvaltningen. Resultatene fra aktivitetene følges opp i henhold til de mål og krav som er satt, og benyttes til å iverksette tiltak for kontinuerlig å forbedre tjenestene og forvaltningen. Alle plan- og styringsprosesser skal gjennomføres med bakgrunn i kommunens verdigrunnlag, og verdiene skal være retningsgivende for den enkeltes adferd.

Rådmannen vil videreutvikle grunntanken om at godt partssamarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse skal bidra til en omstillingsdyktig og serviceinnstilt kommune til beste for innbyggerne og våre ansatte.

Ledelse

Elementene i PUFF-sirkelen ligger til grunn for all ledelsesmessig aktivitet knyttet til kommunens plan- og styringssystemer. Gode plan- og styringsprosesser forutsetter et lederskap som gir retning, utnytter handlingsrommet og er resultatorientert. Samtidig skal lederne legge til rette for en arbeidskultur som fremmer læring og forbedring i hele organisasjonen. Forslag til innovative løsninger vil følges opp på høyeste beslutningsnivå.

Lederavtaler inngås årlig. I avtalene konkretiserer rådmannens krav til resultater og utvikling for den enkelte leder. I løpet av året gjennomføres det dialog om status og evaluering av resultatoppnåelse i en-til-en møter. I tillegg utøver rådmann styringsdialog gjennom fellesmøter.

Rådmannen er opptatt av å legge til rette for at ledere kan bruke mindre tid til administrasjon og mer tid til tjenesteutvikling og ledelse. Økt fokus på digitalisering, prosessoptimalisering (LEAN), samhandling og samordning skal bidra til dette.

STYRINGSMODELLER

Kommunen benytter ulike styringsmodeller for å iverksette politiske vedtak, prioriteringer og mål, og for å skape best mulig resultat og kvalitet i tjenestene.

Linjestyring – styring av basisorganisasjon.

Prosjektstyring – styring av midlertidig organisasjon som et prosjekt eller program.

Kontraktstyring – styring av tjenester som ikke produseres i egen regi.

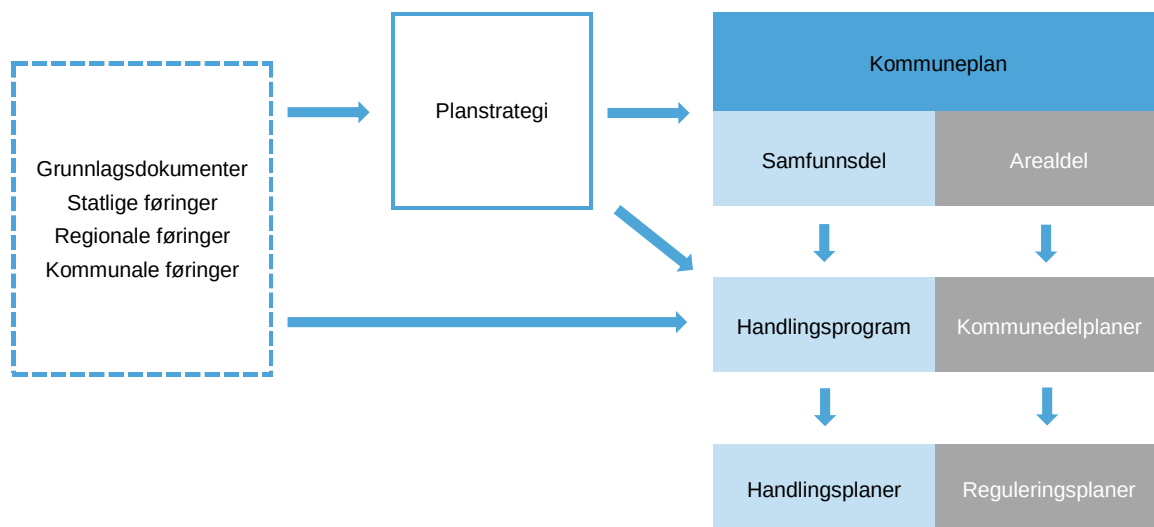
Eierstyring – styring av selskaper som kommunen eier helt eller delvis.

Rådmannen vil arbeidet videre med å utvikle og profesjonalisere kommunens fire ulike styringsmodeller. I alle våre styringsformer skal kommunen oppfattes som en profesjonell part og agere deretter.

Plansystemet

Kommunens oppgaver følger av kommuneloven, plan- og bygningsloven, øvrige lover og forskrifter, nasjonale og regionale føringer og politiske vedtak. Mange av oppgavene blir operasjonalisert og implementert gjennom planer som inngår i kommunens plansystem. Alle kommunens overordnede planer vedtas av bystyret. Det skal være konsistens i kommunens styringsdokumenter ved at styringsdokument på et lavere nivå skal være en operasjonalisering av dokumenter på et høyere nivå.

Figuren under viser kommunes plansystem.

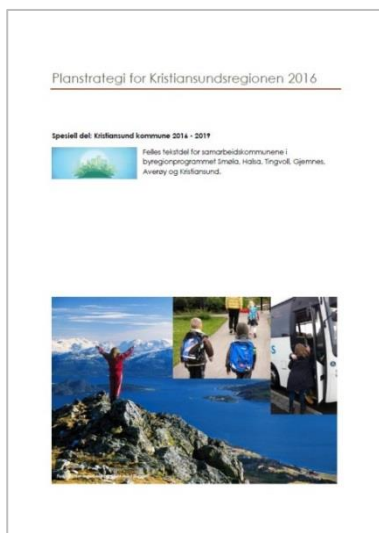
Rådmannen er godt i gang med en prosess for å heve kvaliteten på kommunens plandokumenter. Dette skal resultere i en mer integrert og sammenhengende planstruktur i kommunen. Det er i gjeldende planstrategi lagt opp til få, men strategisk styrende plandokumenter. Kommuneplan for Kristiansund – Samfunnsdelen, er på plass som den viktige overbygningen for andre planer som utarbeides.

Rådmannen vil sørge for et tett samarbeid med de folkevalgte for å utarbeide planer som står seg i fremtiden.

Planarbeid knyttet til kommuneplanens arealdelen vil pågå fram til våren 2019.

Det ble høsten 2017 vedtatt Kommunal digital gestalt. Realisering av kommunens nye digitaliseringsstrategi vil være en prioritert oppgave i 2018.

PLANSTRATEGI

Bystyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden. Dette inkluderer også evaluering av gjeldende planverk.

Gjeldende planstrategi for Kristiansund kommune 2016–2019 ble vedtatt i bystyret 28.6.2016. Den nye planstrategien viser kommunens sentrale styringsdokumenter. Alle disse skal forankres i definerte politiske organer, som både har eierskap til og ansvar for utarbeidelse og gjennomføring av planleggingen.

Oversikt over prioriterte planoppgaver framgår av [vedlegg 1](#).

KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Planen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser. I forkant av kommuneplanarbeidet utarbeides det et planprogram. Planprogrammet beskriver hvilke temaer som planlegges revidert i kommuneplanen, utredningsbehov og medvirkningsprosesser.

Samfunnsdelen konkretiserer mål, strategier og ønsket utvikling for Kristiansundsamfunnet og kommuneorganisasjonen.

Arealdelen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk, hvor avveining mellom vern og utbygging er viktig. Planen er juridisk bindende.

Kommuneplanen utarbeides for en periode på 12 år og revideres hvert fjerde år. Kommuneplanen skal ha en handlingsdel (økonomiplan) som angir hvordan planen skal følges opp i fireårsperioden. I vår kommune innarbeides kommuneplanens handlingsdel i handlingsprogrammet.

HANDLINGSPROGRAMMET

Handlingsprogrammet skal sikre god sammenheng mellom plan, virkemiddel og gjennomføring. Kommunens årsbudsjett og økonomiplan utgjør handlingsprogrammet. Årsbudsjettet og økonomiplanen utarbeides gjennom en felles prosess og integreres i samme dokument.

Økonomiplanen har et 4. års perspektiv med årsbudsjettet som første år. Planen rulleres årlig.

Årsbudsjettet er kommunens bevilgningsdokument, det vil si at vedtatt budsjett angir hvilke rammer bystyret har bevilget til kommunens virksomhet det kommende året – rammene er bindende for rammeområdene.

Gjennom handlingsprogrammet skal kommunen realisere målsetninger fastsatt i kommuneplanens langsiktige del, planlegge nye tiltak og føre kontroll med kommunens ressurstilgang og ressursbruk. De økonomiske rammene bygger på rammefaktorer i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet. Økonomiske konsekvenser knyttet til mål og tiltak i kommunens tema- og sektorplaner, jamfør planstrategien innarbeides også i handlingsprogrammet for oppfølging. I tillegg kommer en rekke måleindikator basert på kommunens mål- og resultatstyring.

HANDLINGSPLANER

Mål og tiltak fra handlingsprogrammet, felles gjennomgående planer og annet relevant planverk som følger av planstrategien, videreføres og følges opp i ulike handlingsplaner. Handlingsplanene er dokument som skal sikre sammenheng mellom organisasjonens mål, tiltak og resultater, samt oppfølging av politiske vedtak, lover og forskrifter.

FELLES GJENNOMGÅENDE PLANER

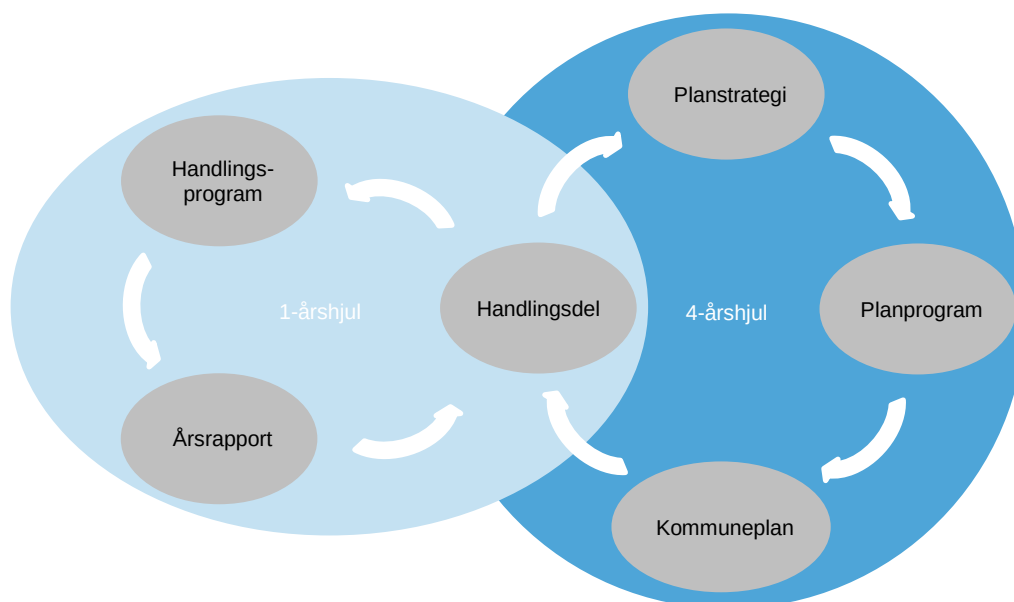
Kommunen har flere gjennomgående planer som gjelder for hele organisasjonen. Disse revideres normalt hvert fjerde år, og mål og tiltak innarbeides i handlingsprogrammet og/eller handlingsplanene for oppfølging.

De gjennomgående planene er:

- Anskaffelsesstrategi 2016-2020
- Strategisk kompetanseplan 2016-2020
- Arbeidsgiverstrategi 2017-2022

ÅRSHJUL

Figuren under illustrerer de overordnede strategiske prosessene knyttet til kommuneplanen (4-årshjulet) og handlingsprogrammet (1-årshjulet).

I tillegg utarbeider kommunen et overordnet årshjul som viser hvordan og når ulike dokumenter og prosesser fases inn i forhold til hverandre politisk og administrativt ([vedlegg 2](#)), samt detaljerte årshjul for enkeltstående prosesser/aktiviteter.

Styringssystemet

Virksomhetsstyring favner all ledelsesmessig aktivitet, styring og kontroll som skal bidra til å iverksette politiske vedtak, prioriteringer og mål, og å skape best mulig resultat og kvalitet i tjenestene. Virksomhetsstyring omfatter fullmaktsnivåene i kommunen og sikrer at styringen skjer likt og samordnet mellom og innen tjenesteområdene.

Virksomhetsstyringen skal baseres på mål- og resultatstyring som overordnet styringsprinsipp. Prinsippet³ skal;

- sikre effektiv gjennomføring av politiske vedtak
- sikre etterlevelse av lover og forskrifter
- integrere risikostyring og internkontroll
- sikre en hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosesser og riktig ressursanvendelse
- sikre læring, forbedring og innovasjon

Det er en målsetning at virksomhetsstyringen skal forenkles og bli mer effektiv. Samtidig skal organisasjonens forståelse og modenhet på området styrkes.

Vi skal

- anskaffe og innføre et elektronisk system for virksomhetsstyring – verktøyet skal blant annet benyttes til å få på plass en helhetlig plan- og målstruktur
- videreutvikle «Ledelsens gjennomgang» som rapporteringsverktøy
- ta i bruk Public Portal - synkronisering av dokumentbiblioteket i kvalitetssystemet og dokumenter i nettportalen
- ta i bruk analyseverktøyet Visma BI som rapporteringsverktøy
- ha større fokus på selskapskontroll og eierstyring

Kommunens sak- og arkivsystem skal ut på anbud i løpet av 2020.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Dette innebærer at vi skal planlegge og sette mål, måle og følge opp resultatene for å avdekke avvik og kontinuerlig forbedre og videreutvikle tjenestene. Mål- og resultatstyring skal også sikre læring i organisasjonen.

Mål- og resultatstyring skjer manuelt ved hjelp av styringskort inntil nytt virksomhetsstyringssystem er på plass.

Figuren under illustrerer oppbygningen av styringskortet som benyttes.

Fokusområde	Hovedmål	Suksessfaktor (delmål)	Måleindikatorer	Målemetode	Resultatkrav ¹⁾	Resultat
Innbyggere og brukere	Gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og medvirkning	Gjennomgående				
Medarbeidere	Motiverte og kompetente medarbeidere	Gjennomgående				
Læring og fornying	Fremtidsrettet og lærende organisasjon	Gjennomgående				
Økonomi	God økonomistyring og godt økonomisk handlingsrom	Gjennomgående				

¹⁾ Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

Det er definert fire fokusområder med tilhørende hovedmål. Innenfor hvert hovedmål er det utarbeidet ulike måleindikatorer på utvalgte suksessfaktorer. Antall suksessfaktorer og måleindikatorer varierer. Det samme gjelder målemetoder og resultatkrav.

³ Omfatter ikke kommunens prinsipper for eierstyring. Disse framgår av kommunens Eiermelding/eierpolitikk.

I all hovedsak er det vårt lønn-, økonomi- og personalsystem som gir styringsinformasjon om økonomi og medarbeidere, mens fagsystemene gir styringsinformasjon om brukerne. Til måling av tilfredshet og tjenestekvalitet benyttes blant annet verktøyet «bedrekommune.no» og Google-skjema.

Systematisk rapportering fra tjenesteområdene til rådmannen, og videre fra rådmannen til politiske organer, er en forutsetning for god politisk og administrativ styring. Vårt rapporteringssystem består av månedsrapporter, kvartalsrapporter og årsrapport, som alle fremmes for politisk behandling. I tillegg er det anskaffet et analyseverktøy som muliggjør daglig rapportering på enhets-/ avdelingsnivå knyttet til utvalgte indikatorer for å følge opp ressursanvendelsen innenfor områdene økonomi, lønn/personal og innkjøp.

Rådmannen vil ha fokus på videreutvikling av styringsdata, slik at man kan følge utviklingen gjennom året og ved behov iverksette korrigerende og forebyggende tiltak.

GJENNOMFØRING AV POLITISKE VEDTAK

Dette innebærer at kommunen skal ha systemer som sikrer at politiske vedtak blir fulgt opp og iverksatt.

Vedtaksoppfølging skjer elektronisk i kommunens sak- og arkivsystem ePhorte. Egne rapporter viser hvilke saker som skal følges opp og hvilke saker som er ferdig utført.

Iverksettelse av politiske vedtak sikres gjennom lederavtaler og ulike handlingsplaner. Dette omfatter også gjennomføring av politiske vedtak som fattes utenom handlingsprogrammet.

Alle ledere skal holde seg orientert om de vedtak som direkte gjelder eget ansvarsområde, samt forhold som berører hele kommunen.

ETTERLEVELSE AV LOVER OG FORSKRIFTER

Dette innebærer riktig saksbehandling og tjenesteutøvelse, samt ivaretagelse av kommunens juridiske interesser som forvaltningsmyndighet, tjenesteprodusent og eier.

Saksbehandling skjer elektronisk i kommunens sak- og arkivsystem ePhorte. Utredning av eventuelle juridiske problemstillinger inngår som et ledd i all saksbehandling.

Tjenesteutøvelse skjer etter gjeldende fullmakter og aktuelt lov- og regelverk som har betydning for oppgaven.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Kravet til internkontroll fremgår av kommuneloven. I tillegg er det innenfor flere områder av kommunens virksomhet særlige lovpålagte krav til internkontroll. Internkontroll er en del av kommunens daglig ledelse og styring innen og mellom fullmaktsnivåene.

Risikovurdering og internkontroll skjer elektronisk i kommunens kvalitetssystem Losen. Risikovurderingen danner grunnlaget for kommunens risikostyring.

Systemet ivaretar dokumentstyring, avvikshåndtering, årshjul, risiko- og sårbarhetsanalyser samt varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Verktøyet sikrer at daglige arbeidsoppgaver blir utført, styrt og forbedret i henhold til lovens krav.

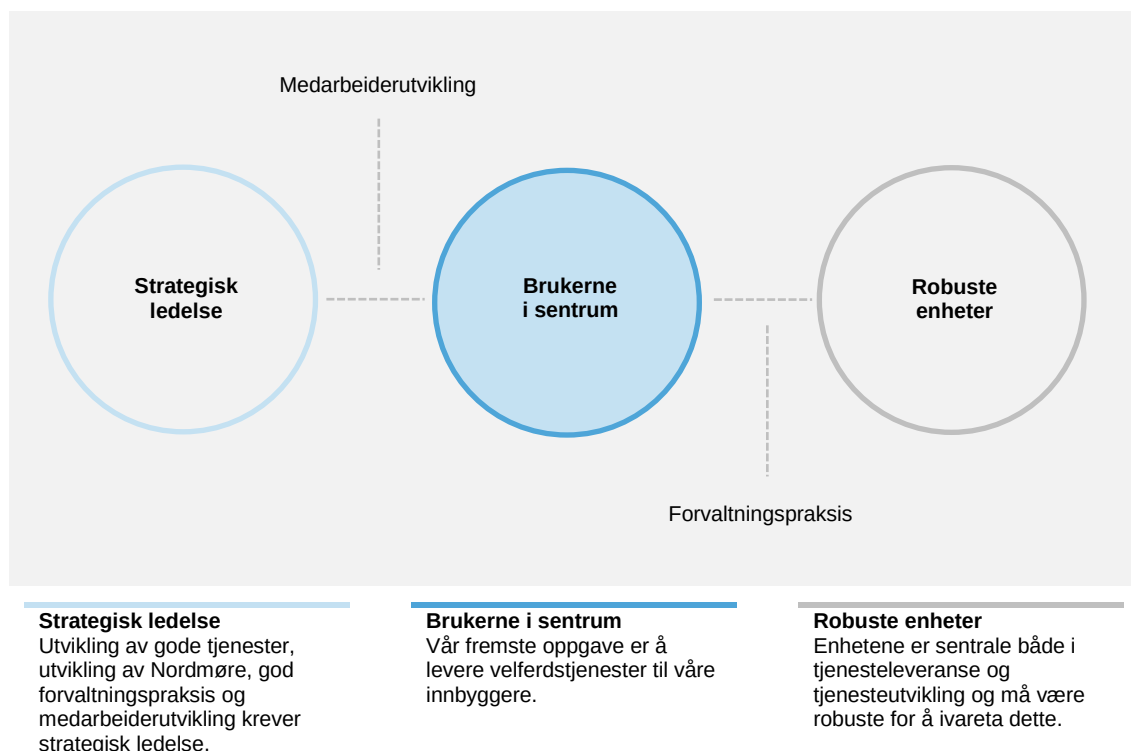
Ledelsens gjennomgang ivaretar rapportering knyttet til internkontroll i virksomheten og omfatter områdene hms, informasjonssikkerhet og faglig tjenesteutøvelse.

Rådmannen vil ha fokus på forebyggende og kvalitetsfremmende arbeid i hele kommunen og etablere gode kontrollaktiviteter med spesiell vekt på ROS-analyser. Å utnytte funksjonaliteten i kvalitetssystemet vil være en del av dette arbeidet.

ORGANISERING, ARBEIDSPROSESSER OG RESSURSANVENDELSE

En hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosesser og god ressursanvendelse skal sikre at innbyggerne mottar tjenester av rett kvalitet og til rett tid, og at organisasjonens ressurser benyttes på en effektiv måte og innenfor vedtatte økonomiske rammer.

Figuren under viser kommunens tre fokusområder.

Hensiktsmessig organisering skjer ut fra hensynet til samordning, effektiv oppgaveløsning og kvalitet for brukerne. Organiseringen skal ivareta krav til rolledeling og derigjennom sikre en reell internkontroll.

Effektive arbeidsprosesser skjer gjennom optimalisering av prosesser og bedre samhandling i tillegg til en digitalisering av kommunens systemer. Elementene i PUFF-sirkelen ligger til grunn for utformingen av de enkelte arbeidsprosessene.

God ressursanvendelse skal skje innenfor de mål og budsjettammer som hvert år vedtas av bystyret.

LÆRING, FORBEDRING OG INNOVASJON

Organisasjonen skal sikre kontinuerlig utvikling av innholdet i sine tjenester og medarbeidernes kompetanse slik at kommunens totale humankapital tilsvarer de krav samfunnet setter til oss.

Kommunens forhold til god forvaltningspraksis skal være gjennomgående i våre planer og daglige virke. Kort sagt skal vi optimalisere økonomi, produktivitet og måloppnåelse slik at våre folkevalgte vedtak og forutsetninger vil ha best mulig virkning på vårt samfunn og våre brukere.

Vi skal jobbe mot å bli en moderne og lærende organisasjon som fremmer utvikling gjennom involvering, styringsdialog og resultatfokus uten å ta den betydelige kostnaden det er å ligge i front på andre områder enn de våre folkevalgte har bestemt. Sterke og brede grunntilbud vil danne gode fundament for læring hvor repetisjon og nyanser i tjenesteutførelsen vil gi oss innsikt til gradvis å forbedre oss.

Kommunens forvaltningspraksis evalueres eksternt gjennom Kommunekompasset. Evalueringen oppsummerer kommunens styrker, svakheter og utfordringer og danner grunnlag for videre utvikling. I tillegg gjennomføres det forvaltningsrevisjon tilsyn innenfor ulike områder.

Fokusområde innbyggere og brukere

For å ivareta barn og unges medvirkning i kommunale planprosesser benyttes blant annet digital barnetråkkregistrering.

Vi har som målsetting å levere gode og effektive tjenester med riktig kvalitet til våre innbyggere og brukere. Involvering og medvirkning er viktige faktorer for å lykkes med dette.

Dialog og tilgjengelighet skal gi økt engasjement og innflytelse knyttet til utforming av tjenestetilbud og lokalsamfunn.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE INNBYGGERE OG BRUKERE						
Hovedmål - Gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og medvirkning						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Endring fra sist måling
God kvalitet	Tilfredshet i fht. tjenestetilbud og kvalitet på tilbudene	6,0 - 4,6	-	Ikke målt etter felles mal	Ikke målt etter felles mal	
Tilgjengelige tjenester	Service, tilgjengelighet og informasjonskvalitet ¹⁾	100-75 poeng	Ikke målt	Ikke målt	55,6	↑
	Gode nettsider ²⁾	6 stjerner	Ikke målt	Egen brukerundersøkelse	Ikke målt	
Tilrettelegge for involvering og medvirkning	Svar på henvendelser etter forvaltningsloven	100-85 %	-	-	-	
	Møtebøker legges ut på kristiansund.no innen 3 virkedager	≤ 3 dager	4,4 dager	Innført nytt system	-	
	Etablere nye tiltak som stimulerer til informasjon, dialog og diskusjon		5 nye tiltak	4 nye tiltak	5 nye tiltak	↑
	Tilfredshet i fht. medvirkning og involvering	6,0 - 4,6	-	Ikke målt	Ikke målt	

¹⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i Forbrukerrådets «Kommunetesten».

²⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i DIFI sin kvalitetsvurdering av offentlige nettsteder.

Fokusområdet innbyggere og brukere er revidert (tidligere fokusområde medvirkning og fokusområde brukere). Målekortet er gjennomgående for hele kommunen. Det er ikke definert egne resultatgrenser for alle måleindikatorne.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til involvering og medvirkning av kommunens innbyggere er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 4 Styring og kontroll. Måloppnåelse knyttet til kommunens brukerorientering og utvikling av gode og tilgjengelige tjenester er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2016 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet innbyggere og brukere:

- God kvalitet på tjenestetilbudet
- Tilgjengelige tjenester
- Tilrettelegge for involvering og medvirkning

God kvalitet på tjenestetilbudet

Det er en målsetning å levere gode tjenester med riktig kvalitet til brukere og innbyggere. Det skal arbeides systematisk med utvikling av kommunens mål- og resultatstyring for å sikre riktige og effektive tjenester. Dette innebærer at det settes mål og at resultatene følges opp for kontinuerlig å forbedre og videreutvikle tjenestene.

Det er i årets handlingsprogram ikke definert spesifikke mål innenfor rammeområdene. Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

Rådmannen vil benytte resultater fra analyseverktøyet Visma BI, kommunens kvalitetssystem, brukerundersøkelser, nasjonale kvalitetsindikatorer, benchmarking med andre kommuner og deltagelse i ulike nettverk i arbeidet med å videreutvikle kvaliteten på kommunens tjenester.

Vi skal

- fortsett arbeidet med prosessoptimalisering for å sikre at oppgaver løses på riktig sted i organisasjonen, til riktig tid og med riktig mengde og kvalitet
- bryte ned kontostrukturen for hjemmebaserte tjenester for å etablere bedre styringsdata i hverdagen

Kommunen er deltaker i et nasjonalt pilotprosjekt om kvalitetsstandarder i sykehjem. Prosjektet startet høsten 2016 og skal vare til medio 2018.

Tilgjengelige tjenester

Høy servicegrad er viktig for at vi skal kunne oppnå god bruker- og innbyggertilfredshet. Økt selvbetjening og digitalisering er sentralt i satsningen framover. Målet er at våre brukere og innbyggere i større grad skal kunne betjene seg selv på kritiansund.kommune.no, og at antall henvendelser på telefon, e-post og brev skal synke. Når de trenger hjelp skal servicetorget være plassen å henvende seg.

Kommunens nettsider skal være hovedkanal for informasjon om kommunens tjenestetilbud, samfunnsutvikling og politiske saker. Bruken av kommunens nett-tjenester vil dreie fra PC-baserte tjenester til tjenester via nettbrett og mobil. Denne endringen må vi tilpasse oss.

28. september ble Servicetorget offisielt åpnet.

Rådmannen vil videreutvikle kommunens digitale infrastruktur og digitale tjenester.

Rådmannen vil gjennom etablering av Servicetorget etablere en felles mottaksfunksjon for alle bruker- og innbyggerrettede tjenester. Dette skal gi et styrket servicetilbud, hvor også kommunens informasjonsarbeid reorganiseres og revitaliseres. Slik skal intensjonen om "en dør – ett telefonnummer" med styrket informasjons- og servicetilbud gjennomføres.

Vi skal

- implementere et elektronisk oppgavefordelingssystem som skal bidra til å systematisere og strukturere mottak og behandling av henvendelser kommunen
- utvikle smart-city
 - intelligent gatebelysning
 - digital styring av avløpsstasjoner og renovasjons- og oppsamlingspunkter
 - automatisert oppfølging av gateparkering
- videreutvikle vår nye portal med
 - «Min side»
 - chat-løsning

I tidsrommet 2016-2018 skal kommunens telefonisystem byttes ut med en samhandlings-plattform som muliggjør chat, telefoni og videosamtaler fra alle PCer, nettbrett, mobiltelefoner og vanlige telefoner i kommunen.

Tilrettelegge for involvering og medvirkning

Medvirkning og involveringer en forutsetning for å produsere gode og effektive tjenester.

Innbyggerne må motiveres til deltagelse og medvirkning i lokalsamfunnet. Denne styringsinformasjonen vil gi de folkevalgte et bedre beslutningsgrunnlag. For å ivareta de politiske medvirkningsprosessene er det etablert kommunale råd og utvalg som sikrer særskilte gruppers medvirkning og representasjon. De administrative medvirkningsprosessene omfatter tilrettelegging for åpenhet og involvering i kommunale planprosesser. Dette ivaretas gjennom lovpålagte ordninger for offentlig ettersyn og høringer, eller ved kommunale av dialogkonferanser, nærmiljøkonferanser eller andre tiltak rettet mot berørte aktører.

Frokostmøte i rådhuskantina i regi av Plan- og bygningsrådet. Tema: sentrumsutvikling.

Det er opprettet brukerråd ved flere av kommunens enheter for å ivareta brukernes interesser og behov. Ordningen bidrar til å fremme dialog mellom kommunens tjenesteutøvere og brukerne, og er en sentral administrativ medvirkningsarena. Å innføre brukerråd ved alle kommunale enheter er et mål på sikt. Det må også innføres dialogmøter mellom hovedutvalg og brukerråd for å gi de folkevalgte en arena. Innspill fra dialogmøtene kan benyttes som grunnlag for handlingsprogramarbeidet.

Kommunens frivilligmelding retter fokuset på betydningen av det frivillige arbeidet som lag, organisasjoner og frivillige enkeltpersoner legger ned som et supplement til det offentlige tjenestetilbudet. I lys av ny lov om folkehelse, kommunens levekårsutfordringer og økonomiske situasjon forventes økt behov for medvirkning fra frivillig sektor. Tilskudd til frivillige lag- og organisasjoner/foreninger har blitt redusert og rammevilkårene for frivillig sektor er mer anstrengt. For å kunne stimulere til økt frivillighet må kommunen jobbe proaktivt med å sikre det økonomiske grunnlaget for frivilligheten gjennom ulike kurs, konkret søknadshjelp og generell rådgivning tilknyttet Tilskuddsportalen.

Vi må videreutvikle den digitale kommunikasjonen og legge til rette for dialog. Et verktøy for håndtering av forbedringsforslag og avvik fra innbyggere/brukere må vurderes – fordeling og oppfølging av oppgaver må være en del av verktøyet.

Rådmannen skal styrke innbygger- og brukerinvolveringen gjennom tilrettelegging av gode medvirkningsarenaer samt hensiktsmessige og åpne beslutningsprosesser.

Vi skal

- foreta en gjennomgang av kommunens kontaktpunkter mot innbyggerne
- gjennomføre brukerundersøkelse innenfor utvalgte tjenestoområder i kommunen.
- anskaffe et system for målstyrt informasjonsdistribusjon og 2-veis kommunikasjon

Fokusområde medarbeidere

Vår arbeidsgiverpolitikk skal bidra til å videreutvikle tjenestetilbudet i tråd med befolkningsendringer og rekrutteringsutfordringer. Vi skal være en omstillingsdyktig og serviceinnstilt kommune til det beste for våre brukere, ansatte og innbyggerne. Vårt utgangspunkt er hovedavtalens mål om samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse. Som arbeidsgiver ønsker vi å legge til rette for at ansatte skal oppleve mestring, trivsel og tilhørighet på arbeidsplassen, blant annet gjennom høyt arbeidsnærver, heltidskultur og muligheten til å utøve og utvikle egen kompetanse. God ledelse er nøkkelen til å lykkes med dette.

Vi benytter KS' 10-FAKTOR som verktøy for utvikling av ledere, medarbeidere og organisasjon.

Tabellen viser resultatene av medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2017 basert på 10-FAKTOR.

Faktor	Navn	Kristiansund	Norge	Beskrivelse
1	Indre motivasjon	4,3	4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende.
2	Mestringstro	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
3	Autonomi	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
4	Bruk av kompetanse	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevante kompetanse på en god måte i sin nåværende jobb.
5	Mestringsorientert ledelse	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
6	Rolleklarhet	4,3	4,3	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til den jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
7	Relevant kompetanseutvikling	3,5	3,7	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet, og er avgjørende for kvaliteten på de tjenester som leveres, uansett hvilken type tjeneste vi snakker om.
8	Fleksibilitetsvilje	4,5	4,5	Medarbeiderens villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
9	Mestringsklima	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.
10	Prososial motivasjon	4,7	4,7	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte, positive effekter.

Vi skal følge opp undersøkelsen i alle enheter.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE MEDARBEIDERE						
Hovedmål - Motiverte og kompetente medarbeidere						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Endring fra sist måling
Ledelse	Lederavtale - alle enhetsledere	100 %	-	80 %	Ikke målt	
	Evalueringsamtale - alle enhetsledere	100 %	-	89 %	100 %	↑
Arbeidsmiljø – HMS / IA ¹⁾	Medarbeidertilfredshet	6,0 - 4,6	Ikke målt	4,5	Ikke målt	
	Sykefravær	8,5 %	9,5 %	9,4 %	8,6 %	↑
	Etablere rutine på vurdering av sykefravær i hver enhet	Innført	I arbeid	I arbeid	Ferdig utarbeidet	↑
	Utarbeide overordnet handlingsplan for IA-arbeidet	Ferdig utarbeidet	-	I arbeid	Ferdig utarbeidet	↑
Heltidskultur	Antall 100 % for hele kommunen	Alle stillinger over 92 %	-	I arbeid	52 %	
Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold	Utarbeide livsfaseplan	Ferdig utarbeidet	-	I arbeid	I arbeid	-
Lønnspolitikk	Revidere lønnspolitisk plan	Ferdig utarbeidet	-	I arbeid	I arbeid	-
Medbestemmelse og involvering	Utarbeide plan for ansattes rett til medbestemmelse	Ferdig utarbeidet	-	I arbeid	I arbeid	-

¹⁾ HMS – helse, miljø og sikkerhet, IA – inkluderende arbeidsliv

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til arbeidsgiverstrategi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 4 Styring og kontroll.

Tabellen viser utvikling av ansatte og årsverk sist fem år og kjønnsfordeling i kommunen ved utgangen av 2016.

Rammeområder (per 31.12)	Årsverk					Ansatte					Kvinner	Menn
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016	2016	
Politisk styring	5,3	4,8	4,8	3	3,5	7	6	6	3	4	2	2
Sentraladministrasjonen	68,5	71,5	76,9	83,2	83,3	71	79	79	87	87	50	37
PP-tjenesten	17,6	18,6	18,4	19,2	21,4	19	20	20	22	23	21	2
Grunnskoler	339,8	360,2	377,8	344,6	346,3	387	409	424	383	388	295	93
Barnehager	127,7	134,9	133,3	130	119,9	155	160	160	153	141	136	5
Kultur	52,4	53,5	52,4	51,6	48,6	59	60	61	60	55	36	19
Fellestj. pleie og omsorg	29,2	32,5	31,4	28,1	29,4	32	38	36	33	33	18	15
Sykehjem	174,2	189,0	193,4	176	164,9	263	274	278	240	224	212	12
Hjemmetjenester	104,2	103,3	106,6	114,1	117	147	145	147	152	153	146	7
Psykisk helse og rus	29,1	34,2	42,0	48	51,4	35	40	48	56	60	51	9
NAV Kristiansund	29,3	29,3	30,2	30,8	30,8	30	30	31	32	32	27	5
Barn, familie, helse	47,2	45,8	49,4	79,2	77,3	53	52	55	89	85	79	6
Bo og habilitering	140,5	145,1	161,4	163,6	162,1	199	202	225	217	212	184	28
Kommunalteknikk	93,9	96,9	93,7	93	87,4	96	98	95	94	91	10	81
Plan og byggesak	19,0	24,6	22,3	21,9	20,4	19	25	24	23	21	9	12
Eiendomsdrift	54,9	50,7	53,0	51,7	49,7	72	65	64	61	60	39	21
Brann og redning	31,1	34,8	33,3	37,6	36,2	32	36	35	55	55	6	49
Totalt	1 363,9	1 429,7	1 480,4	1 475,6	1 449,6	1 676	1 739	1 788	1 760	1 724	1 321	403

Grunnlaget omfatter fast ansatte.

UTFORDRINGER OG PLANER

For at kommunen skal være best mulig rustet til å møte fremtidens krav og utfordringer, må vi som arbeidsgiver være moderne og attraktiv for kompetente medarbeidere. Vi må sørge for riktig bruk av den enkeltes kompetanse for å oppnå kvalitet og utvikling av tjenester og arbeidsformer. Vi står overfor et teknologisk veiskille hvor det satses for fullt på nye arbeidsformer gjennom organisasjonsutvikling, tjenstedesign og digitalisering. Denne dreiningen gir arbeidstakerne en unik mulighet til å påvirke sin jobbhverdag ved å jobbe smartere, enklere og i en tettere dialog og samhandling med innbyggere og brukere. Gjennom innovasjon, nyskaping og utvikling skal vi løse utfordringene vi står overfor på nye måter. Både internt i organisasjonen og i samspill med omgivelsene. Hver ansatt skal kunne påvirke og forme hvordan vi leverer våre tjenester innenfor overordnede rammer. Å jobbe i Kristiansund kommune er et bidrag til å skape Kristiansund kommune.

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2016 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet medarbeidere:

- Ledelse
- Identitet og omdømme
- Arbeidsmiljø
- Heltidskultur
- Rekruttering og kompetanseutvikling
- Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold
- Livsfasepolitikk
- Medbestemmelse og involvering

Ledelse

Ledelse i vår kommune innebærer en felles enhetlig og tydelig ledelsespraksis basert på anerkjennelse, selvledelse, helhetlig syn på oppgaveløsningen og en bevisst søken etter beste praksis.

Vi skal praktisere mestringsorientert ledelse - lederatferd som legger vekt på indre motivasjon, læring og utvikling ut i fra medarbeiderens individuelle forutsetninger.

Våre ledere skal legge til rette for at alle medarbeidere mestrer sine oppgaver og oppnår gode resultater gjennom anerkjennelse og bekreftelse, myndiggjøring og handlingsrom. Våre ledere skal motivere ansatte til å trives, utvikle seg og bidra til å skape en enda bedre kommune.

Rådmannen vil sørge for at ledelse i vår kommune innebærer en felles mestringsorientert ledelsespraksis og en bevisst og strategisk jobbing med å utvikle hver enkelt leder.

Vi skal

- gjennomføre et lederutviklingsprogram for alle enhetsledere, i tillegg skal kompetanseheving av avdelings- og mellomledere prioriteres
- sikre at alle enhetsledere har en lederavtale med tydelige forventninger, mål og konsekvenser
- legge til rette for at alle nytilsatte ledere gjennomgår et eget opplæringsprogram

Identitet og omdømme

For at vi skal kunne kommunisere et ønsket omdømme, må våre ledere og medarbeidere ha en klar og tydelig oppfatning om hva som er virksomhetens visjon og målsetting. I dette arbeidet må vi starte med utvikling og forankring av en felles identitet for hele kommunen som når ut til den enkeltes arbeidsplass.

Rådmannen vil øke fokuset på medarbeidernes ansvar for å bidra til et godt arbeidsmiljø som fremmer kultur for læring og fornyelse. Rådmannen vil utvikle en serviceinnstilt og effektiv organisasjon som ivaretar kommunens omdømme og identitet.

Vi skal

- legge til rette for at alle nyansatte gjennomgår et eget opplæringsprogram
- sørge for at alle faste ansatte har medarbeidersamtaler med sin (nærmeste) leder
- gjennomføre utviklingssamtaler med alle ansatte (nærmeste leder)
- bevisstgjøre at alle våre medarbeidere har to jobber – gjøre jobben sin og forbedre den

Det gjennomføres ikke et systematisk arbeid for å forebygge korrupsjon og uetisk adferd i hele organisasjonen. Unntaket er helse- og omsorgstjenesten som har innført metoder og verktøy for etisk refleksjon.

Rådmannen vil videreutvikle etikk- og antikorrupsjonsarbeidet i organisasjonen, blant annet gjennom revitalisering av etiske retningslinjer og andre rutiner og retningslinjer rettet mot korrupsjon.

Det skal være åpenhet og innsyn i kommunens saksbehandling og prioritering. Alle saker som har behov for etisk avklaring skal innstilles til offentlig politisk behandling.

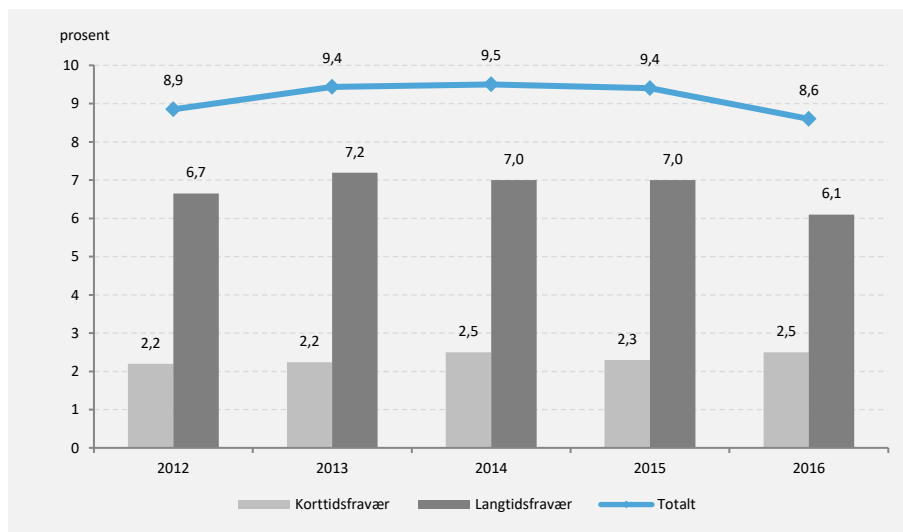
Vi skal

- etablere et enkelt meldesystem som ivaretar ekstern varsling

Arbeidsmiljø – HMS /IA

Sykefraværet har vært relativt stabilt de siste 5 årene. Det har vært iverksatt en rekke tiltak for å øke arbeidsnærværet i kommunen og det er et økende fokus på forebygging og tidlig intervensjon.

Grafen viser utviklingen av sykefraværet i kommunen

Rådmannen vil arbeide systematisk og målrettet med sykefraværssarbeidet i kommunen ved bruk av forsknings- og effektbaserte virkemidler.

Den overordnede handlingsplanen for IA-arbeidet i Kristiansund kommune ligger til grunn for organisasjonens arbeid, og vi skal definere egne IA-mål for den enkelte enhet.

Vi skal

- delta i et nasjonalt sykefraværssprosjekt i regi av KS og NAV, hvor hovedsatsningsområdene er helse og omsorg og barnehager

Heltidskultur

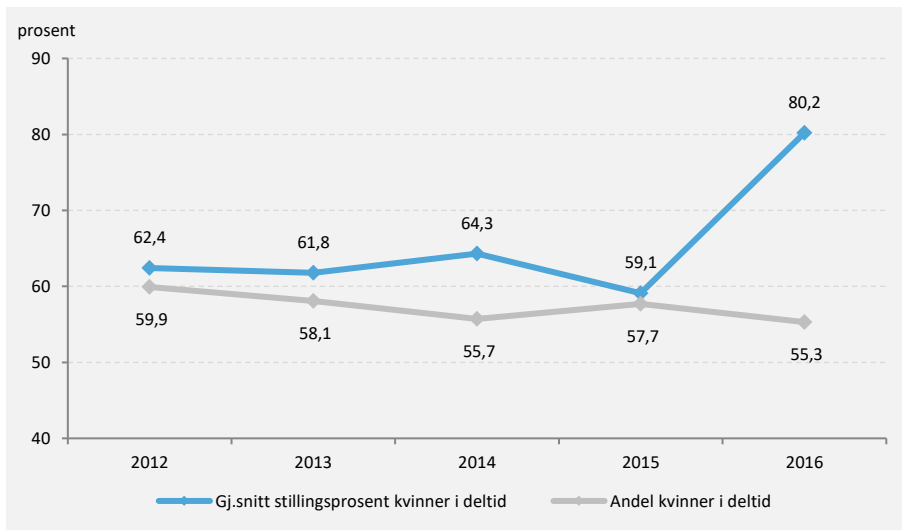
De positive effektene av heltid og heltidskultur kan sees på fra fire perspektiver.

1. Pasient-/brukerperspektivet; kvalitativt bedre tjenester da heltid gjør det lettere å utvikle gode fag- og læringsmiljøer. Økt tilstedeværelse gir bedre kontinuitet i pleien.
2. Arbeidstakerperspektivet; arbeidstakere i hel stilling har mer innflytelse og påvirkning på arbeidsforholdene på egen arbeidsplass. Heltid har økonomiske konsekvenser i form av høyere lønn og bedre pensjonsrettigheter.
3. Arbeidsgiverperspektivet; lettere å rekruttere, og beholde, kompetent personell. Mindre administrasjon og opplæring av vikarer frigjør ressurser til ledelse.
4. Samfunnsperspektivet; å bygge heltidskultur vil være et viktig tiltak for å møte morgendagens utfordringer, da deltidsansatte utgjør en betydelig uutnyttet ressurs. I tillegg vil det i et likestillingsperspektiv være avgjørende med heltidsstillinger.

Å utvikle heltidskultur handler om organisasjonsendring. Det forutsetter politisk vilje, tydelig ledelse samt at tillitsvalgte og ansatte har en felles virkelighetsforståelse og felles mål. Utvikling av heltidskultur innebærer store omstillinger, som også krever brudd med etablerte normer og verdier. Å jobbe for en heltidskultur er en langsiktig og kontinuerlig prosess.

Målet er at kommunen skal vise en jevn utvikling mot heltidskultur. Å få bukt med ufrivillig deltid er et viktig skritt i riktig retning. Innen utgangen av økonomiplanperioden skal gjennomsnittlig stillingsstørrelse for ansatte i turnus være > 92 % stilling.

Grafen viser utviklingen av kvinners gjennomsnittlige stillingsstørrelse og andelen kvinner som arbeider deltid.

Rådmannen skal sikre strategisk forankring av heltidskultur i hele organisasjonen.

Vi skal

- utarbeide og implementere ulike prinsipper for heltidskultur i alle enheter med turnusarbeid

Innen 2020 skal målet om gjennomsnittlig stillingsstørrelse > 92 % for ansatte i turnus være nådd.

Rekruttering og kompetanseutvikling

Kommunen har store utfordringer knyttet til rekruttering av blant annet helsefagarbeidere, vernepleiere, sykepleiere, lærere, barne- og ungdomsarbeidere og barnehagelærere. Rekrutteringsutfordringene er fulgt opp i kommunens lønnspolitiske plan. Dette har ført til at man gjennom lokale lønnsforhandlinger høsten 2017 har etablert en lokal lønnsstige for høgskolegrupper som arbeider i turnus og for saksbehandlere i barnevernet.

Rådmannen vil jobbe systematisk og legge forholdene til rette for å rekruttere, utvikle og beholde den kompetansen kommunen til enhver tid har behov for.

Rådmannen vil prøve ut nye veier for å sikre riktig kompetanse på riktig plass

Vi skal

- arbeide sammen med Høgskolen i Molde for å få startet opp deltidsutdanning for vernepleiere i Kristiansund høsten 2018
 - minst 15 studenter på studiet skal være egne ansatte
- videreutvikle ordningen med helsetrainee i samarbeid med Kom Trainee og programledelsen
- få på plass en intensjonsavtale om sykepleieutdanning i Kristiansund
- prøve ut bruk av lokal lønnsstige for å øke rekrutteringen av medarbeider med 3-årig helsefaglig utdanning som arbeider i turnus, og beholde disse
- prøve ut bruk av lokal lønnsstige for å rekruttere og beholde saksbehandlere i barneverntjenesten

Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold

Kommunen arbeider med en helhetlig plan som ivaretar ulike livsfaser og motvirker diskriminering og særbehandling.

Rådmannen vil legge til rette for at ansattes behov i ulike livsfaser i størst mulig grad blir imøtekommet. Rammevilkårene for arbeidsliv og familie/privatliv må sees i sammenheng.

Rådmannen vil oppfylle lovens krav til kjønnsfordeling, ivareta mangfold og sørge for like muligheter og likeverdige rettigheter og plikter til deltakelse for alle ansatte uavhengig av kjønn, nasjonalitet, etnisitet, funksjonsevne og bakgrunn for øvrig.

Vi skal

- utarbeide en livsfaseplan som i tillegg hensyntar likestilling og mangfold

Miljøpatruljen er et nystartet arbeidstilnærmingsprosjekt driftet av kommunen flyktning- og innvandrer-tjeneste.

Lønnspolitikk

Lønnspolitisk plan er rammeverket for kommunens lønnspolitikk.

Rådmannen vil tilpasse den lokale lønnspolitikken for å sikre at det er sammenheng med kommunens mål og at det skapes forutsigbarhet for den ansatte å innrette seg i henhold til lønnspolitikken.

Vi skal

- følge opp prioriteringer i lønnspolitisk plan i de årlige lønnsforhandlinger

Medbestemmelse og involvering

Hovedavtalen er utgangspunktet for målet om samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse. Avtalen utgjør rammeverket for partssamarbeidet.

Rådmannen vil skape et best mulig samarbeidsgrunnlag mellom partene på alle nivåer ved å sikre og legge til rette for gode prosesser mellom partene og for en positiv utvikling av kvalitativt gode tjenester i kommunen. Samarbeidet må baseres på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller.

Vi skal

- sikre medvirkning og medinnflytelse gjennom informasjon og drøftinger
- avholde kontaktmøter mellom de sentrale parter

Fokusområde læring og fornying

For å kunne ivareta samfunnsoppdraget vårt som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena kreves det evne til omstilling, endring og fornying.

Sammen med Microsoft og KS-læring har vi tatt en offensiv rolle og initiativ i å utvikle eLæringskurs for Office 365 for hele kommune-Norge.

Gjennom å utvikle en kultur for erfaringslæring og styrke evnen til å omsette kunnskap til ny praksis og bedre tjenester har kommunen som ambisjon å være en innovativ og lærende organisasjon.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE LÆRING OG FORNYING						
Hovedmål - Fremtidsrettet og lærende organisasjon						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Endring fra sist måling
Effektive arbeidsprosesser	Optimalisering	5	4 nye tiltak	6 nye tiltak	6 nye tiltak	-
	Samhandling	3	1 nytt tiltak	3 nye tiltak	3 nye tiltak	-
	Digitalisering	10	12 nye tiltak	8 nye tiltak	13 nye tiltak	↑
Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid	Innføre metodeverk	Innført	-	-	I arbeid	
Hensiktsmessig organisering	Innføre ny organisasjonsmodell	Innført	I arbeid	Innført	-	
Lærende og utviklingsorientert organisasjon	God forvaltningspraksis ¹⁾	800	Ikke målt	Ikke målt	523	↑

¹⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i Kommunekompassets evaluering av kommunens forvaltningspraksis.

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til læring og fornying er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 4 Styring og kontroll.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2016 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet læring og fornying:

- Effektive arbeidsprosesser
- Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid
- Hensiktsmessig organisering
- Lærende og utviklingsorientert organisasjon

Effektive arbeidsprosesser

Vi skal sørge for effektive og rasjonelle arbeidsprosesser gjennom å utnytte funksjonaliteten i etablerte og nyervervede systemer. Vi skal fortsette jakten på tidstyver i egen organisasjon som gjør at innbyggerne får for sen og for dårlig service. Vi skal sørge for at tiden benyttes til å løse kjerneoppgaver. Samtidig må digital kommunikasjon som forvaltningskommunikasjon videreutvikles til å omfatte flere av våre oppgaver.

Rådmannen vil utvikle og forenkle organisasjonen - bedre ressursutnyttelse, mer tid til kjerneoppgavene og større trivsel og arbeidsglede hos de ansatte. Rådmannen vil ha fokus på prosessoptimalisering og implementere teknologiske løsninger på en slik måte at vi får ut ønsket effekt både for organisasjonen og kommunenes innbyggere. Fokus vil være på hvordan IKT kan forenkle tilgangen til informasjon og tjenester og på den måten bidra til at det jobbes smartere.

Vi skal

- prioritere innovative anskaffelser
- effektivisere innkjøpstjenesten gjennom økt kontroll med alle anskaffelser i kommunen
- fokusere på bedre anbuds- og kontraktsstruktur i utbyggingsprosjekter
- gjennomføre etableringen/ transformasjonen til regionalt responscenter for velferdsteknologi
- innføre velferdsteknologi som en naturlig del av tjenesteleveransen vår, både i bofellesskap og for hjemmeboende
- rendyrke roller og ansvar knyttet til komplekse fagsystemer
- gjennomgå administrative organisasjonsstrukturer
- innføre Office 365 og eLæring

Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid

Vi skal øke bruken av kunnskapsbasert praksis (KBP) for å bedre kvaliteten på tjenestene.

KBP er å ta faglige avgjørelser basert på systematisk innhentet forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og brukerens ønsker og behov i en gitt situasjon. KBP innebærer at fagutøvere bruker ulike kunnskapskilder i praksis.

Vi skal

- arbeide systematisk med forbedringsarbeid i pleie og omsorgstjenestene og etablere forbedringsteam i alle enhetene
- KBP skal benyttes på følgende fagområder: ernæring, aktivitet, legemiddelhåndtering og livets siste dager

Hensiktsmessig organisering

Samlokalisering av administrative funksjoner og etablering av eget servicetorg i ett hus bidrar til en hensiktsmessig organisering av viktige bruker- og innbyggerrettede tjenester. Her er det etablert "en dør – ett telefonnummer", og samtidig er bygg fristilt for salg og terminering av leieavtaler. Viktige synergier gjennom økt naturlig samhandling forventes å bidra til raskere og kvalitativt bedre saksbehandling. Dette er viktig for å møte økende utfordringer fra samfunnet om rask og korrekt avklaring i komplekse samfunnsutviklingssaker.

Fremdriftsplanen for bygging av nye barnehager må overholdes for å etablere mer robuste og kostnadseffektive barnehager. Det er planlagt ferdigstillelse av en ny barnehage til oppstart av nytt barnehageår i 2018, samt bygging av ytterligere en ny barnehage i løpet av 2018. Prinsippvedtak om ny skolestruktur er fattet, og det er ansatt egen prosjektleder som vil organisere og være pådriver i arbeidet med videre utredning, hvor både kvalitative og kvantitative forhold skal utredes og avklares.

Rådmannen vil flytte fokus fra overordnet organisering til en effektivisering av tjenesteleveransene og samhandlingen. I dette ligger et omfattende arbeid med optimalisering av de ulike arbeidsprosesser i alle deler av kommunen.

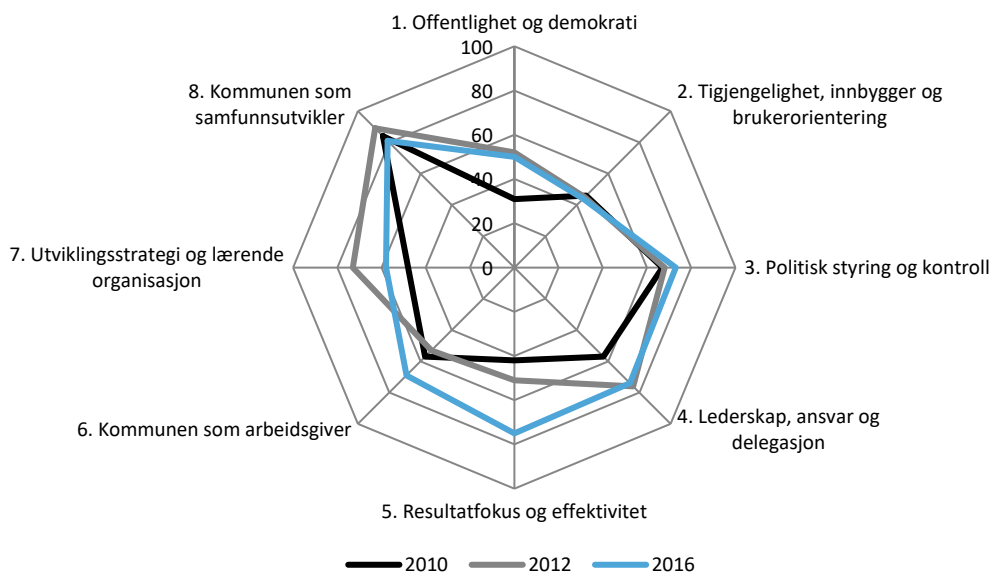
Vi skal

- samlokalisere funksjoner knyttet til Psykisk helse og rus
- drive organisasjonsutvikling og implementere forskrift om ledelse og internkontroll for helse og omsorgstjenestene

Arbeidet med nye barnehager – og skolestruktur vil pågå for fullt i 2018.

Lærende og utviklingsorientert organisasjon

Figuren under viser kommunens utvikling på fokusområdene i Kommunekompasset basert på gjennomførte evalueringer i 2010, 2012 og 2016.

Kommunekompassevalueringen i 2016 danner grunnlaget for kommunens videre lærings- og utviklingsarbeid.

Rådmannen vil videreutvikle en tydelig kultur for læring og fornyelse.

Framtidsutsikter

Vi har fortsatt utfordringer foran oss, og fortsatt fantastiske forutsetninger for å håndtere fremtidens utfordringer. Vi har tidenes mulighet til å forme fremtidens Kristiansund med rullering av kommuneplanens samfunnsdel. Det er viktig med gode og gjennomgående planer for å løse de store oppgavene samfunnet kaster på oss.

Vi skal ha en langsiktig befolkningsvekst på linje med andre byer i fylket, og legge til rette for god livskvalitet for våre innbyggere. Med gode planer, kompetanse, motivasjon og den omstillingsevnen som finnes i Kristiansund vil vi lykkes.

Læring og fornying

Mens læring de siste årene i hovedsak har foregått på individnivå vil vi i fremtiden se mer holistisk på læringsbegrepet. Vi stuper nå inn i en mega-trend; digitalisering av kommunal forvaltning. Fordelen med denne mega-trenden er at den har 3 fasetter som Kristiansund har alle forutsetninger for å lykkes godt med; ny og bedre bruk av informasjonsteknologi, mer effektive prosesser og bedre samhandling. Kristiansund kommune har planene klare og har prøvd ut verktøyene for å kunne møte dette fremtidsbildet. Gårsdagens suksesskriterier gjelder ikke lenger. Derfor har vi definert morgendagens.

Etablering av Campus Kristiansund er en fantastisk mulighet til samfunnsutvikling som vi skal lykkes med. Campus Kristiansund skal etableres i et nytt bygg i Kristiansund sentrum i 2022. I prosjektplanen legges det opp til en midlertidig etablering av campusfunksjoner i sentrum fra ca. 2020. Det første som kommer på plass, er en midlertidig etablering av det vekstmiljøet man vil skape i Campus Kristiansund i 2018. Det vil også bli utredet hvilke andre funksjoner som også kan etableres tidlig, for å begynne å skape de ønskede effektene av samarbeidet mellom forskning, utdanning og næringsliv.

Digitalisering av Kristiansund kommune vil ved realisering av den nye digitaliseringsstrategien gi store muligheter for effektiv samhandling mellom aktører som sammen skal skape et godt lokalsamfunn. Innbyggere og næringsliv forventer et digitalt møte med offentlig sektor. Det digitale møte skal oppleves effektivt, være tilgjengelig når en ønsker det og i de arbeidsflater som passer brukeren best. Fremtidens løsninger i kommunal forvaltning må løse fremtidens problemer på en måte som minimerer det offentlige ressursbruk for å yte gode tjenester med høy brukertilfredshet. For å realisere dette, skal vi bygge på nasjonale standarder og gjenbruke informasjon på tvers av forvaltningen. Unødvendig kompleksitet skal fjernes, og sentralisering av sentral infrastruktur skal begrense mengden brukerstøtte for den tjenesteproduserende innsatsstyrken. Løsningene skal henge sammen og være tilgjengelige for alle som har en kommunal relevans, innbyggere, næringsliv, politikere, ansatte, brukere og pårørende. Alle skal ha samme dør inn i kommunens digitale tjenestetilbud. Brukerens relasjon til kommunen vil bestemme hva som skal være tilgjengelig av informasjon, applikasjoner og tjenester.

Befolkningsutvikling og tjenestetilbud

I planperioden er det lagt til grunn fortsatt befolkningsvekst, og den demografiske analysen viser at veksten er noe ulikt fordelt mellom aldersgruppene. Klart størst vekst er forventet å komme i aldersgruppen 67-år og eldre. Veksten må sikres i samsvar med mål og strategier i kommuneplanen. Følgende områder må gis særlig oppmerksomhet med sikte på å opprettholde og tilpasse tjenestetilbudet:

- barn og unge
- brukere med behov for sammensatte og ressurskrevende tjenester
- tilrettelegging for at kommunens ansvar i samhandlingsreformen ivaretas
- behov for utvikling og tilpasning av tilbudet til eldre og hjelpe-/pleietrengende

Vi står overfor store økonomiske utfordringer, og det er avgjørende at tjenesteproduksjonen er mest mulig kostnadseffektiv og at organisasjonen er omstillingsdyktig for å møte endrede krav og behov fra befolkningen.

DEMOGRAFISKE FORHOLD OG UTVIKLING

Per 1.1.2017 hadde Kristiansund 24 442 innbyggere. Dette er en nedgang på 84 personer fra 2016.

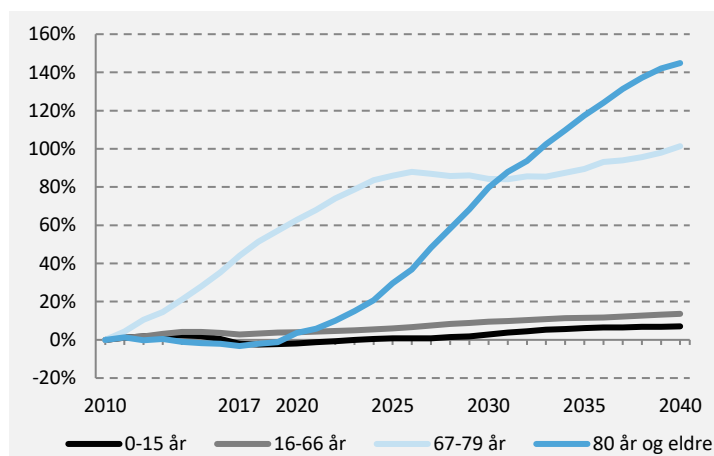
Det er to faktorer som påvirker folketallet i kommunen, fødsels- og flytteoverskudd. De siste 5 årene har det i gjennomsnitt vært født 240 barn hvert år i Kristiansund, hvor 2012 hadde høyest antall fødsler med 264. I 2016 ble det født 208 barn i Kristiansund, 198 personer døde. Dette ga kommunen et fødselsoverskudd på 10 personer. Kristiansund hadde i 2016 en netto utflytting på 88 personer, tilsvarende i 2015 var 12. For perioden 2010-2014 var det en gjennomsnittlig årlig netto tilflytting på 222 personer. Av 1 031 personer som flyttet til Kristiansund i 2016 kom 278 fra utlandet, tilsvarende i 2015 var 221. Fjorårets netto utflytting, sees i sammenheng med et utfordrende arbeidsmarked i kommunen, og da særskilt innenfor oljerelatert virksomhet.

Prosentandel av befolkningen i ulike aldersgrupper per 1.1.2017

Aldersgruppe	Kristiansund	Møre og Romsdal	Hele landet
0-5 år	6,0 %	6,7 %	7,0 %
6-15 år	11,8 %	12,3 %	12,0 %
16-66 år	66,2 %	64,8 %	66,4 %
67-79 år	11,8 %	11,2 %	10,4 %
80-89 år	3,5 %	4,0 %	3,4 %
90 år eller eldre	0,7 %	1,1 %	0,8 %

Vi har generelt en befolkningssammensetning i yrkesaktiv alder som avviker lite fra landsgjennomsnittet, men en høy andel eldre og en tilsvarende lav andel barn. Andelen eldre over 67 år utgjorde 16,1 % av befolkningen per 1.1.2017. Tilsvarende andel for fylket og landet var henholdsvis 16,2 % og 14,6 %.

Prosentvis vekst fra 2010 til 2040

Prognoser fra Statistisk sentralbyrå viser at befolkningen i Kristiansund forventes å øke og vil være i underkant av 30 000 i 2040. Dette vil i stor grad være positivt for kommunen, men vil kunne gi utfordringer knyttet til tjenestetilbud, tilgang på kompetanse samt kommunens by- og arealutvikling. Som regionsenter er vi avhengig av et sterkt omland. Videre innbyggervekst forventes derfor ikke å skje gjennom konkurranse med nabokommunene, men gjennom tilflytting fra utlandet og fra de største norske byene. Det er fra disse kompetansesentrene vi må hente nødvendig arbeidskraft til å fylle kommunens nøkkelrolle som tjenesteleverandør og utviklingsaktør.

HVORDAN PÅVIRKES KOMMUNENS UTGIFTER AV DEN DEMOGRAFISKE UTVIKLINGEN?

Innbyggertallsutviklingen og alderssammensetningen har stor betydning for nivået av statlige overføringer. Utgangspunktet er at rammetilskuddet skal reflektere at ulike aldersgrupper ikke koster kommunekassen det samme. Yrkesaktive skal i hovedsak klare seg selv, de yngste skal ha barnehage og skoleplass og de eldste har behov for helse- og omsorgstjenester. Samtidig er det ikke sikkert at en kommune får reduserte kostnader i tjenestetilbudet på grunn av demografiske endringer. Kommunen vil da oppleve at det blir mindre penger til rådighet.

Tabellen nedenfor viser hvor store mer-/ mindreutgifter kommunen kan få som følge av forventet befolkningsutvikling. Beregningene av mer-/ mindreutgifter for perioden 2017-2021 tar utgangspunkt i TBUs¹ beregninger knyttet til demografisk utvikling i den enkelte aldersgruppe. Beregningene må betraktes som grove anslag og er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen.

Beregnete mer-/ mindreutgifter i økonomiplanperioden.

Aldersgruppe (tall i tusen)	2017	2018	2019	2020	2021	2040	2017-2021
0-5 år	-16 845	-3 815	-571	3 232	6 106	200	4 953
6-15 år	157	-1 580	1 895	-948	-790	1 264	-1 422
16-18 år	4 183	3 670	-8 635	-3 670	-4 749	1 295	-13 385
19-66 år	-3 275	889	2 831	822	1 604	1 402	6 146
67-79 år	9 104	8 547	6 629	6 629	6 163	3 896	27 968
80-89 år	-2 233	-918	-1 102	6 242	2 754	-734	6 977
90 år eller eldre	434	5 905	5 210	6 600	3 126	11 810	20 842
Sum mer-/ mindreutgifter	-8 475	12 699	6 257	18 908	14 215	19 133	52 078
Sum mer-/ mindreutgifter ekskl. 16-18 år	-12 658	9 028	14 893	22 578	18 964	17 838	65 463

Basert på faktisk befolkningsutvikling i 2016, fikk vi en beregnet mindreutgift på rundt 12,7 mill. kroner i 2017. Vekst i aldersgruppen 67-79 år trekker spesielt i retning av økte demografiskostnader for kommunen. I perioden 2018-2021 anslås kommunen å få økte demografiskostnader på om lag 65,5 mill. kroner. Flere eldre i aldersgruppene 67-79 år og 90 år og eldre bidrar til vesentlige økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene.

Skjev aldersfordeling kan gi skjevheter mellom utgifter og inntekter, men i den grad utgiftsutjevningen i inntekts-systemet treffer, vil demografiendringer i prinsippet ikke ha betydning for vår økonomiske handlefrihet. Gjennom utgiftsutjevningen skal det sikres at kommunene er i stand til å tilby befolkningen et likeverdig tjenestetilbud gjennom utjevning av ufrivillige kostnader. Utgangspunktet er derfor at endringer i innbyggertall og alderssammensetning vil føre til endringer i etterspørsel og at dette i neste omgang vil føre til tilsvarende endringer i kommunens rammetilskudd. Dette er under forutsetning av at staten har klart å bygge opp handlefriheten i den økonomiske politikken for å ta høyde for økte utgifter som følge av befolkningsendringene.

PRESS PÅ KOMMUNALE TJENESTER

Kommunesektoren har ansvaret for blant annet barnehager, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene blant annet påvirkes av den demografiske utviklingen.

I oppstillingene under er det benyttet tilnærmet samme aldersfordeling som det inntektssystemet opererer med. Dette gir et godt grunnlag for å kunne se potensielt press på tjenestetilbudet og for å få korrekt dimensjonering av tjenestene.

Befolkningsframskriving 2017-2040 fordelt på aldersgrupper per 1.1.

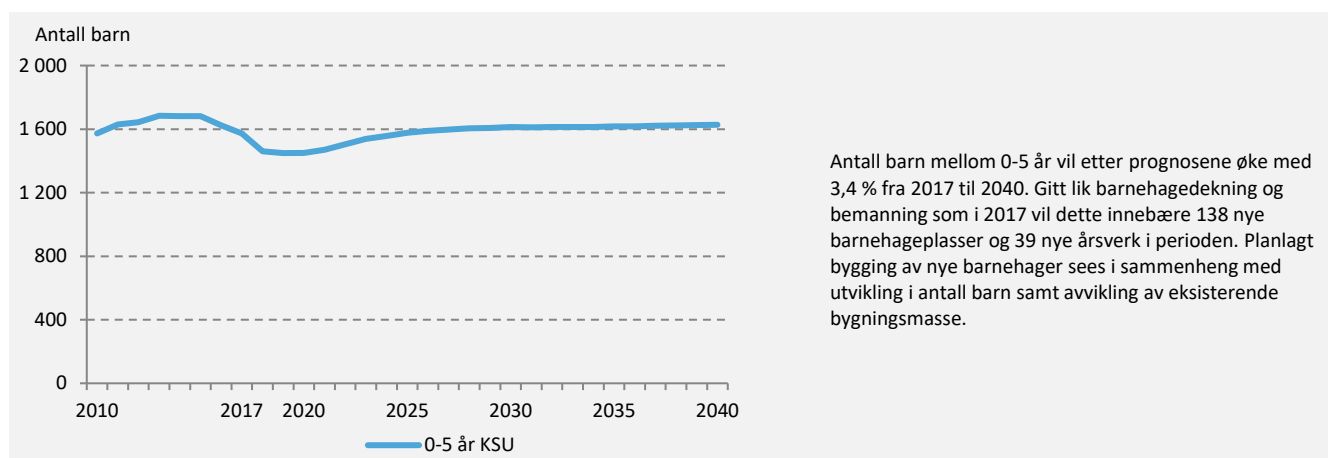
Aldersgruppe	2017	2018	2019	2020	2021	2040	% 2017-2040
0-5 år	1 461	1 449	1 450	1 470	1 505	1 628	11,4
6-15 år	2 876	2 866	2 878	2 872	2 867	3 109	8,1
16-66 år	16 177	16 240	16 329	16 362	16 420	17 873	10,5
67-79 år	2 880	3 027	3 141	3 255	3 361	4 027	39,8
80-89 år	865	860	854	888	903	2 048	136,8
90 år eller eldre	183	200	215	234	243	604	230,1
Sum innbyggere pr 1.1	24 442	24 642	24 867	25 081	25 299	29 289	19,8

¹ Teknisk beregningsutvalg

Befolkningsutviklingen viser at det i all hovedsak er økningen i andelen eldre som vil gi Kristiansund de største utfordringene, spesielt knyttet til kommuneøkonomien. Det er ikke bare Kristiansund som vil oppleve denne endringen i befolkningssammensetningen, men utviklingen forventes å være sterkere her enn i landet som helhet. Forekomsten og utviklingen av antall eldre over 80 år i befolkningen ansees som en hovedindikator for framskrivning av behov og ressursbruk i våre pleie- og omsorgstjenester. I tillegg har utviklingen av innslag av demens og personer med omfattende og komplekse omsorgsbehov også en vesentlig innvirkning på organiseringen.

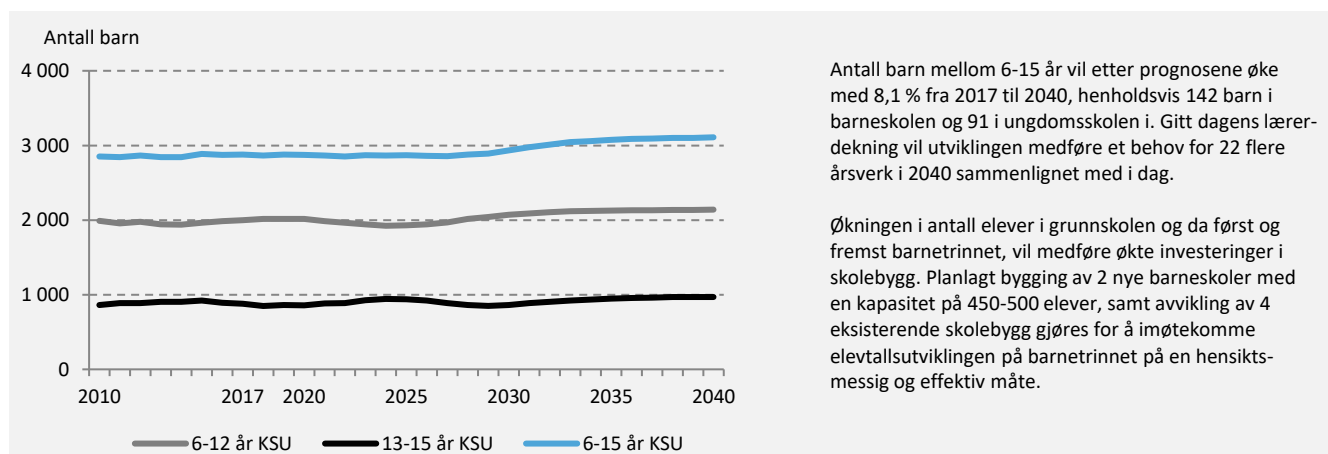
Innvandrerbefolkningen i Kristiansund vokser og er den største enkeltfaktoren til veksten i folketallet. I 2010 var 1 600 innbyggerne i Kristiansund av utenlandsk opprinnelse, i 2017 var tallet 2 726, tilsvarende var 2 672 i 2016. Innvandringen er en viktig ressurs. Uten tilflytting fra utlandet ville det allerede vært vanskeligheter med bemanning innenfor pleie og omsorg. Mangel på arbeidskraft innen pleie og omsorg vil øke i årene fremover, og utenlandsk arbeidskraft er helt nødvendig for å kunne opprettholde og utvikle det kommunale tjenestetilbudet. I tillegg til å representere en ressurs, er det også viktig å være bevisst på at denne utviklingen medfører behov for tilrettelegging av kommunale tjenestetilbud.

Demografi barnehagealder

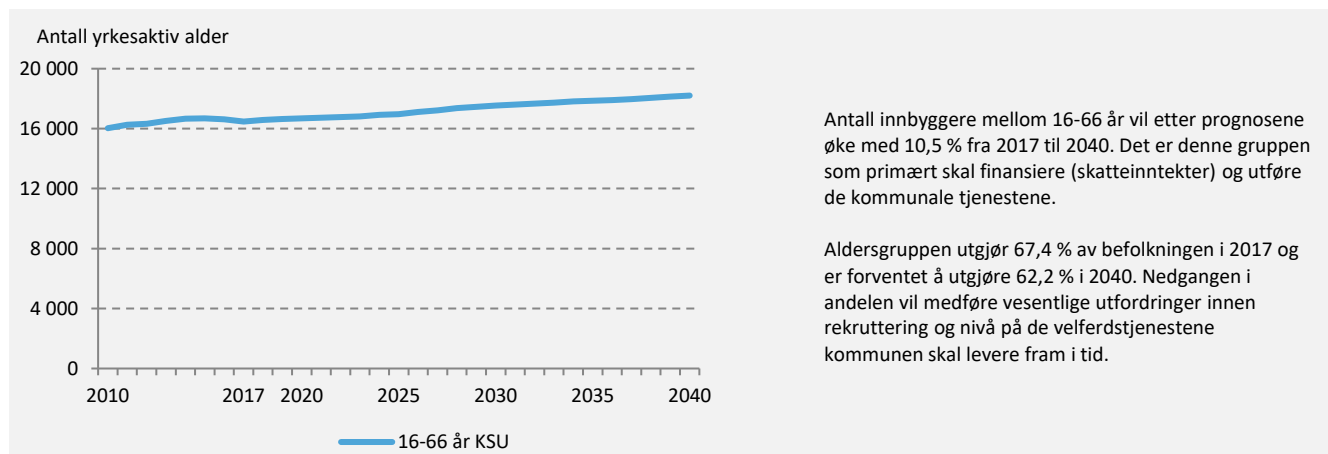
Økningen i antall småbarn vil medføre økt press på tjenestetilbudet primært innenfor barnehage, PPT, barnevern og helsestasjon.

Demografi grunnskolealder

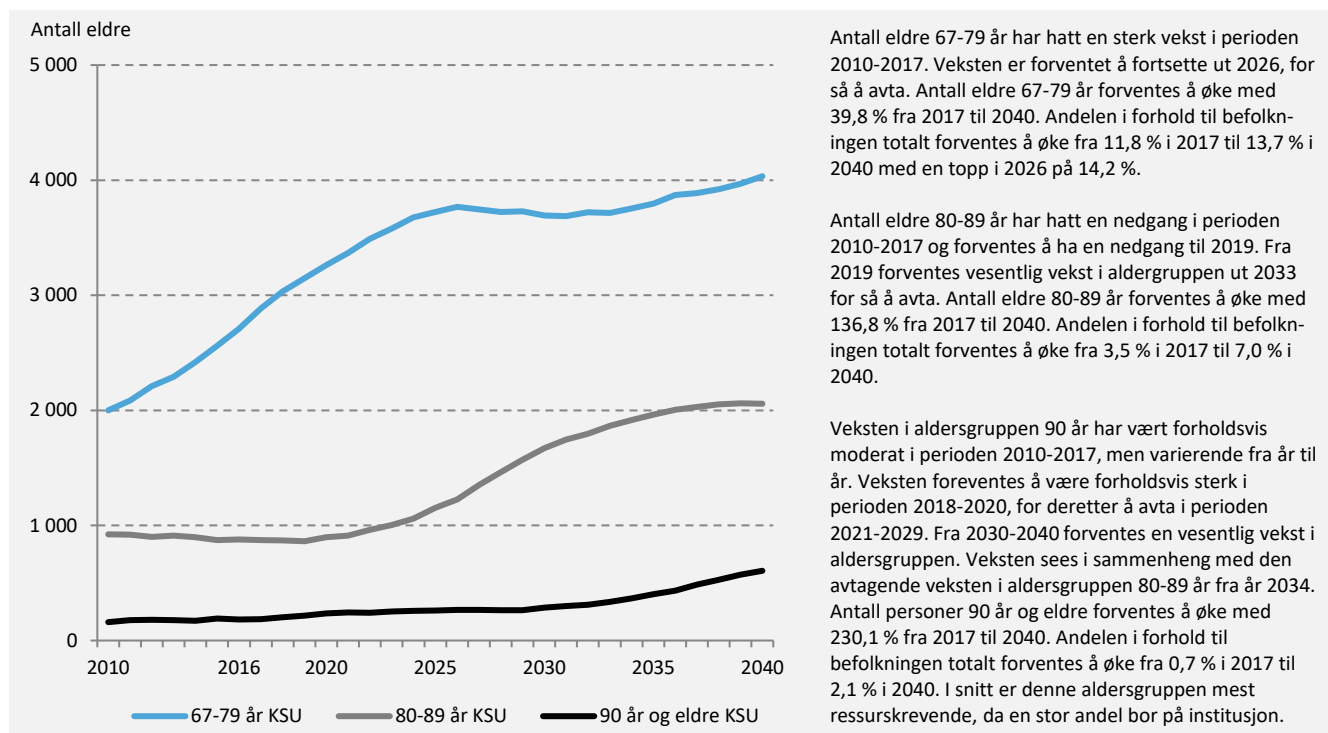
Økningen i antall barn og ungdom vil medføre økt press på tjenestetilbudet primært innenfor grunnskole, PPT, barnevern, skolehelsetjeneste og kulturtilbud.

Demografi yrkesaktiv alder

Denne aldersgruppen er de som etterspør færrest kommunale tjenester. En økning i aldersgruppen vil medføre økt press på tjenestetilbudet primært innenfor tekniske tjenester, sosiale tjenester, psykisk helse og rus.

Demografi eldre

Det er spesielt de store kullene som ble født etter krigen som forklarer den forventede eldrebølgen. I motsetning til den noe usikre utviklingen i fødselstall og innvandring, som bestemmer veksten i den yngre delen av befolkningen, er veksten i gruppen av eldre sikrere, fordi denne gruppen allerede bor i kommunen og i mindre grad flytter.

Ved utgangen av 2016 var det 153 eldre beboere i institusjon og 493 eldre mottakere av hjemmetjenesten. Gitt lik andel eldre brukere av institusjon og hjemmetjenester som i 2016, medfører dette en økning i antall beboere og mottakere på henholdsvis 191 og 572 i perioden 2017-2040.

Vi har gjennomført en storstilt omlegging av arbeidet, fra å være tung på institusjonsdrift til nå å ha en tydelig profil som viser at vi satser på hjemmebaserte tjenester. Kostratallene viser allerede at vi er på riktig vei, selv om det fortsatt gjenstår mye. Utfordringen fremover blir å finne nye tjenester, utenfor institusjon, som samtidig ivaretar innbyggernes behov for trygghet og selvstendighet. Vi må bruke innovasjonskunnskapen vår til å designe nye tjenester, våge å finne løsninger som ikke beskrives i de tradisjonelle omsorgstrappene, og vi må satse langt mer på varierte dagaktivitetstilbud.

Økonomi

I planperioden skal vi gjenvinne vår økonomiske handlefrihet og gjenopprette en sunn og god kommuneøkonomi.

Fokusområde økonomi

Økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Vi skal sikre en god og bærekraftig økonomi gjennom god økonomistyring og vedtatte handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE ØKONOMI						
Hovedmål - God økonomistyring og godt økonomisk handlingsrom						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Endring fra sist måling
Godt økonomisk handlingsrom	Netto driftsresultat	1,75 %	-1,9 %	0,5 %	3,43 %	↑
	Langsiktig gjeld i forhold til brutto driftsinntekter	Reduksjon	Økning	Økning	Økning	-
	Egenfinansiering av investeringer	25 %	11,0 %	13,8 %	19,2 %	↑
	Likviditetsgrad 1	2,0 %	1,19 %	1,32 %	1,42 %	↑
	Egenkapitalprosent	10 %	1,39 %	5,06 %	2,74 %	↓
	Gjeldsgrad	25 %	70,91 %	18,75 %	35,53 %	↓
God økonomistyring	Rammeområdene - avvik i forhold til budsjett	≥ 0 %	- 3,2 %	- 3,7 %	- 1,6 %	↑
	Avsetning disposisjonsfond - avvik i forhold til budsjett	0	0	- 24 928	0	↑
Effektiv tjenesteproduksjon	Andel utvalgte produktivitetsindikatorer (KOSTRA) med bedre resultat enn K13 ¹⁾		-	-	-	

¹⁾ Kommunegruppe 13

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen. Det er ikke definert egne resultatgrenser for alle måleindikatorene.

STATUS

Status knyttet til kommunens økonomiske situasjon er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap.

Regnskapet viser at kommunen har økonomiske utfordringer knyttet til den kommunale tjenesteproduksjonen. Lånegjelden er økende og vi har svært begrensede udisponerte midler på disposisjonsfond. Egenkapitalen er svekket og gjeldsgraden har økt. Kommunens pensjonskostnader er økende, men premieavviket er redusert de to siste årene. Dette representerer likevel fortsatt en likviditetsmessige og driftsmessige utfordringer.

Tabellen nedenfor viser utviklingen av sentrale finansielle nøkkeltall for kommunen.

(alle nøkkeltall i prosent av sum driftsinntekter)	Kristiansund					K13	Lgj.sn
	2012	2013	2014	2015	2016	2016	2016
Brutto driftsresultat	-0,3	0,8	-0,9	1,2	4,3	4,0	3,7
Netto driftsresultat	-1,0	-0,4	-1,9	0,5	3,4	4,3	4,0
Finansutgifter	4,5	5,0	4,9	5,0	5,7	4,3	4,1
Netto lånegjeld	71,4	74,0	83,1	93,0	93,2	84,9	78,2
Disposisjonsfond	1,7	1,5	0	0	0	9,0	7,9

K13 – kommunegruppe 13, Lgj.sn – landsgjennomsnittet

Utviklingen viser at Kristiansund kommune ikke har et godt økonomisk handlingsrom.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2016 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet økonomi:

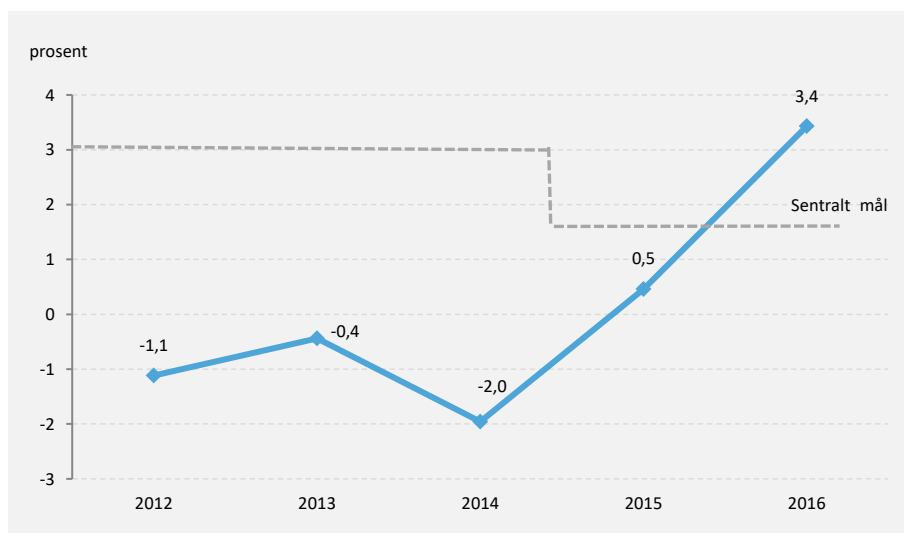
- Godt økonomisk handlingsrom
- God økonomistyring
- Effektiv tjenesteproduksjon

Godt økonomisk handlingsrom

Utviklingen i de frie inntektene er avgjørende for en kommunes økonomiske handlingsrom og utviklingen i tjenestetilbudet. Kristiansund kommune har historisk en lavere vekst i frie inntekter enn landsgjennomsnittet. På tross av dette har kommunen gjennom flere år bygget opp differensierte og tilrettelagte tjenester med god kvalitet innenfor flere områder.

Netto driftsresultat er den primære indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Den viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og bidrag til å finansiere investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning er det fra og med 2014 anbefalt at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1¾ % av kommunens driftsinntekter.

Grafen viser kommunens utvikling av netto driftsresultat.

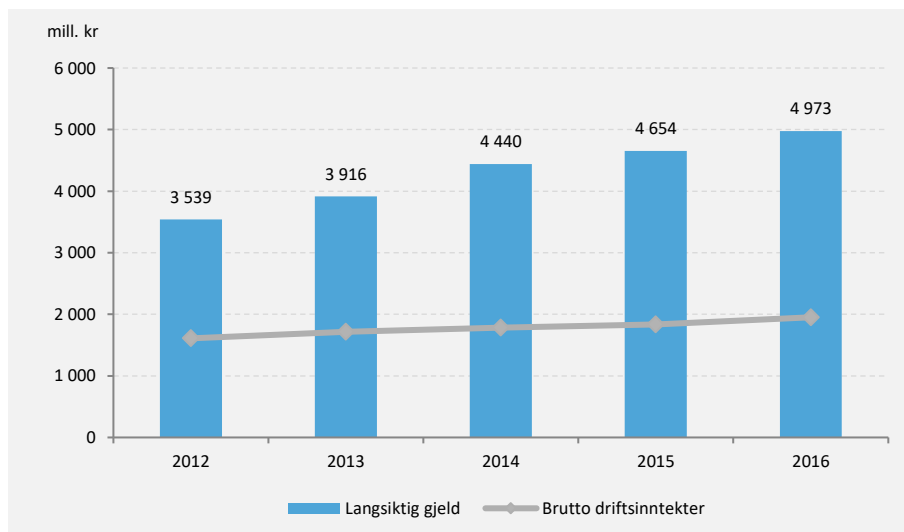

Utviklingen viser at kommunen har en bedring i sin finansielle balanse. Et tilfredsstillende netto driftsresultat er avgjørende for å unngå at kommunens formue reduseres. Et netto driftsresultat lik null vil også over tid redusere kommunens formue i den forstand at en økende andel av realkapitalen etter hvert vil bli lånefinansiert. Ambisjonsnivået for netto driftsresultat er satt til minimum 1,8 % i 2018.

Egenfinansieringen viser hvor stor andel av investeringene som er finansiert med egenkapital, salg av anleggsmidler, overføringer og tilskudd. Målet er en egenfinansiering på minimum 25 % av investeringskostnadene i løpet av økonomiplanperioden. Egenfinansiering av investeringer er på om lag 30 % i 2018.

Disponible fond viser hva som er tilgjengelig av frie reserver. I handlingsprogramsammenheng blir dette en estimert størrelse som viser frie reserver etter at drifts- og investeringsbudsjettet er saldert. Disponible fond bør ligge på om lag 2,5 % av brutto budsjett tilsvarende 47,5 mill. kroner.

Grafen viser utviklingen i langsiktig gjeld sammenlignet med utviklingen i brutto driftsinntekter.

Lånegjelden har økt de siste årene og vil fortsette å øke i handlingsprogramperioden. Selv om rentenivået er lavt har ikke kommunen nødvendig økonomisk handlingsrom. Målet er å redusere kommunens rentesensitivitet på sikt.

Rådmannen vil videreføre et tydelig fokus på å etablere et økonomisk handlingsrom for kommunen og utvikle en sunn og god kommuneøkonomi. Økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.

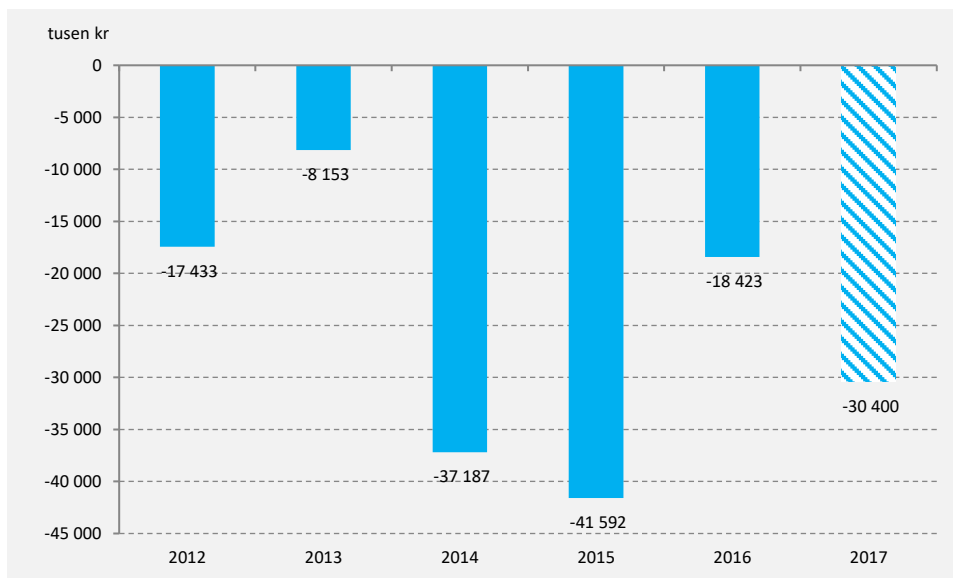
Vi skal

- i løpet av perioden etablere et disposisjonsfond som setter kommunen i stand til å takle uforutsette hendelser på en god måte*

God økonomistyring

Grunnlaget for et godt økonomisk handlingsrom legges gjennom handlingsprogrammet, og oppfølgingen skjer gjennom styringssystemet og de prosessene som følger av dette. Kommunens økonomistyring er basert på stor grad av delegasjon der fordelingen av ansvar og myndighet er klart definert.

Grafen viser avvik fra budsjett for den kommunale tjenesteproduksjonen.

For å gjøre enhetene bedre i stand til å styre og å fatte riktige beslutninger er verktøy for økonomi- og virksomhetsstyring under kontinuerlig utvikling.

Rådmannen vil videreføre arbeidet med å sikre en god og bærekraftig økonomi gjennom god økonomistyring og vedtatte handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning.

Vi skal

- ta i bruk Visma BI gjennom utrulling til ledelsen i hele organisasjonen
- ta i bruk Office 365 for å gi automatiserte og oppdaterte styringsdata til politikere og medarbeidere
- utvikle gode rapporter som synliggjør kostnadsdrivere innen pleie og omsorg

Verktøyet vil gi oss mer operative styringsdata, og derigjennom sikres muligheten for raskere respons ved eventuelle avvik.

Effektiv tjenesteproduksjon

Tilpasning av tjenesteproduksjonen til endrede økonomiske rammebetingelser innebærer at det må arbeides målrettet med riktig tjenestenivå og effektivisering av tjenestene. Bruk av ny teknologi og IKT skal bidra til effektivisering og lette arbeidet på visse områder. Samtidig skal det utvikles organisatoriske og faglige modeller som på en best mulig måte kan møte fremtidens utfordringer.

Rådmannen vil, på bakgrunn av gjennomgangen av de kommunale tjenestene, kontinuerlig vurdere tilpasninger som gir en mer optimal sammenheng mellom ressursinnsats og resultatoppgjør.

Vi skal

- levere tjenester av et omfang som samsvarer med statens forventning til kommunen, og med en ressursbruk som samsvarer med gjennomsnittet for kommuner i kommunegruppe 13

- *prøve ut nye organisasjonsformer som kan øke vår effektivitet*

Handlingsprogrammet

De økonomiske rammene for Handlingsprogram 2018-2021 bygger på vedtatt handlingsprogram 2017-2020, årsregnskap og årsrapport 2016, andre politiske vedtak og Statsbudsjett 2018.

Stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken skal gi resultater som god kvalitet i tjenestene, fornøyde brukere, innbyggere og ansatte.

Følgende hovedelementer er lagt til grunn i arbeidet med handlingsprogrammet:

- Et netto driftsresultat på minimum 1¼ % i løpet av perioden
- Et investeringsnivå tilpasset handlingsreglene for investeringer slik at veksten i lånegjelden ikke øker mer enn veksten i kommunens samlede inntekter og økonomiske bæreevne
- Vedtatte innsparinger videreføres/innarbeides
- Eventuelle nye driftstiltak forutsetter omstilling
 - bortfall av tjenester
 - reduksjon av dekningsgrad
 - redusert kvalitet
 - økte egenandeler
 - effektivisering

STATLIGE RAMMEBETINGELSER

Det er i statsbudsjettet lagt klare føringer for bruken av den totale realveksten, og økningen i frie inntekter¹ er forutsatt å finansiere krav/forventninger til befolkningsutvikling, lønns- og prisvekst samt ulike oppgaveendringer knyttet til den kommunale tjenesteytingen.

Regjeringen legger i statsbudsjettet for 2018 opp til en nominell vekst i kommunesektorens frie inntekter på 2,6 % sett i forhold til anslag på regnskap for 2017. Kommunene i Møre og Romsdal anslås samlet sett å få en nominell vekst i frie inntekter på om lag 2,5 %. Beregnet ut fra revidert nasjonalbudsjett for 2017 er realveksten i kommunesektorens frie inntekter for 2018 anslått til 3,6 mrd. kroner, og anslått kostnadsvekst i kommunesektoren (deflator) i 2018 er på 2,6 %.

¹ I statsbudsjettet defineres frie inntekter som summen av skatt, rammetilskudd og løpende inntektsutjevning. I tillegg har eiendomsskatt, tilskudd til flyktninger og kompensasjonstilskudd for investeringer samme funksjon, siden de ikke budsjetteres på rammeområdene.

DRIFTSBUDSJETTET

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for forslag til økonomiske rammer:

- Generell prisvekst – 0,0 %
- Lønnsvekst – 3,0 %
- Deflator – 2,6 %

DRIFTSREGNSKAPET - BUDSJETTVEDLEGG 3

(tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2018	2019	2020
Brukerbetalinger	56 850	50 104	52 549	52 549	52 549	52 549
Andre salgs- og leieinntekter	230 581	230 911	230 911	230 911	230 911	230 911
Overføringer med krav til motytelse	292 938	180 467	173 143	178 643	180 143	180 143
Rammetilskudd	610 915	599 751	643 149	649 416	655 666	661 966
Andre statlige overføringer	66 493	66 535	66 535	66 535	66 535	66 535
Andre overføringer	4 778	4 485	4 485	4 485	4 485	4 485
Inntekts- og formuesskatt	605 731	631 501	631 684	637 884	644 134	650 434
Eiendomsskatt	83 249	102 110	107 210	102 110	102 110	102 110
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	1 951 535	1 865 864	1 909 666	1 922 533	1 936 533	1 949 133
Lønnsutgifter	971 726	961 341	1 002 299	1 004 700	998 237	998 766
Sosiale utgifter	286 048	297 332	309 873	310 767	308 956	309 127
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon	285 690	266 960	251 647	251 044	251 376	251 176
Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon	160 711	163 609	164 971	164 621	153 871	153 871
Overføringer	108 815	106 789	104 117	93 770	96 659	96 909
Avskrivninger	91 552	97 288	97 288	97 288	97 288	97 288
Fordelte utgifter	-38 644	-39 354	-39 354	-39 354	-39 354	-39 354
Sum driftsutgifter	1 865 898	1 853 965	1 890 841	1 882 836	1 867 033	1 867 783
Brutto driftsresultat	85 637	11 899	18 825	39 697	69 500	81 350
Renteinntekter og utbytte	13 051	12 290	15 590	15 590	17 290	17 290
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	0	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	13 051	12 290	15 590	15 590	17 290	17 290
Renteutgifter og låneomkostninger	57 038	51 560	47 400	43 700	39 600	38 300
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	66 300	69 700	71 000	79 200	110 500	147 400
Utlån	0	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	123 338	121 260	118 400	122 900	150 100	185 700
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-110 288	-108 970	-102 810	-107 310	-132 810	-168 410
Motpost avskrivninger	91 552	97 416	97 416	97 416	97 416	97 416
Netto driftsresultat	66 902	345	13 431	29 803	34 106	10 356
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	14 275	22 784	4 449	4 449	4 449	4 449
Sum bruk av avsetninger	14 275	22 784	4 449	4 449	4 449	4 449
Overført til investeringsbudsjettet	4 990	11 000	11 000	11 000	5 000	5 000
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	32 739	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	0	9 733	9 733	26 105	36 408	12 658
Avsatt til bundne fond	43 448	2 397	-2 853	-2 853	-2 853	-2 853
Sum avsetninger	81 177	23 130	17 880	34 252	38 555	14 805
Regnskapsmessig mindreforbruk	0					
Regnskapsmessig merforbruk						

Driftsinntekter – skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd utgjør kommunenes frie inntekter. Disse kan disponeres fritt i motsetning til øremerkede midler som går til bestemte formål.

Tabellen under viser utviklingen av frie inntekter fra skatt og rammetilskudd.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andel av totale inntekter	64,3	65,9	64,8	63,8	63,3	65,3
Skatt og rammetilskudd per innbygger	41 119	43 943	45 597	46 440	47 395	49 777
Andel av driftsutgiftene som dekkes av skatt og rammetilskudd ¹⁾	66,5	65,6	65,3	63,2	64,0	65,2

Kommunens frie inntekter fra skatt og rammetilskudd per innbygger har vært økende de siste årene, men ligger under landsgjennomsnittet. Kristiansunds forholdsvis lave inntektsnivå på skatt og rammetilskudd sees i sammenheng med et lavere driftsnivå enn landsgjennomsnittet.

For Kristiansund kommune er anslaget på oppgavekorrigert vekst i frie inntekter for 2017 i statsbudsjettet satt til 36,0 mill. kroner. Det er i 2018 lagt til grunn en forventet nominell vekst i frie inntekter på 2,9 % sett i forhold til forventet regnskap for 2017.

Kommunens rammetilskudd for 2018 er beregnet til 580,0 mill. kroner. Gjennom utgiftsutjevning i rammetilskuddet kompenseres kommunene for ulike behovsstruktur, som for eksempel demografiske, geografiske og sosiale forskjeller. Fordi Kristiansund kommune er en relativt lettdrevet kommune gir utgiftsutjevningen en reduksjon i rammetilskuddet. Indeks lavere enn 1 indikerer at utgiftsbehovet er lavere enn landsgjennomsnittet, og for Kristiansund er denne på 0,9830 i 2018. Gjennom utgiftsutjevningen trekkes kommunen for 19,9 mill. kroner i 2018.

For å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne omfordeler skatteinntektene mellom kommunene gjennom såkalt inntektsutjevning. Kommunens skatteinntekter er beregnet til 631,7 mill. kroner i 2018. Kristiansund har skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Dermed kompenseres om lag 90 % av differansen mellom eget nivå og landsgjennomsnittet med inntektsutjevning. Det er budsjettet med en inntektsutjevning på om lag 63,2 mill. kroner for 2018.

Rådmannen foreslår å følge prognosemodellen for skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning fullt ut i begynnelsen av perioden.

Driftsinntekter – gebyrer og brukerbetalinger

Mange av kommunens tjenester finansieres gjennom gebyrer og brukerbetaling. Dette skjer både som selvkost og delfinansiering. Utgangspunktet for all forvaltning er at innbyggere ikke kan pålegges å yte til fellesskapet uten at dette er hjemlet i lov. Der Kristiansund kommune er forvalter eller eier av varer eller tjenester som innbyggerne er forpliktet til å benytte seg av, kreves det følgelig lovhjemmel for å kunne kreve betaling.

Selvkostområdene følger de føringer som er gitt i «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale tjenester». Selvkostområdene omfatter vann, avløp, renovasjon feiing, skolefritidsordning samt byggesaksbehandling. For gebyrer innenfor VAR-området foretar kommunen etterkalkulasjon. Beregningene framgår av selvkostkalkylen i [vedlegg 3](#). Dette besørger at inntektene ikke overstiger kommunens selvkost. Eventuelle overskudd eller underskudd i selvkostregnskapet føres mot selvkostfond.

Rådmannen foreslår at endringer i gebyrer og brukerbetalinger som ikke er fastsatt gjennom lov og forskrift minimum endres med deflatoren i Statsbudsjettet. Detaljer fremgår av Betalingssatsene for 2018 i [vedlegg 4](#).

Driftsinntekter – andre

Kristiansund kommune eier 30,4 % av Nordmøre Energiverk AS. Det er budsjettet med 4,0 mill. kroner i utbytte fra NEAS i 2018. Videre er det budsjettet med 2,0 mill. kroner i utbytte fra Vikan Eiendom AS fra 2020.

Kristiansund kommune eier Kristiansund Parkering AS. Det er budsjettet med 3,7 mill. kroner i godtgjørelse fra selskapet i 2018.

Rådmannen foreslår at det arbeides aktivt for å sikre utbetaling av utbytte fra selskaper hvor kommunen er aksjonær.

Driftsutgifter – lønn og pensjonskostnader

Lønn er kommunens største kostnadsdriver og utviklingen i pensjonskostnadene har forsterket dette. I revidert nasjonalbudsjett for 2017 ble lønnsveksten satt til 2,4 %. I statsbudsjettet for 2018 er det anslått en årslønnsvekst på 3,0 %.

De årlige premiene til pensjon har de siste årene økt betydelig, og er en av kommunens største utgiftsposter.

Kommunen betaler årlig inn en pensjonspremie til sine 2 pensjonsleverandører - Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Samtidig beregnes netto pensjonskostnad, som regnskapsføres på grunnlag av et sett kriterier som fastsettes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Netto pensjonskostnader har til nå de fleste år vært lavere enn de faktiske pensjonspremiene som kommunen betaler inn. Differansen mellom innbetalt premie og netto pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Siden oppstart av denne ordningen i 2001 og frem til i dag, har effekten medført en fiktiv inntektsføring hvert år i driftsregnskapet. Det akkumulerte premieavviket skal frem i tid kostnadsføres (amortiseres) i driftsregnskapet i henhold til gjeldende amortiseringsprinsipper.

Premieavvik ble opprinnelig innført for at kommunene over tid skulle få en jevnere utvikling av pensjonskostnadene, men en kombinasjon av lave renter og høy lønnsvekst har medført en ensidig effekt i driftsregnskapet. For Kristiansund kommune har ordningen til nå gitt et stadig økende premieavvik som må kostnadsføres frem i tid. Premieavviket har frem til og med 2010 vært amortisert over 15 år. Premieavvik oppstått fra og med 2011 amortiseres over 10 år. Premieavvik som oppstår fra og med 2014 skal amortiseres over 7 år. KMD har med dette strammet ytterligere inn på ordningen. Gjenstående akkumulert premieavvik var 148,3 mill. kroner ved utgangen av 2016 (inkl. arbeidsgiveravgift). Når amortiseringsbeløpet per år blir større enn årets premieavvik, vil effekten av ordningen bli negativ i driftsregnskapet, og det gjenstående akkumulerte premieavviket vil gradvis reduseres.

Driftsutgifter – varer og tjenester

Budsjett for kjøp av varer og tjenester som erstatte kommunal tjenesteproduksjon er delvis prisjustert. Budsjettposter der det er avtaler om prisregulering eller videresalg, er prisjustert med forventet prisstigning.

Vedlikeholdsbudsjettet er justert tilsvarende. Øvrige budsjettposter er ikke prisjustert.

Rådmannen har gjennomført en styrking av innkjøpstjenesten gjennom foretatt oppbemanning. Dette forventes å resultere i lavere anskaffelsesutgifter til sentrale innsatsfaktorer i den kommunale tjenesteproduksjonen, og innsparinger er innarbeidet i budsjettet.

Finansposter - avkastning finansforvaltning og renteinntekter

Kommunens finansforvaltning er i samsvar med handlingsreglene i finansreglementet.

Det budsjetteres med en avkastning på overskuddslikviditet på 1,5 % i perioden.

Rådmannen vil gjennomføre arbeidet med kommunens finansforvaltning i tråd med handlingsreglene i finansreglementet.

Finansposter - rente- og avdragsutgifter

Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at gjelden har økt betydelig og vil fortsette å øke i handlingsprogramperioden. Økte utgifter til renter og avdrag samt driftsutgifter i forbindelse med investeringene, reduserer handlefriheten og gjør økonomien sårbar.

Kommunens lånegjeld vil være omlag 2,44 mrd. kroner ved utgangen av 2017. Lånegjelden vil øke ytterligere til 4,1 mrd. kroner i handlingsprogramperioden. Om lag 40 % av lånegjelden vil ha rentebinding lenger enn ett år ved inngangen til 2018. Gjennom økonomiplanperioden vil mellom 33 % og 67 % være rentebundet. Dette er i samsvar med kommunens finansreglement. Det legges til grunn en gjennomsnittrente på 1,15 % på den gjeld som har flytende rente.

Budsjetterte avdragsutgifter på 69,3 mill. kroner i 2018 er beregnet til å være tilstrekkelig til å oppfylle kommune-lovens krav om minimumsavdrag, såkalt «minste tillatte avdrag». Det vil si at forskriftenes bestemmelser brukes til å fastsette maksimal avdragstid. I tillegg er nivået på avdragsutgiftene fastsatt etter handlingsregel for investeringer som sier at veksten i langsiktig gjeld, eksklusive startlån og VAR, ikke bør overskride veksten i frie inntekter. Kommunens økonomiske handlingsrom skal sikres ved at veksten i lånegjeld ikke øker mer enn veksten i kommunens frie inntekter og økonomiske bæreevne.

Netto rente- og avdragsbelastning kommunen får ved å betjene lånegjeld forventes å utgjøre omlag 118,4 mill. kroner i 2018. Belastningen vil være økende i økonomiplanperioden. Dette henger primært sammen med et økende investeringsbehov. Videre er det lagt til grunn nye regnskapsregler som innebærer en betydelig økt avdragskostnad fra 2020.

Tabellen under viser utviklingen av kommunens rente- og avdragsutgifter i perioden 2011-2016.

(mill. kroner)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Driftsinntekter	1 523,2	1 609,9	1 717,8	1 785,1	1 837,4	1 951,5
Renteutgifter og avdrag i drift	92,6	92,0	101,4	106,4	112,3	123,8
Renteutgifter og avdrag i % av driftsinntekter	6,1 %	5,7 %	5,9 %	6,0 %	6,1 %	6,3 %

Summen av renter og avdrag i drift økte med 11,5 mill. kroner fra 2015 til 2016, mens andel renteutgifter og avdrag i prosent av driftsinntekter økte med 0,2 prosentpoeng. Økningen skyldes at summen av renter og avdrag prosentvis har økt mer enn driftsinntektene. Endringene er relativt små. Økningen i forholdstallet sier noe om driftsinntektenes relativt svake utvikling fra 2015 til 2016, en fortsettelse av utviklingen fra 2014 til 2015. Samtidig representerer økte renter og avdrag fra 2015 til 2016 på 5,2 mill. kroner en relativt høyt prosentvis økning lik 10,2 %.

Rådmannen foreslår å legge handlingsregelen om «minste tillatte avdrag» til grunn frem til nye regler eventuelt kommer på plass fra og med 2020.

Driftsresultat

For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning og økonomisk handlingsrom skal kommunens driftsnivå tilpasses handlingsregelen om et netto driftsresultat på minimum 1¼ % av kommunens driftsinntekter.

BUDSJETTSKJEMA - DRIFT 1A

Skjema 1A viser kommunens inntekter og hvordan disse disponeres videre. Rubrikken «til fordeling drift» viser hva som fordeles videre til rammeområdene.

(tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Skatt på inntekt og formue	605 731	631 501	631 684	637 884	644 134	650 434
Ordinært rammetilskudd	610 915	599 751	643 149	649 416	655 666	661 966
Skatt på eiendom	83 249	102 110	107 210	102 110	102 110	102 110
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	66 493	66 535	66 535	66 535	66 535	66 535
Sum frie disponible inntekter	1 366 388	1 399 897	1 448 578	1 455 945	1 468 445	1 481 045
Renteinntekter og utbytte	13 051	12 290	15 590	15 590	17 290	17 290
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	57 038	51 560	47 400	43 700	39 600	38 300
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	66 300	69 700	71 000	79 200	110 500	147 400
Netto finansinntekter/-utgifter	-110 288	-108 970	-102 810	-107 310	-132 810	-168 410
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	32 739	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger /overskudd	0	9 733	9 733	26 105	36 408	12 658
Til bundne avsetninger	43 448	2 397	-2 853	-2 853	-2 853	-2 853
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	14 275	22 784	4 449	4 449	4 449	4 449
Netto avsetninger	-61 911	10 654	-2 431	-18 803	-29 106	-5 356
Overført til investeringsbudsjettet	4 990	11 000	11 000	11 000	5 000	5 000
Til fordeling drift	1 189 199	1 290 581	1 332 337	1 318 832	1 301 529	1 302 279
Sum fordelt til drift						
Regnskapsmessig mindreforbruk	0					
Regnskapsmessig merforbruk						

BUDSJETTSKJEMA - DRIFT 1B

Skjema 1B viser nettobevilgning per rammeområde og gir uttrykk for den politiske prioriteringen.

(tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
10 Politisk styring	12 289	13 407	11 058	11 058	11 058	11 058
12 Sentraladministrasjon	80 444	83 170	77 900	78 055	78 772	78 822
17 Premieavvik	22 561	0	0	0	0	0
18 Felles mva-kompensasjon	-28 812	-31 400	0	0	0	0
19 Felles avsetninger	-10 178	24 057	27 435	26 685	9 935	9 935
20 PP-tjenesten	9 137	9 191	8 701	8 443	8 369	8 369
21 Grunnskoler	237 014	253 837	255 348	250 238	240 423	240 423
23 Barnehager	159 718	158 417	159 687	152 879	153 431	153 431
25 Kultur	39 141	43 369	42 417	42 273	42 405	42 405
30 Fellestjenester pleie og omsorg	11 207	12 227	11 861	12 209	11 638	11 638
31 Sykehjem	111 531	99 293	108 320	109 445	108 393	108 843
32 Hjemmetjenester	111 127	111 657	120 661	120 364	120 719	120 719
33 Psykisk helse og rus	38 603	39 144	43 689	46 866	47 379	47 379
34 Velferd	59 327	60 070	60 521	60 224	59 777	59 777
35 Barn, familie, helse	72 734	77 852	74 227	73 593	73 855	73 855
36 Bo og habilitering	138 341	137 134	147 673	150 212	154 129	154 129
37 Storhaugen helsehus	68 259	89 329	91 278	91 278	91 278	91 278
38 Helseinnovasjonssenter	0	2 600	6 300	6 300	6 300	6 300
60 Kommunalteknikk	14 359	13 294	12 191	12 373	12 420	12 420
62 Plan og byggesak	6 624	7 776	12 074	6 390	5 613	5 613
64 Eiendomsdrift	26 206	26 995	19 769	18 932	18 575	18 825
65 Brann og redning	20 679	22 348	21 782	21 677	21 649	21 649
Kommunen internt	1 200 511	1 253 767	1 312 892	1 299 494	1 276 118	1 276 868
Kristiansund havnekasse	750	186	121	14	87	87
Sundbåtsesnet	2 770	3 540	3 130	3 130	3 130	3 130
Kirkelig fellesråd	13 939	14 289	14 649	14 649	14 649	14 649
Varde AS	1 682	1 800	1 850	1 850	1 850	1 850
Nordmøre krisesenter	3 064	3 139	3 219	3 219	3 219	3 219
Kommunen eksternt	22 206	22 954	22 969	22 862	22 935	22 935
Totalt	1 222 717	1 276 721	1 335 861	1 322 356	1 299 053	1 299 803
Avsetninger på rammeområdene	-43 250	-2 397	2 853	2 853	2 853	2 853
Bruk av avsetninger på rammeområdene	14 225	22 784	4 449	4 449	4 449	4 449
Kalkylerente	8 692	-10 755	-15 055	-15 055	-15 055	-15 055
Renteinntekter	176	790	790	790	790	790
Rammeområde 70	-8 930	0	0	0	0	0
Forsinkelsesrenter	559	0	0	0	0	0
Overføring til investeringsregnskapet	-4 990	-11 000	-11 000	-11 000	-5 000	-5 000
Sum fordelt drift uten avsetninger, bruk av avsetninger og overføringer	1 188 999	1 290 582	1 332 337	1 318 832	1 301 529	1 302 279

TILSKUDD REGIONALE PROSJEKTER

Som regionsenter og by har Kristiansund kommune flere regionale tilbud som er hel- eller delfinansiert av kommunen:

- Operaen i Kristiansund mottar et årlig tilskudd inklusiv leiesubsidiering på 4,7 mill. kroner fra 2018.
- Nordmøre Museum mottar et årlig tilskudd på 1,23 mill. kroner fra 2018.
- Nordic Light mottar et årlig tilskudd på 0,368 mill. kroner fra 2018.
- Nordmøre Krisesenter IKS mottar et tilskudd på 3,22 mill. kroner fra 2018.

Kristiansund kommune deltar i en rekke IKS og AS som har regionale oppgaver, men hvor det kommunale bidraget enten er i form av eierskap eller gjennom kjøp av tjenester fra selskapene. Nærmere detaljer om dette fremgår av kommunens Eiermelding del 2 - eierportefølje.

En oversikt over de ulike formelle samarbeidsordningene som kommunen deltar i fremgår av [vedlegg 5](#).

INVESTERINGSBUDSJETTET

Igangsetting av nye investeringsprosjekt, eller utvidelser av allerede igangsatte prosjekt, skal ikke skje før nødvendige avklaringer og utredninger er foretatt og nødvendige politiske vedtak er fattet.

Investeringsnivået er tilpasset slik at veksten i lånegjelden ikke øker mer enn veksten i kommunens samlede inntekter og økonomiske bæreevne.

INVESTERINGSREGNSKAPET – BUDSJETTVEDLEGG 4

(tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2018	2019	2020
Salg driftsmidler og fast eiendom	14 046	48 000	89 800	10 000	25 000	25 000
Andre salgsinntekter	2 520	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	16 201	73 500	23 500	27 000	88 906	0
Kompensasjon for merverdiavgift	20 995	52 500	99 875	72 500	58 000	117 000
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer	17 126	0	0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	34	0	0	0	0	0
Sum inntekter	70 923	174 000	213 175	109 500	171 906	142 000
Lønnsutgifter	1 452	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	241	0	0	0	0	0
Kjøp varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	209 514	424 975	670 185	512 060	492 950	642 650
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	1 723	0	0	0	0	0
Overføringer	20 891	0	0	0	0	0
Renteutgifter og omkostninger	1 700	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	235 521	424 975	670 185	512 060	492 950	642 650
Avdrag på lån	24 763	0	0	0	0	0
Utlån	58 370	46 000	46 000	46 000	41 500	41 500
Kjøp av aksjer og andeler	22 346	0	780	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	12 775	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	118 254	46 000	46 780	46 000	41 500	41 500
Finansieringsbehov	282 851	296 975	503 790	448 560	362 544	542 150
Bruk av lån	228 645	277 475	483 790	428 060	346 544	526 150
Salg av aksjer og andeler	227	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	26 879	8 500	9 000	9 500	9 500	9 500
Overført fra driftsbudsjettet	4 990	11 000	11 000	11 000	6 500	6 500
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	400	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	11 465	0	0	0	0	0
Sum finansiering	272 606	296 975	503 790	448 560	362 544	542 150
Udisponert						
Udekket	-10 245	0	0	0	0	0

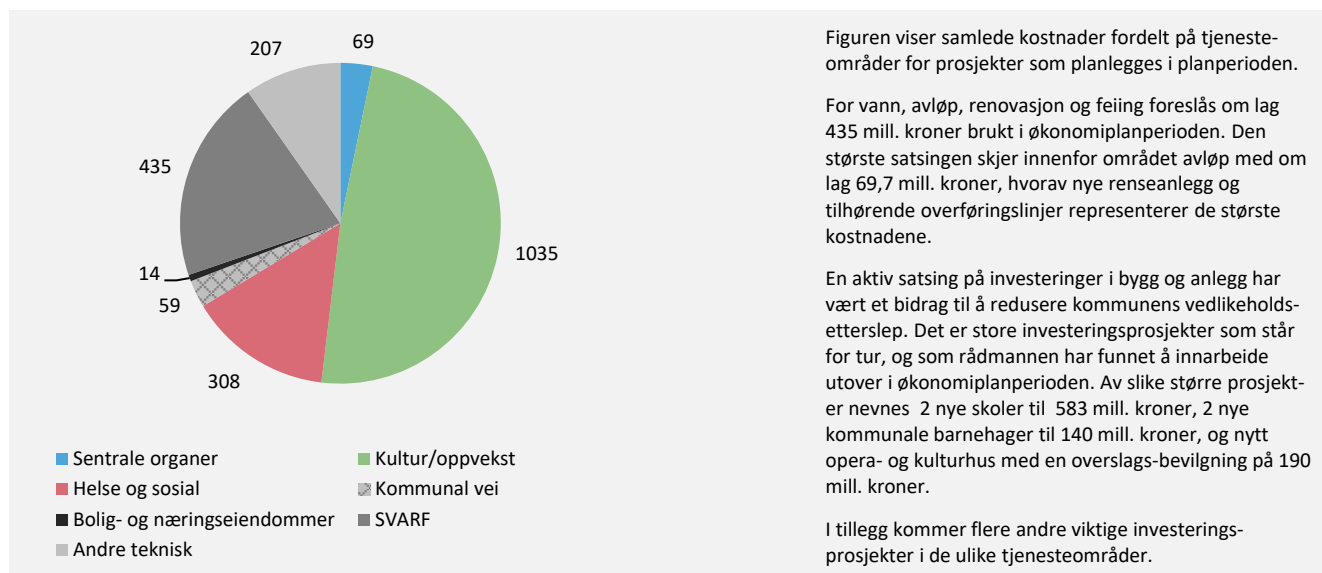
Finansieringsbehov

Investeringsbudsjettet inneholder i all hovedsak prosjekter som gjennomføres i samsvar med tidligere politiske vedtak. Dette gjelder blant annet ny skolestruktur, ny struktur for kommunale barnehager, avløpsrensing, kulturhus og nye Rokilde.

Totale investeringer per rammeområde.

(tall i tusen)		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
		2016	2017		2018	2019	2020
10	Politisk styring	0	0	0	0	0	0
12	Sentraladministrasjon	11 784	4 000	29 000	15 000	15 000	10 000
20	PP-tjenesten	0	0	0	0	0	0
21	Grunnskoler	14 173	23 000	39 000	38 500	108 500	458 500
23	Barnehager	6 049	70 000	140 000	0	0	0
25	Kultur	3 517	9 925	76 580	21 560	76 000	76 000
30	Fellestjenester pleie og omsorg	2 053	4 750	6 500	4 750	4 750	4 750
31	Sykehjem	6 481	5 000	7 500	0	0	0
32	Hjemmetjenester	1 718	20 300	100 000	105 700	38 094	0
33	Psykisk helse og rus	0	0	0	0	0	0
34	Velferd	3 621	0	0	0	0	0
35	Barn, familie, helse	0	0	0	0	0	0
36	Bo og habilitering	34 224	70 779	16 000	19 700	0	0
37	Storhaugen helsehus	0	2 600	0	0	0	0
38	Helseinnovasjonssenter	0	0	0	0	0	0
60	Kommunalteknikk	136 230	136 000	151 450	140 850	142 600	73 100
62	Plan og byggesak		2 700	210	0	0	0
64	Eiendomsdrift	14 972	15 500	22 350	11 800	15 300	12 500
65	Brann og redning	700	4 200	3 700	125 200	200	200
	Sum investeringer	235 521	368 754	592 290	483 060	400 444	635 050

Forslag til investeringsbudsjett i perioden 2018–2021 er på til sammen 2 110,8 mill. kroner.

Detaljer knyttet til de enkelte rammeområdene finnes i Budsjettskjema 2B – investering ([vedlegg 6](#)).

Rådmannen foreslår et investeringsprogram som innebærer en investeringskostnad på 2 110 mill. kroner over fire år inklusiv VAR-investeringer, eller 1 602 mill. kroner eksklusiv VAR-investeringer. Investeringene ligger i all hovedsak på skolebygg, barnehagebygg, omsorgsboliger, bo- og avlastningstilbud, vei- og gateløp og kulturhus. For vann, avløp, renovasjon og feiing ligger den største satsingen innenfor området avløp med omlag 220 mill. kroner, hvorav nye renseanlegg og overføringslinjer representerer de største kostnadene.

Finansiering

Investeringsbudsjettet finansieres med merverdiavgiftskompensasjon, ulike tilskudd, egenkapital eller opptak av lån.

BUDSJETTSKJEMA 2A – INVESTERING

Skjema 2A viser summen av investeringene i perioden 2018-2021 og hvordan disse er budsjettet finansiert. Det er kun budsjettet for første året i handlingsprogramperioden som formelt vedtas av bystyret. De øvrige årene angir budsjettavsetninger.

(tall i tusen)	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Økonomiplan		
				2019	2020	2021
Investeringer i anleggsmidler	235 521	424 975	670 185	512 060	492 950	642 650
Utlån og forskutteringer	58 370	46 000	46 000	46 000	41 500	41 500
Kjøp av aksjer og andeler	22 346	0	780	0	0	0
Avdrag på lån	24 763	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	12 775	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	353 774	470 975	716 965	558 060	534 450	684 150
Bruk av lånemidler	228 645	277 475	483 790	428 060	346 544	526 150
Inntekter fra salg av anleggsmidler	14 273	48 000	89 800	10 000	25 000	25 000
Tilskudd til investeringer	17 126	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	20 995	52 500	99 875	72 500	58 000	117 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	43 080	82 000	32 500	36 500	98 406	9 500
Andre inntekter	2 554	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	326 675	459 975	705 965	547 060	527 950	677 650
Overføring fra driftsbudsjettet	4 990	11 000	11 000	11 000	6 500	6 500
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	11 865	0	0	0	0	0
Sum finansiering	343 529	470 975	716 965	558 060	534 450	684 150
Udisponert						
Udekket	-10 245	0	0	0	0	0

Finansiering - momskompensasjon

I tråd med gjeldende regler skal 100 % av momskompensasjon fra investeringsprosjekter inntektsføres i investeringsregnskapet i 2018. Dette utgjør om lag 100 mill. kroner.

Finansiering – egenkapital

Egenfinansiering av investeringer er på om lag 30 % i 2018. Dette tilsvarer 144,0 mill. kroner inkl. momskompensasjon. Budsjetterte inntekter ved salg av eiendom utgjør 41,0 mill. kroner. Overføring fra driftsbudsjettet, som en del av egenkapital-finansieringen, utgjør 11,0 mill. kroner.

Finansiering – tilskudd

For å stimulere kommunene til investeringer er det etablert ulike støtteordninger. Det er tre hovedkategorier tilskudd:

- Formålsbygg (Husbanken)
- Spillemidler (Fylkesmannen)
- Miljø (ENOVA)

Felles for støtteordningene er at de mottas etter at prosjektet er ferdigstilt. Det er budsjettert med totalt 102 mill. kroner i tilskudd i fireårsperioden. I tillegg regner vi med at det vil komme tilskudd fra spillemidler og ENOVA etter hvert som prosjekter godkjennes, og disse vil bli innarbeidet ved justering av investeringsbudsjettene.

Finansiering – bruk av lån

Opptak av lån påfører driftsbudsjettet fremtidige rente- og avdragskostnader. Driftskostnader knyttet til startlån og VAR-investeringer finansieres gjennom brukerbetaling og belaster ikke kommunens driftsbudsjett på samme måte. For å sikre kommunens økonomiske handlingsrom vil det være en målsetting å legge opp til et investeringsbudsjett med en større grad av egenfinansiering utover i perioden.

I 2018 er det budsjettet det med et låneopptak på 448,3 mill. kroner - eksklusive startlån¹. Videre i planperioden tas det opp lån på 391,6 mill. kroner i 2019, 310,9 mill. kroner i 2020 og 483,5 mill. kroner i 2021. Beregnet brutto lånegjeld per 31.12.2021 eksklusive startlån, blir på 4,1 mrd. kroner. Dette er om lag 1,7 mrd. kroner høyere enn beregnet brutto lånegjeld per 31.12.2017. Det foreslås en låneramme på 35,0 mill. kroner til startlån i 2018.

Rådmannen foreslår å innarbeide et låneopptak i fireårsperioden er på 1 634,3 mill. kroner inklusive VAR-investeringer. I tillegg tas det opp startlån i Husbanken på inntil 35,0 mill. kroner per år.

Departementets anbefaling er at kommunene bør ha en egenfinansieringsgrad ved investeringer i bygg og anlegg i størrelsesorden 30-50 %. Rådmannen anbefaler en egenfinansiering av øvrige investeringer på 30 %.

BALANSE

Eiendeler

Gjennomførte investeringer vil øke verdien av bokførte anleggsmidler i balansen, mens årlig avskrivningskostnad vil redusere anleggsmidlenes bokførte verdi.

Gjeld og egenkapital

Lånegjelden 31.12.2017 var på 2,44 mrd. kroner. Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at gjelden har økt betydelig og vil fortsette å øke i handlingsplanperioden. Ved utgangen av planperioden vil beregnet brutto lånegjeld være på 4,1 mrd. kroner. Økte utgifter til renter og avdrag samt driftsutgifter i forbindelse med investeringer, reduserer handlefriheten og gjør økonomien sårbar.

Kommunens likviditet anses å være tilfredsstillende.

Rådmannen er opptatt av utviklingen i kommunens likviditetssituasjon, og legger til grunn at effekten av de driftsreducerende tiltak som gjennomføres i planperioden bidrar til å styrke likviditetssituasjon.

¹ Videreutlån av Husbankmidler til etablering og utbedring av bolig

Rammeområder

I planperioden skal vi ha et tjenestetilbud som er i tråd med vedtatte rammer. Målet skal nås gjennom samhandling og effektivisering av tjenesteleveransene.

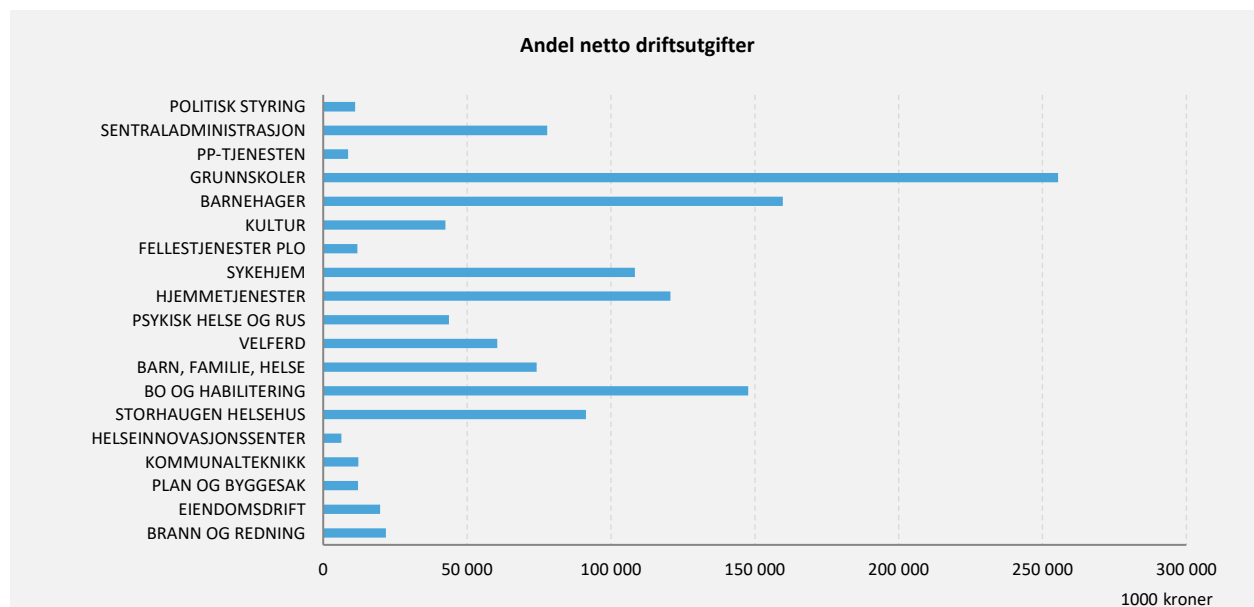
De kommunale tjenestene er organisert i 19 rammeområder. Rammeområdene kan betraktes som en organisatorisk struktur for tjenesteytingen som også ligger til grunn for bystyrets fordeling av økonomiske ressurser gjennom budsjettet.

Det er gjennomført noen endringer i rammeområdestrukturen i 2017. Rammeområdet «NAV Kristiansund» har endret navn til «Velferd» med bakgrunn i opprettelse av én ny enhet innenfor rammeområdet. Storhaugen helsehus er flyttet ut av rammeområde «Sykehjem» og opprettet som eget rammeområde. I tillegg er rammeområde «Helseinnovasjonsenter» opprettet.

Handlingsprogrammet

Ambisjonen for handlingsprogrammet er å tilrettelegge for et tjenestetilbud som tilfredsstiller behov og er i tråd med vedtatte rammer. Den overordnede målsetningen er å utvikle gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og brukermedvirkning. Det vil være et kontinuerlig behov for å tilpasse tjenesteproduksjonen til endrede rammebetingelser og arbeide målrettet med innovasjon, tjenesteutvikling og effektivisering. Enhetene innenfor rammeområdene yter tjenester som er svært ulike, men det er likevel behov for samordning og koordinering for å oppnå best mulig tjenestekvalitet og brukertilfredshet.

Rammeområdenes netto driftsutgifter ligger i 2018 på totalt 1,29 mrd. kroner. Grafen under viser rammeområdenes andel av netto driftsutgifter i henhold til fordelingen i handlingsprogrammet, og gjennom dette også prioriteringene av de ulike områdene. Rammeområdenes prioriteringer fremgår av rammeområdebeskrivelsene.

De økonomiske rammene for 2018 for rammeområdene må overholdes. Det er få reserver i budsjettet, og skulle det oppstå uforutsette behov innenfor ett område, må dette finansieres gjennom en reduksjon i bevilgning til et annet område. Ved balansering av budsjett for 2018 er det gjennomført et omfattende arbeid som både inkluderer økte inntekter fra gebyrer og andre brukerbetalinger, samt til dels betydelige reduksjoner i driftsutgifter og tilpasning av aktivitet innenfor enkelte rammeområder.

Generelt for alle rammeområder gjelder at det delvis er tilført midler til dekking av årets lønnsoppgjør med den effekt dette er beregnet å ha for 2018. Det er ikke tilført rammeområdene midler knyttet til prisvekst, da det for de fleste områder er slik at denne kostnaden innarbeides i gebyrer og husleiekalkyler.

Rådmannen vil arbeide for at kommunen skal levere gode tjenester ut fra de rammebetingelser som vedtas. Gjennom mål- og resultatstyring skal det arbeides systematisk med å sikre riktige og effektive tjenester til brukerne. I tillegg til generelle og gjennomgående mål, skal spesifikke mål innenfor alle rammeområdene sikre riktig utvikling av de enkelte tjenestene. Rådmannen vil ha fokus på å hente ut samordningsgevinster mellom enheter og rammeområder.

EKSTERNE ENHETER

Årlig tilskudd til Kristiansund kommunale Sundbåtvesen KF utgjør i 2018 3,13 mill. kroner.

Det er innarbeidet et tilskudd til Varde AS på om lag 1,85 mill. kroner. Dette er en medfinansieringsordning for VTA-arbeidsplasser.

Årlig tilskudd til Kirkelig fellesråd utgjør i 2018 14,65 mill. kroner.

Politisk styring

Rammeområdet omfatter

- politisk sekretariat
- kontrollutvalgssekretariat

Tjenesten tilrettelegger for politiske styringsprosesser og sikrer at folkevalgte har gode arbeidsvilkår og gode beslutningsgrunnlag.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
100 Politisk styring	-701	-137	-722	-205	-20	-68
110 Kontroll og revisjon	214	350	938	1 082	724	732
Sum	-487	214	217	877	704	663

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Administrasjon er 0,9405. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevenende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 noe over landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Tabellen viser at rammeområdet har et merforbruk på 0,9 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå for politisk styring og kontroll og revisjon. Dette er en økning på 0,7 mill. kroner i forhold til 2015, som sees delvis i sammenheng med økt revisjonshonorar for 2016, i en fremdeles dyr revisjonsordning med Møre og Romsdal Revisjon IKS.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	12 682	13 507	11 407	11 407	11 407	11 407
Brutto driftsinntekter	-393	-100	-349	-349	-349	-349
Netto ramme	12 289	13 407	11 058	11 058	11 058	11 058

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Byjubileum	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sykehusplassering - anke	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-249	-249	-249	-249
Flytting budsjett godtgjørelse Bygningsråd	400	400	400	400
Sum driftstiltak	-2 349	-2 349	-2 349	-2 349

Endringene på rammeområdet er bortfall av tiltak som ble gjennomført i 2017.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Egenkapitalinnskudd KLP	11 000	11 000	6 500	6 500
Egenkapitalinnskudd KLP - overføring fra drift	-11 000	-11 000	-6 500	-6 500
Sum investeringstiltak	0	0	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil opptre med respekt og rettferdighet i administrasjonens møte med politisk ledelse i bystyret og i andre råd og utvalg. Det skal gjennomføres politiske vurderinger i alle prinsipielle saker.

Vi skal legge til rette for digital kommunikasjon og samhandling mellom folkevalgte, innbyggere og næringsliv.

Sentraladministrasjon

Rammeområdet omfatter

- kommunens administrative ledelse med tilhørende stabsfunksjoner innenfor
 - samfunnsutvikling
 - virksomhetsstyring
 - oppvekst
 - helse, omsorg og sosial
 - samfunnssikkerhet og beredskap
 - informasjon, IKT og arkiv
 - innkjøp, økonomi, lønn og personal
- kommuneadvokat
- servicetorg
- kemnerkontor med skatteoppkreverfunksjon og arbeidsgiverkontroll

Området har et gjennomgående fagansvar for hele organisasjonen, til forskjell fra de øvrige rammeområdene som har linjeansvar for sine respektive enheter.

Tjenesten tilrettelegger for politiske og administrative beslutningsprosesser, samfunnsutvikling, virksomhetsstyring, analyse og utredningsarbeid, driftsstøtte til enhetene og kommunikasjonstjenester.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
120 Administrasjon*	90	4 430	-64	4 418	-154	-12
Sum	90	4 430	-64	4 418	-154	-12

*Netto kostnader 120 administrasjon 2016 er justert i forhold til innrapporterte data, grunnet feil anvendt tjeneste ut på enheter.

Tabellen viser kommunens mer-/ mindregifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Administrasjon er 0,9405. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 tilsvarende landsgjennomsnittet og vesentlig over beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 4,4 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå. Dette skyldes blant annet styrking av kommuneadvokatfunksjonen, personalseksjonen og oppgaver knyttet til IKT, samt at enkelte vesentlige kostnader er bokført sentralt fremfor fordelt ut på ulike tjenester.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	115 702	105 364	104 626	104 781	105 498	105 548
Brutto driftsinntekter	-35 258	-22 194	-26 726	-26 726	-26 726	-26 726
Netto ramme	80 444	83 170	77 900	78 055	78 772	78 822

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-238	-396	271	271
1 årsverk mottak Servicetorget	600	600	600	600
Husleie kommunale AS	605	605	605	605
Forvaltning regnskap KPE	300	300	300	300
Inntekt forvaltning KPE	-500	-500	-500	-500
2 årsverk innkjøp	1 500	1 500	1 500	1 500
2 årsverk NII	260	523	523	523
Effekt innkjøpsordning	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Bortfall husleie Langveien 19	-1 030	-1 030	-1 030	-1 030
Flytting oppgaver PBL	-40	-40	-40	-40
Årsverk Virksomhetsstyring/kvalitetssystem/profil	700	700	700	700
Personvernombud	150	150	150	150
Mediearkiv	50	100	150	200
IKT Orkide	440	440	440	440
Momskomp	-5 117	-5 117	-5 117	-5 117
Vakant stilling kemner (i påvente av nye kommuner)	-600	-600	-600	-600
Reduksjon rådgiverkapasitet (Helse og sosial)	-350	-350	-350	-350
Sum driftstiltak	-5 270	-5 115	-4 398	-4 348

Innkjøpstjenesten styrkes med 2 årsverk, i tillegg til at Kristiansund er positive til å delta i en utvidelse av det interkommunale tilbudet. Styrkingen finansieres med reduserte innkjøpskostnader. En satsing på publikumskontakt og digitalisering gjør seg utslag i opprettelse av stillinger til kundemottak som systemdrift. Dette finansieres delvis gjennom å holde en stilling ved kemnerkontoret vakant, samt redusere rådgiverkapasiteten på rådhuset.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Kommunal Digital Gestalt	20 000	10 000	10 000	10 000
Byen som regional motor	7 000	5 000	5 000	0
Ombygging av Vågeveien 4	2 000	0	0	0
Sum investeringstiltak	29 000	15 000	15 000	10 000

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil forsterke arbeidet med implementering og utnyttelse av gjennomgående styringssystemer som virksomhetsstyring, kvalitetssystemet og andre fagsystemer. Bruken av nye fagsystemer skal optimaliseres og det skal etableres et system som sikrer at ledelsen til enhver tid har oversikt over tverrsektorielle prosesser og prosjekter.

Vi skal gjennomføre kommunal digital gestalt.

Pedagogisk psykologisk tjeneste

Rammeområde omfatter fire team

- førskole
- grunnskole
- videregående skole
- veiledning

Tjenesten er kommunens rådgivende og sakkyndige instans vedrørende spesialpedagogiske tiltak. Tjenesten sikrer at barn og unge med særskilte behov møter et samfunn, en barnehage eller en skole som er tilpasset deres evner og forutsetninger.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 201 Førskole/barnehage og 202 Grunnskole. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdene for barnehager og grunnskoler.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	18 591	18 797	18 480	18 222	18 148	18 148
Brutto driftsinntekter	-9 454	-9 606	-9 779	-9 779	-9 779	-9 779
Netto ramme	9 137	9 191	8 701	8 443	8 369	8 369

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-27	-45	31	31
Nytt ikt-utstyr	140	0	0	0
Kommunepsykolog	-330	-330	-330	-330
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-173	-173	-173	-173
Gevinst av IKT-system	-100	-200	-350	-350
Sum driftstiltak	-108	-208	-358	-358

Det anskaffes nytt saksbehandlingssystem for tjenesten i 2018. Videre omorganiseres kommunepsykologtjenesten og etableres som egen avdeling, noe som medfører lavere utgifter for PPT.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan - en helhetlig plan som skal gjelde for barnehagesektor, skolesektor, Barn-familie og helse og PPT er under utarbeidelse, og skal tre i kraft fra 1.8.2018. Det er jobbet prosessorientert med planen og alle enheter har på en eller annen måte bidratt i arbeidet. Oppvekstplanen er også nært knyttet opp til kommuneplanens samfunnsdel. Planen er en strategiplan som skal vise vei og gi retning for enhetene.

Den nye barnehageloven vektlegger sterkere PPT sitt delansvar for å styrke systemarbeidet i barnehagene og opplæringsloven har innskjerpet skolens aktivitetsplikt knyttet til elevenes rett til et trygt og godt læringsmiljø. Dette vil også legge føringer for hvordan PPT skal utøve sin rolle både som veileder på systemnivå og sakkyndig rådgiver på individnivå.

Rådmannen vil at PPT skal styrke sin veilederrolle i forhold til det ordinære grunntilbudet i grunnskolene og barnehagene.

Vi skal

- *videreføre kompetanseheving i skoler og barnehager på å forebygge, avdekke og stoppe mobbing*
- *gjennomføre kompetanseheving og bistå skolene i arbeidet med å redusere fravær*
- *implementere og iverksette oppvekstplanen på PP-tjenestens område*

Grunnskoler

Rammeområdet omfatter

- 9 barneskoler med skolefritidsordning og 3 innføringsgrupper for barn med minoritetsspråklig bakgrunn
- 3 ungdomsskoler med innføringsgruppe og alternativ læringsarena
- voksenopplæring

Tjenesten legger til rette for et godt og tjenlig grunnskoletilbud som sikrer elevene gode basiskunnskaper og grunnleggende ferdigheter.

Foto: Håvard Løberg

Allanengen skole har i løpet av de siste tre årene fått tre nye nærmiljøanlegg, finansiert gjennom spillemiddelordningen og lokale bidragsytere. Dette har blitt til etter aktiv innsats og i nært samarbeid mellom skolens ledelse, foreldrene og kommunens tekniske tjenester.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
202 Grunnskole	-2 647	9 426	-11 416	501	-8 769	-8 926
215 Skolefritidstilbud	-2 980	-2 763	-4 706	-4 470	-1 725	-1 707
222 Skolelokaler ^{*)}	-6 299	-3 827	-5 016	-2 486	1 284	1 342
223 Skoleskyss	-3 415	-3 109	-2 927	-2 626	488	483
Sum	-15 342	-273	-24 064	-9 081	-8 723	-8 807

^{*)} Kostnader til brakkerigg Nordlandet ungdomsskole er trukket ut i 2015.

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Grunnskole er 0,9515. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 vesentlig under landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et mindreforbruk på 9,1 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgifts-nivå. Dette er et resultat av et kostnadsnivå tilsvarende normert på grunnskole og lavere kostnader på skolefritidsordning, skolelokaler og skoleskyss i forhold til normert utgiftsnivå. Mindreforbruket på skolelokaler, sees i sammenheng med et betydelig vedlikeholdsetterslep barneskole, hvorav noe av etterslepet for 2016 er finansiert av tiltaksmidler.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	302 245	297 939	305 179	300 069	290 254	290 254
Brutto driftsinntekter	-65 231	-44 102	-49 831	-49 831	-49 831	-49 831
Netto ramme	237 014	253 837	255 348	250 238	240 423	240 423

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	
Effektivisering/struktur grunnskole			-7 400	-7 400	
Økning i antall klasser	0	-1 700	-1 700	-1 700	
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-710	-1 895	-1 085	-1 085	
Bystyrevedtak - Videreføring lærerstillinger	2 900	325	-2 900	-2 900	
Økte satser SFO - 2,5%	-300	-300	-300	-300	
Forsterket skole - helårseffekt	2 250	2 250	2 250	2 250	
Økt administrasjonsressurs forsterket skole	500	500	500	500	
1,5 spesialpedagog fra BFH til KVO	1 050	1 050	1 050	1 050	
Tilflytting av elever med hjelpebehov	1 500	1 500	1 500	1 500	
Økning elever med minoritet språklig bakgrunn	1 500	1 500	1 500	1 500	
Økte driftsutgifter/husleieøkning Dale og KVO	450	450	450	450	
Drift - IKT strategi - ekstra IKT-support 1 årsverk	300	650	650	650	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-5 429	-5 429	-5 429	-5 429	
Reduksjon IKT-innkjøp	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	
Sum driftstiltak	1 511	-3 599	-13 414	-13 414	

Bystyrevedtak om videreføring av økte stillinger i ungdomstrinnene i 2018. Området styrkes ved omorganisering av stillingshjemler som flyttes fra Opplæringstjenesten til Voksenopplæring og helårseffekt forsterket skole. Økning av elever med hjelpebehov og med minoritet språklig bakgrunn, og økte drifts- og husleieutgifter. Vedtatt skolestruktur vil medføre en driftsbesparelse ved utgangen av økonomiplanperioden.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	
Skolebygg	2 500	30 000	100 000	450 000	
Dale barneskole - Utbygging	27 000	0	0	0	
Skole/Barnehage/Inneklimatekst	3 000	3 000	3 000	3 000	
Uteanlegg skoler	500	500	500	500	
IKT-satsing skoler	5 000	5 000	5 000	5 000	
Frei barneskole - ventilasjon og styring	1 000	0	0	0	
Sum investeringstiltak	39 000	38 500	108 500	458 500	

Det er vedtatt bygging av to barneskoler i økonomiplanperiode. Dette vil også generere prosjektkostnader gjennom hele prosessen. Forsterket skole og økning i elevmassen krever utbygging av Dale barneskole. Bevilget midler til en IKT-satsing, til investering/oppgadering av inneklimatekst, HMS og uteanlegg på skoler gjennom perioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan - en helhetlig plan som skal gjelde for barnehagesektor, skolesektor, Barn-familie og helse og PPT er under utarbeidelse, og skal tre i kraft fra 1.8.2018. Det er jobbet prosessorientert med planen og alle enheter har på en eller annen måte bidratt i arbeidet. Oppvekstplanen er også nært knyttet opp til kommuneplanens samfunnsdel. Planen er en strategiplan som skal vise vei og gi retning for enhetene.

Vi har i dag en ressurskrevende skolestruktur som skal effektiviseres gjennom gjennomføring av vedtatt skolestruktur. Lokalisering av skolene er første milepæl.

For å sikre Kristiansundskvaliteten i skolene våre, jobber vi aktivt for å sette en standard for Kristiansundsskolen, blant annet gjennom IKT-strategi, kvalitetsplan for SFO, overgangsplaner, systematisk arbeid med grunnleggende ferdigheter knyttet til språkarbeidet i barnehage og grunnskole og skolemiljø etter nytt regelverk august 2017.

Vi signerte avtale med Ungt entreprenørskap i 2017 som sikrer alle våre elever en entreprenørskapsløype gjennom skolen

Rådmannen vil at det grunnleggende tilbudet i grunnskolen i form av ordinær og tilpasset opplæring, skal understøttes som den viktigste bærebjelken i det samlede tilbudet. Satsingsområdene har fortsatt fokus på læringsutbytte og skolemiljø.

Vi skal

- fastsette lokalisering av to nye skolebygg
- implementere og iverksette ny oppvekstplan for grunnskoleområdet
- implementere og iverksette IKT-strategi
- jobbe aktivt med skolemiljø

Barnehager

Rammeområdet omhandler kommunen som barnehagemyndighet og omfatter

- drift av 9 kommunale barnehager
- tilskudd til 11 private barnehager

Tjenesten gir et pedagogisk tilbud for barn under opplæringspliktig alder og legger til rette for at barn med spesielle behov får et tilfredsstillende utbytte av barnehageoppholdet. Som barnehagemyndighet er kommunen ansvarlig for godkjenning av barnehager, veiledning til og føre tilsyn med barnehagene, samordne opptak samt sikre barns lovfestede rett til barnehageplass etter barnehageloven. Kommunen har også ansvar for økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
201 Førskole	-12 118	3 458	-19 671	1 962	-7 553	-1 496
211 Styrket tilbud førskolebarn	7 665	8 946	6 496	8 321	-1 169	-624
221 Førskolelokaler og skyss	-3 930	-2 765	-4 615	-2 981	-686	-216
Sum	-8 382	9 638	-17 790	7 303	-9 408	-2 335

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Barnehage er 0,8735. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 vesentlig under landsgjennomsnittet og vesentlig over normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 7,3 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå. Deler av det totale merforbruket blir utlignet av mindreforbruket på førskolelokaler og skyss. Merforbruket på førskolebarn skyldes at barnehagene i kommunen, i prosent og kostnad, har en høy andel barn som får ekstra ressurser, sammenlignet med landet for øvrig. For førskolelokaler og skyss ligger kommunen vesentlig under normert utgiftsnivå. Dette sees i sammenheng med betydelig vedlikeholdsetterslep på bygningsmassen i kommunale barnehager samt en høyere andel barn i private barnehager hvor bygningsmassen da henføres til funksjon 201. Det totale merforbruket skyldes også en ressurskrevende barnehagestruktur med mange små kommunale barnehager, hvor ressursbruken i de kommunale barnehagene, danner grunnlaget for tilskuddene ut til driften av de private barnehagene. Deler av nedgangen i normert utgiftsnivå sees i sammenheng med avvikling av Stella Maris barnehage fra høsten 2016.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	183 076	175 952	178 056	171 248	171 800	171 800
Brutto driftsinntekter	-23 358	-17 535	-18 369	-18 369	-18 369	-18 369
Netto ramme	159 718	158 417	159 687	152 879	153 431	153 431

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Effekt av nye barnehager		-6 000	-6 000	-6 000
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-485	-1 293	-741	-741
Ledelsesstruktur kommunale barnehager	300	300	300	300
Økt ressurs barnehagekonsulent	300	300	300	300
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-834	-834	-834	-834
Ny bemanningsnorm - pedagoger	1 989	1 989	1 989	1 989
Sum driftstiltak	1 270	-5 538	-4 986	-4 986

Rammen styrkes med økte administrasjons- og ledelsesressurser samt krav om endret pedagog/ bemanningsnorm i barnehagene. Bygging av nye kommunale barnehager og en restrukturering av det kommunale barnehagetilbudet skal gi en kostnadsbesparende, robust og driftseffektiv barnehagestruktur i planperioden.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Karihola barnehage nybygg	57 500	0	0	0
Ny barnehage på Nordlandet	82 500	0	0	0
Sum investeringstiltak	140 000	0	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan - en helhetlig plan som skal gjelde for barnehagesektor, skolesektor, Barn-familie og helse og PPT er under utarbeidelse, og skal tre i kraft fra 1.8.2018. Det er jobbet prosessorientert med planen og alle enheter har på en eller annen måte bidratt i arbeidet. Oppvekstplanen er også nært knyttet opp til kommuneplanens samfunnsdel. Planen er en strategiplan som skal vise vei og gi retning for enhetene.

Kristiansund har en større andel barn som lever i lavinntektsfamilier enn kommuner det er nærliggende å sammenligne seg med. Dette gir seg utslag i et økende antall familier med vedtak om redusert foreldrebetaling i barnehage. Dette gjelder foresatte både i kommunale og private barnehager. Kommunens kostnader knyttet til disse ordningene er økende, og høyere enn dagens statlige overføringer. Vi har de siste årene hatt en negativ utvikling barnetall, noe som medfører ledig kapasitet i våre barnehager. Det går i dag flere barn i private barnehager enn i kommunale barnehager. Nasjonale føringer tilsier en økt bemanningsnorm og økt antall pedagoger i barnehagesektoren innen 1.8.2018. Dette medfører økte utfordringer knyttet til å skaffe nok personell med barnehagelærerutdanning til våre barnehager. Sammen med andre kommuner på Nordmøre jobbes det med å få opp et tilbud om barnehagelærerutdanning i Kristiansund.

Rådmannen vil utvikle og innføre en ny barnehagemodell hvor tjenestetilbud, tjenestekvalitet og effektiv ressursbruk vektlegges. I dette inngår å gjennomføre planlagt barnehageutbygging, sikre tilfredsstillende behovsdekning etter gjeldende lov og redusere behovet for spesialpedagogisk hjelp gjennom forebygging i ordinært tilbud.

Vi skal

- bemanne barnehagene i tråd med nasjonale føringer
- starte opp ny barnehage i Karihola i august 2018
- starte opp ny barnehage på Nordlandet i første kvartal 2019
- utarbeide en egen IKT-strategi for barnehageområdet
- implementere og iverksette oppvekstplanen for barnehageområdet

Kultur

Rammeområdet omfatter

- idrettspark med idrettshall, badeland, kafé og kommunale idrettsanlegg
- kulturskole med sang/musikk, musikkteater og kunst
- bibliotek
- oppgaver knyttet til
 - kommunens kulturoppgaver
 - kunst – og kulturformidling
 - tilskuddsordninger til lag og foreninger og øvrig frivillig virksomhet
 - administrasjon av Caroline kino- og konferansesenter, Festiviteten og andre sentrale kultur- og fritidstilbud.

Tjenesten sikrer et godt fritids- og kulturtilbud til det beste for alle innbyggere lokalt og regionalt, i nært samarbeid med idrettslag, friluftorganisasjoner, kultur og frivilligheten, profesjonelle kulturinstitusjoner og frivillig kulturvirksomhet.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
380-381 Idrett	172	858	611	562	439	-296
231-370-373-375-377-383- 385-386 Kultur	-4 586	-1 619	-4 546	-1 540	40	79
Sum	-4 415	-760	-3 935	-978	480	-217

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har et samlet mindreforbruk på 1,0 mill. kroner i forhold til kommunegruppe 13, fordelt med 1,5 mill. kroner i mindreforbruk til kultur og 0,5 mill. kroner i merforbruk til idrett. Økt mindreutgift på 0,2 mill. kroner sees i sammenheng en lavere kostnadsutvikling innen kultursektoren for kommunen i forhold til kommunegruppe 13.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	73 969	67 396	68 750	68 606	68 738	68 738
Brutto driftsinntekter	-34 828	-24 027	-26 333	-26 333	-26 333	-26 333
Netto ramme	39 141	43 369	42 417	42 273	42 405	42 405

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-116	-310	-178	-178
Bystyrevedtak - ekstra lånetilsagn Atlanten kunstis AS	725	725	725	725
Bystyrevedtak - driftstilskudd barn og unge	300	300	300	300
Bortfall husleie Kongens plass	-800	-800	-800	-800
Tilskudd til OiK, trossamfunn, korps 1. mai og	200	200	200	200
Nordmøre Museum	165	165	165	165
Indeksregulert avtale Dahlehallen	60	60	60	60
Atlanten stadion, tap av inntekter	45	45	45	45
Kulturskolen, bærbare PC-er i forb. Med nytt fagsystem	130	130	130	130
Tilskudd Frivilligsentralen	365	365	365	365
KKKK-festival - økt tilskudd	200	250	250	250
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-2 226	-2 226	-2 226	-2 226
Sum driftstiltak	-952	-1 096	-964	-964

Budsjettrammen styrkes på grunn av bystyrevedtak om ekstra lånetilsagn og driftstilskudd til Atlanten kunstis AS. Økte tilskudd til trossamfunn, Nordmøre Museum, KKKK-festivalen og Frivillighetssentralen. Kulturavdeling har flyttet til Vågeveien 4 så husleie for Kongens Plass bortfaller.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Atlanten idrettspark - prosjektering	800	0	0	0
Kommuneplan for fysisk aktivitet og friluftsliv	1 000	1 000	1 000	1 000
Atlanten stadion	54 000	10 260	0	0
Atlanten stadion - Tiltakspakkemidler/spillemidler	0	-9 700	0	0
Nytt kulturhus - Netto eks salg og tilskudd	20 000	20 000	75 000	75 000
KKKK - Aksjekjøp	780	0	0	0
Sum investeringstiltak	76 580	21 560	76 000	76 000

Det er innarbeidet investeringsmidler til utbygging av Atlanten stadion. En generell bevilgning for tiltak gjennom kommunedelplan for fysisk aktivitet, og innarbeidet midler til forventet oppstart på nytt opera- og kulturhus i økonomiperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil bidra til å opprettholde et godt og mangfoldig tilbud innen kultur og idrett gjennom riktig fordeling av midler og sikring av tilgang til anlegg for både topp og bredde.

Vi skal organisere KKKK som et aksjeselskap, og derigjennom utvikle en mer robust driftsmodell.

Fellestjenester pleie og omsorg

Rammeområdet omfatter

- tildeling og koordinering av vedtaksbaserte tjenester innenfor pleie og omsorg
- tildeling av kommunale tilrettelagte boliger

Tjenesten sikrer at kommunens innbyggere får nødvendig hjelp når det trengs og med en kvalitet som er innenfor rammen av gjeldene bestemmelser.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon og 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende. Styringsdata er oppgitt og analysert under andre rammeområder innenfor pleie og omsorg.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2018	2019	2020
Brutto driftsutgifter	16 294	12 744	12 936	13 284	12 713	12 713
Brutto driftsinntekter	-5 087	-517	-1 075	-1 075	-1 075	-1 075
Netto ramme	11 207	12 227	11 861	12 209	11 638	11 638

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-43	-115	-66	-66	-66
Flytting budsjett til Responssenter/Utviklingscenter	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Bortfall husleie Kongens plass	-845	-845	-845	-845	-845
Trainee - helse	600	620	0	0	0
Økt kommunal betaling til responscenter	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Deltidsutdanning vernepleie	400	800	800	800	800
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-478	-478	-478	-478	-478
Sum driftstiltak	-366	-18	-589	-589	-589

Arbeidsoppgaver knyttet til ACOS, system for individuell plan samt økt mengde krevende saker som utløser behov for koordinering, er innarbeidet. Gjennom ordningen med Kom Helse, vil enheten Tildeling og koordinering ha en trainee i til sammen 2 år.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
		2018	2019	2020	2021
Investering pleie/omsorg hms/diverse	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Velferdsteknologiske tiltak	1 000	750	750	750	750
Ventilasjon nye lokaler psykisk helse	1 500	0	0	0	0
Sum investeringstiltak	6 500	4 750	4 750	4 750	4 750

Det er innarbeidet en generell bevilgning i planperioden til ulike investeringstiltak og velferdsteknologiske tiltak innenfor pleie og omsorg.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil vektlegge målrettet og tverrfaglig arbeid for å redusere behovet for langvarig og omfattende tjenester.

Rådmannen vil starte arbeidet med å dreie vedtaksmyndighet nærmere bruker, dette for å sikre god nok brukermedvirkning.

Vi skal

- øke oppmerksomheten på å forebygge fremfor å reparere
- prøve ut nye organisasjonsformer som kan bidra til effektiv tjenestetildeling
- bidra i aktuelle utviklings- og endringsprosesser i pleie og omsorg

Sykehjem

Rammeområdet omfatter

- 4 sykehjem, hvorav ett er under rehabilitering¹
- støttetjenester til andre enheter og direkte til publikum innenfor
 - kjøkken/kantinedrift
 - vaskeri
 - vaktmester
 - transport
 - hjelpemiddelformidling

Tjenesten gir et variert pleie- og omsorgstilbud av høy kvalitet innenfor rammen av gjeldende lovverk, tilpasset den enkelte pasients sykdom og livssituasjon, med fokus på livskvalitet, aktivitet, ernæring, trivsel, respekt og medbestemmelse.

Da kommunalminister Jan Tore Sanner besøkte byen fikk kan informasjon om planene for vakthavende sykepleierteam på sykehjem. Det er forventet at teamet skal bidra til utvikling av sykepleiertjenesten i kommunen og øke det tverrfaglige samarbeidet.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	10 778	2 176	14 569	6 034	3 792	3 858
261 Botilbud i institusjon	-2 337	-3 447	-288	-1 399	2 049	2 048
Sum	8 441	-1 271	14 282	4 635	5 841	5 906

Tabellen viser kommunens mer-/mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0533.

¹ Barmannhaugen 2. etasje drives som sykehjemsavdeling i rehabiliteringsperioden.

Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevenne å drive enn landsgjennomsnittet. Noe av årsaken til den høye utgiftsindeksen, sees i sammenheng med en høy andel psykisk utviklingshemmede og eldre over 67 år. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 over landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Analysen viser at kommunen samlet sett, har hatt en økning i utgifter til pleie og omsorg i institusjon. Økningen sees i sammenheng med omleggingsfasen Kristiansund står i, da med åpning av Storhaugen i 2016 og nedtrapping av Rokilde sykehjem.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	149 836	123 093	136 419	137 544	136 492	136 942
Brutto driftsinntekter	-38 305	-23 800	-28 099	-28 099	-28 099	-28 099
Netto ramme	111 531	99 293	108 320	109 445	108 393	108 843

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-524	-1 398	-801	-801	-801
Revidert helse og omsorgsplan - Bergan	1 300	2 600	3 900	3 900	3 900
Forskuttering og opprettelse forsterket avdeling Kringsjø 1 etg.	650	2 600	1 950	1 950	1 950
Tilpasning rammer til faktisk drift	4 500	4 500	5 751	5 751	5 751
Drift Rokilde omsorgsboliger	0	0	4 400	8 100	8 100
Drift Barmannhaugen 2.etg	6 100	6 100	-1 600	-4 600	-4 600
Fagmøter i turnus	250	250	250	250	250
Serviceavtaler	350	350	350	350	350
VIPS til alle ansatte	250	250	250	250	250
Husleie folkets hus	500	500	250	0	0
Arbeidsleder vaskeri og støttetjenester	20	20	20	20	20
Forbedring av lunsjservering sykehjem	400	400	400	400	400
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-4 299	-4 299	-4 299	-4 299	-4 299
Effektivisering	-400	-1 651	-1 651	-1 651	-1 651
Praksiskompensasjon - overført til Storhaugen	-70	-70	-70	-70	-70
Sum driftstiltak	9 027	10 152	9 100	9 550	9 550

Kommunen har vært gjennom en større omleggingsfase i forhold til drift av sykehjem og boliger med heldøgns omsorg. I 2018 starter arbeidet med en av de mest omfattende valgene som ble tatt da pleie- og omsorgsplanen ble revidert, Rokilde blir totalrenovert. Samtidig ble det bestemt at Bergan sykehjem skal utvikles til et kompetansesenter med fokus på demens. Dette arbeidet vil gå ufortrødent videre i 2018. Nedtrappingen av Rokilde tok lengre tid enn først antatt, men bygget ble tømt for pasienter høsten 2017. Det er nå etablert 9 plasser ved Barmannhaugen 2. etasje. Rådmannen utelukker ikke at plassene vil bli avviklet tidligere enn først antatt.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	2022
Barmannhaugen - ny heis	2 800	0	0	0	0
Barmannhaugen - nye plasser	3 900	0	0	0	0
Vaskeri, Felleskjøkken, Hjemmetjenester	800	0	0	0	0
Sum investeringstiltak	7 500	0	0	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil ha et spesielt fokus på demensomsorg i 2018 gjennom å utvikle Bergan sykehjem i tråd med vedtatt strategi. Rådmannen vil øke antall plasser i skjermet avdeling for å få mer differensiert tilbud. Fokuset på demens skal føre til at pasientgruppen får mer tilpasset og spesialisert tjenestetilbud.

Vi skal

- benytte kompetanse, ny teknologi, prøve ut nye arbeidsmetoder og nye organisasjonsmodeller
- utvikle trygghetsstandard for sykehjem i samarbeid med Helsedirektoratet
- bidra til å utvikle heltidskultur
- etablere arenaer som bidrar til å styrke organisasjon og endringskulturen i enheten

Hjemmetjenester

Rammeområdet omfatter

- 7 roder/avdelinger
- 2 bofelleskap

Tjenesten bidrar til at kommunens innbyggere kan bo hjemme så lenge som mulig til tross for sykdom, funksjonshemming eller alderdomssvekkelse.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	49 011	38 289	54 906	44 130	5 896	5 842
Sum	49 011	38 289	54 906	44 130	5 896	5 842

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0533. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 betydelig over både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at kommunens utgifter til pleie og omsorg, og hjelp i hjemmet ligger betydelig over beregnet normert utgiftsnivå. Økningen i normert kostnadsnivå på tjenesten på totalt 5,8 mill. kroner for kommunen i forhold til 2015, sees i sammenheng med dreiningen fra pleie i institusjon til pleie i hjemmet. Rammeområde Hjemmetjenester utgjør om lag 43 % av utgiftene knyttet til denne KOSTRA-funksjonen, resterende fordeler seg i hovedsak på rammeområdene Psykisk helse og Bo og habilitering. Andelen eldre over 67 år ligger over landsgjennomsnittet. Dette er hensyntatt i beregnet utgifts-behov, men vil likevel være med på å øke ressursbehovet og kostnadene til kommunen. Det samme gjelder psykisk utviklingshemmede, hvor andelen er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. I tillegg medfører også det sterkt voksende behovet innenfor psykisk helse høye tall. Endringen og nivået på kostnadene må sees i sammenheng med omstillingen og de strukturelle endringene kommunen er i gang med å gjennomføre innen helsesektoren, og derav vesentlige variasjoner i kostnadene.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	120 580	112 957	122 786	122 489	122 844	122 844
Brutto driftsinntekter	-9 453	-1 300	-2 125	-2 125	-2 125	-2 125
Netto ramme	111 127	111 657	120 661	120 364	120 719	120 719

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-312	-831	-476	-476
Bystyrevedtak - 1*100% farmasøyt	450	450	450	450
Tilpasning rammer til faktisk drift	7 484	7 484	7 484	7 484
Økning vedtak brukerstyrt personlig assistent	1 600	1 600	1 600	1 600
HMS-tiltak	290	290	290	290
Økning sykepleierressurs demensteam	139	139	139	139
Fagdag i turnus	178	400	400	400
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-825	-825	-825	-825
Sum driftstiltak	9 004	8 707	9 062	9 062

Det er innarbeidet ressurser til en generell styrking av rammeområdet slik at de økonomiske rammer bedre harmoniserer med den faktiske drift i tjenesten. Befolkningens behov for denne typen tjeneste er svært stort. Tjenestedreiningen er i tråd med det vi ønsker, selv om etterspørselen utfordrer oss i tider med knappe ressurser.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Skolegata omsorgsboliger	48 800	0	0	0
Skolegata omsorgsboliger salg	-48 800	0	0	0
Nye Rokilde	100 000	105 700	115 000	0
Nye Rokilde - tilskudd	0	0	-76 906	0
Sum investeringstiltak	100 000	105 700	38 094	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil tilby differensierte tilbud til mennesker med omfattende og komplekse omsorgsbehov. Det skal være fokus på tidlig innsats med rehabilitering og mestring i tverrfaglige tilbud for å bidra til at våre brukere kan bo lenger hjemme.

Vi skal

- utvikle gode og effektive pasientforløp
- fokusere på brukermedvirkning og implementere kultur for «Hva er viktig for deg?»
- drive organisasjonsutvikling og sikre at medarbeideres kompetanse blir benyttet mest mulig
- arbeide målrettet med forbedringsteam
- forberede og starte med velferdsteknologi
- implementere arbeidsmetoden «Livets siste dager»

Psykisk helse og rus

Rammeområdet omfatter

- hjemmebaserte tjenester
- 2 bofellesskap
- dagsenter med ulike aktiviseringstiltak
- rustjeneste
- rask psykisk helsehjelp

Tjenesten sikrer et godt omsorgs- og behandlingstilbud til mennesker med alvorlige psykiske lidelser, samt mennesker med alvorlige rusutfordringer.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområde for hjemmetjenesten.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	52 935	49 744	54 815	61 992	62 505	62 505
Brutto driftsinntekter	-14 332	-10 600	-11 126	-15 126	-15 126	-15 126
Netto ramme	38 603	39 144	43 689	46 866	47 379	47 379

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-99	-265	-152	-152	
Økning vedtak brukerstyrt personlig assistent	300	800	800	800	
Tilbakeføring av stipulerte inntekter	500	500	500	500	
Bortfall av psykologtilskudd	0	0	400	400	
Husleie Rask psykisk helsehjelp	266	266	266	266	
Renhold brannstasjon 50 % stilling	304	304	304	304	
Opptopping heldøgntilbud Tollåsenga	3 300	5 833	5 833	5 833	
Rustjeneste -turnus	1 100	1 410	1 410	1 410	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-526	-526	-526	-526	
Effektiviseringstiltak	-600	-600	-600	-600	
Sum driftstiltak	4 545	7 722	8 235	8 235	

I planperioden er det lagt opp til en gradvis opptopping av rustjenesten. I tillegg skal vi ha fokus på boliggygging i de kommende årene. Dette oppleves som et løft for kommunen. Vi må i årene som kommer ha stor oppmerksomhet på barn og unge som sliter psykisk og/ eller i forhold til rus. Det er ikke tatt høyde for ny innsats på dette området i innværende økonomiplan, men vi må allikevel se hva vi kan få til innenfor eksisterende rammer.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil bygge opp et godt faglig og effektivt tjenestetilbud som kan møte det voksende behovet for tjenester knyttet til psykiske lidelser og rusproblematikk. Gjennom god organisering og løpende utvikling av tilbud og tjenester, både når det gjelder kvalitet og kapasitet.

Vi skal

- øke innsatsen overfor mennesker med rusproblemer
- etablere et nytt boligfellesskap for 4+12 mennesker i Tollåsenga
- samlokalisere store deler av enheten i Øvre Enggt. 8
- arbeide for å få slutt på bostedsløshet for personer med sammensatt problematikk - arbeidet er eksternt finansiert og modellen for arbeidet er «Housing first»

Velferd

Rammeområdet omfatter

- sosialtjeneste
- flyktning- og innvandrertjeneste

Tjenesten skal bedre levekårene for vanskeligstilte og bidra til sosial og økonomisk trygghet.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2 293	3 262	-3 479	-3 371	-5 773	-6 633
243 Tilbud til personer med rusproblemer	-6 397	-5 983	-6 803	-6 761	-407	-778
281 Økonomisk sosialhjelp	-9 026	-7 751	-6 235	-6 099	2 791	1 653
Sum	-13 130	-10 473	-16 518	-16 230	-3 388	-5 758

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Sosialhjelp er 0,9951. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være tilsvarende kostnadskrevende som landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 vesentlig under både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et mindreforbruk på 16,2 mill. kroner i forhold til beregnet normert utgiftsnivå, som delvis er et resultat av at kommunen arbeider aktivt og målbevisst for å unngå langtidsmottak av sosialhjelp. Kostnader tilsvarende 2015 i 2016 samt at utgiftsindeksens har økt fra 0,9514 til 0,9951 for kommunen, hvorav kostnaden i landet per innbygger har økt, forklarer deler av endringen i normert mindreforbruk på 5,8 mill. kroner.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	39 915	75 519	76 526	76 229	75 782	75 782
Brutto driftsinntekter	-4 329	-15 449	-16 005	-16 005	-16 005	-16 005
Netto ramme	35 585	60 070	60 521	60 224	59 777	59 777

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-178	-475	-272	-272	
Økt grunnbeløp og statlige satser	440	440	440	440	
Endring husleie Velferd	395	395	395	395	
Momskomp L19	-190	-190	-190	-190	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-366	-366	-366	-366	
Stilling miljøarbeider	650	650	0	0	
Reduksjon Starter'n	-300	-300	-300	-300	
Sum driftstiltak	451	154	-293	-293	

Rammen tilføres midler til økning av satsene til introduksjon- og kvalifiseringsstønad som følge av økt grunnbeløp i Folketrygden. Endring i husleie skyldes i hovedsak Flytning- innvandrertjenesten som har flyttet lokaler. Opprettelse av stilling som miljøarbeider for å imøtekomme loven i å gi alle et tilbud om aktivitet, et tiltak som på sikt skal redusere utbetalingene av sosialhjelp.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil videreutvikle samarbeidet mellom kommune, tiltaksarrangører og lokalsamfunn for økt og rask deltakelse i arbeid/samfunn. Det skal tilrettelegges for at ungdom får tidlig og riktig oppfølging med formål arbeid eller utdanning.

Rådmannen vil arbeid for at flyktninger og innvandrere skal bli integrert i lokalsamfunnet vårt gjennom rask overgang til utdanning eller arbeid.

Vi skal

- styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet gjennom å:
 - bidra til bedre tilpassede utdanningsløp
 - medvirke til tidligere og økt arbeidsretting og arbeidslivstilknytning
 - øke bruken av lokalsamfunn og frivillighet
- gjennom økt innsats og myndiggjort enhet, få bedre resultat i gjennomføring av introduksjonsprogram
- utvikle et godt kvalifiseringsarbeid
- arbeide for at ungdom, langtidsledige og flyktninger kommer i arbeid eller annen aktivitet
- sikre at unge sosialhjelpsmottakere under 30 år får et arbeidsrettet aktivitetstilbud
- sikre at alle som har rett til kvalifiseringsprogram, får tilbud om dette

Barn, familie, helse

Rammeområdet omfatter

- barneverntjenesten med egne team for mottak og undersøkelse, hjelpe- og omsorgstiltak
- helsestasjon og skolehelsetjeneste med
 - helsestasjon for gravide, ungdom, foreldre og barn
 - skolehelsetjeneste
 - helsetjeneste for flyktninger
 - vaksinasjonskontor
 - fysioterapi for barn og unge
 - psykisk helsetjeneste for barn og familier
- opplæringscenter med spesialpedagogiske tjenester

Tjenesten sikrer at barn og unge får nødvendig hjelp, opplæring og omsorg til rett tid, bidrar til trygge oppvekstsvilkår, fremmer psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdommer og skade. Tjenesten har i tillegg ansvar for å organisere kommunens psykososiale kriseteam.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
232 Forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste	4 577	5 295	1 882	2 632	-2 695	-2 664
244 Barneverntjeneste	-125	-732	-2 061	-2 865	-1 936	-2 132
251 Barneverntiltak i familien	906	684	-1 209	-1 495	-2 115	-2 179
252 Barneverntiltak utenfor familien	1 166	86	-4 610	-6 033	-5 776	-6 120
Sum	6 524	5 333	-5 997	-7 761	-12 521	-13 094

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Rammeområdet omfatter to områder – Barnevern og Kommunehelse. Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Barnevern er 1,0536. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Kommunehelse er 0,9485. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 over landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå, som i hovedsak henføres til helsestasjonstjenesten.

Analysen viser et samlet mindreforbruk på 7,8 mill. kroner i forhold til beregnet normert utgiftsnivå, fordelt på barnevern og kommunehelse. Mindreforbruket på 10,4 mill. kroner for barnevernstjenesten, sees i sammenheng med økt fokus på tiltak i hjemmet og mindre bruk av konsulenter. Andel barn med tiltak som ikke er plassert, ligger over landsgjennomsnittet. Dette er økonomisk sett mer fordelaktig enn å flytte barn ut av sin opprinnelige familie. Merforbruket på 2,6 mill. kroner innen helsestasjonstjenesten sees i sammenheng med forholdsvis god dekning innen helsestasjonstjeneste samt strukturelle endringer innad i kommunen.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	103 966	104 601	101 018	100 384	100 646	100 646
Brutto driftsinntekter	-31 232	-26 749	-26 791	-26 791	-26 791	-26 791
Netto ramme	72 734	77 852	74 227	73 593	73 855	73 855

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021	
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-230	-614	-352	-352	
Endring husleie Frei adm. bygg og Helsehuset	1 175	1 175	1 175	1 175	
Avvikling Bekkefare	-2 750	-2 750	-2 750	-2 750	
1,5 stilling spesialpedagog fra BFK til KVO	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050	
Økte statlige satser	355	355	355	355	
Styrking forebyggende helsetjenester	280	280	280	280	
Barnevernvakt	470	470	470	470	
Omlegging av tilsynsførerordning	230	230	230	230	
Visma flyt og digital post	-20	-20	-20	-20	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-1 835	-1 835	-1 835	-1 835	
Gevinst av tiltak - barnevern	-250	-500	-500	-500	
Sum driftstiltak	-3 625	-4 259	-3 997	-3 997	

Rammeområdet tilføres midler til økte statlige satser, barnevernvakt, styrking og omlegging av tjenester. Økte husleiekostnader i forbindelse med Opplæringstjenesten som har flyttet lokaler til Frei administrasjonsbygg og generell indeksregulering av husleie. Helårseffekt av at Bekkefare skole avvikles og omorganiseres til forsterket skole på barn- og ungdomstrinn. Stillinger overføres fra opplæringstjenesten til voksenopplæring.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan - en helhetlig plan som skal gjelde for barnehagesektor, skolesektor, Barn-familie og helse og PPT er under utarbeidelse, og skal tre i kraft fra 1.8.2018. Det er jobbet prosessorientert med planen og alle enheter har på en eller annen måte bidratt i arbeidet. Oppvekstplanen er også nært knyttet opp til kommuneplanens samfunnsdel. Planen er en strategiplan som skal vise vei og gi retning for enhetene.

Den mest utfordrende tjenesten innen enheten er barneverntjenesten. Tjenesten og de ansatte er utsatt for et stort press og uforutsigbare arbeidsdager, noe som medfører høy turnover, og høyt sykefravær. Dette er igjen utfordrende på tjenesteleveransen både i kvantitet og i kvalitet. Det er satt inn tiltak på arbeidstid og egen lønnsstige i 2017, men arbeidet må fortsette i 2018.

Rådmannen vil vektlegge kompetanseheving og tilrettelegging for å dreie fokus over på forebyggende tiltak i hjem, barnehage og skole.

Rådmannen vil prioritere tiltak i barneverntjenesten for å sikre en større stabilitet og kvalitet i tjenesten.

Vi skal

- utrede og etablere barnevernvaktordning
- digitalisere og effektivisere saksbehandling gjennom implementering av nye IKT-systemer
- utrede og forbedre tilsynsførerordningen
- implementere og iverksette oppvekstplanen på områdene innenfor Barn, familie og helse

Bo og habilitering

Rammeområdet omfatter

- døgnkontinuerlige tjenester i bolig
- dag- og arbeidstilbud
- avlastning for barn og voksne
- privat avlastning
- institusjon barnebolig
- støttekontaktordning
- brukerstyrt personlig assistent

Tjenesten gir tilrettelagt tilbud etter enkeltvedtak til personer med ulike funksjonshemninger og/eller psykisk utviklingshemming.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	3 267	2 091	2 534	1 343	-733	-748
Sum	3 267	2 091	2 534	1 343	-733	-748

Tabellen viser kommunens mer-/mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0533. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 over både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 1,3 mill. kroner i forhold til beregnet normerte utgiftsnivå. Dette er en reduksjon på 0,7 mill. kroner i forhold til 2015. Årsaken til lavere utgifter til aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede er sammensatt og kan delvis forklares ut i fra de strukturelle endringene som gjøres innenfor Pleie og omsorgssektoren. Strukturen i tilbudet som gis vil påvirke resultatet i analysen.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	176 070	175 016	181 545	185 584	191 001	191 001
Brutto driftsinntekter	-37 729	-37 882	-33 872	-35 372	-36 872	-36 872
Netto ramme	138 341	137 134	147 673	150 212	154 129	154 129

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Etablering av Godhaugen bofellesskap	0	3 150	6 650	6 650
Styrking Roligheten	235	235	235	235
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-366	-977	-560	-560
Renhold Morbærtreet	140	140	140	140
Bortfall inntekter ressurskrevende tjenester	5 000	5 000	5 000	5 000
Barnebolig	4 000	4 000	4 000	4 000
Bekkefare 12	2 820	2 820	2 820	2 820
Økning vedtak brukerstyrt personlig assistent	1 900	1 900	1 900	1 900
Fagmøter i turnus	300	300	300	300
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-990	-990	-990	-990
Redusere på grunnbemanning	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Sum driftstiltak	10 539	13 078	16 995	16 995

Kapasiteten på boligtilbud til brukergruppen må ha kontinuerlig fokus. Kommunen har et etterslep i forhold til vedtatt plan, eller sagt med andre ord; det er enkeltpersoner som har stått på venteliste for å få bolig svært lenge. Dette utfordrer tjenestene og gjør noe med tilliten befolkningen har til oss. Det er lagt inn midler for å styrke tilbudet i barnebolig og for å finansiere allerede iverksatte tiltak på BPA og i Bekkefare 12. I tillegg er det tatt høyde for mindreinntekter knyttet til ressurskrevende brukere. Det er satt av ressurser til å innføre fagdager i turnus.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Godhaugen - 6 nye boliger	16 000	0	0	0
Avlastningstilbud Sommerro - 9 boliger	0	35 000	0	0
Avlastningstilbud Sommerro - tilskudd 9 boliger	0	-15 300	0	0
Sum investeringstiltak	16 000	19 700	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

På lik linje¹

Rettighetsutvalget la frem sin innstilling om åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for mennesker med utviklingshemming. De vurderer dette som nødvendige tiltak for at utviklingshemmede skal få oppfylt sine menneskerettigheter på lik linje med andre.

- Løft 1: Selvbestemmelse og rettssikkerhet - rett til frihet og selvbestemmelse for utviklingshemmede er ikke sikret i tilstrekkelig grad i det norske lovverket.
- Løft 2: Inkluderende og likeverdig opplæring - den ordinære skolen er i liten grad tilrettelagt for utviklingshemmede elever.
- Løft 3: Arbeid for alle - utviklingshemmede har i liten grad tilgang til arbeidslivet.
- Løft 4: God helse og omsorg - standardiserte tjenester begrenser valgfrihet.
- Løft 5: Eget hjem - stor mangel på egnede boliger.
- Løft 6: Kompetanse og kunnskap - lav kompetanse i tjenesteapparatet er en gjennomgående utfordring.
- Løft 7: Koordinerte tjenester - kommunene pålegges en plikt til å sikre koordinerte tjenester der det er behov.
- Løft 8: Måltrettet styring - manglende vektlegging av utviklingshemmedes perspektiver i politiske satsinger og eksisterende ordninger og tiltak.

¹ NOU 2016:17

Vårt tjenesteområde har store utfordringer i dag som det pekes på i rettsutvalget sin innstilling.

Rådmannen vil tilby differensierte tilbud til mennesker med omfattende og sammensatte pleie- og hjelpebehov og forberede etableringen av nytt bofellesskap på Godhaugen.

Vi skal

- *fokusere på brukermedvirkning og godt samarbeid med pårørende*
- *implementere arbeidsmetoder beskrevet i prosjektet seksualitet og utviklingshemming*
- *drive organisasjonsutvikling slik at vi bedre og mer kostnadseffektivt utvikler støttekontakttjenesten*
- *effektivisere og sikre ressursutnyttelse i alle avdelinger*
- *arbeide for å få riktig kompetanse i tjenesteytingen*

Storhaugen helsehus

Rammeområdet omfatter

- døgntilbud med
 - korttidsplasser for utredning og behandling
 - spesialiserte korttidsplasser innen rehabilitering og palliasjon
 - interkommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud
- legetjeneste med
 - kommuneoverlege, sykehjemsleger, turnuslege og fastlegeordning
 - interkommunal legevakt
- forebyggende og rehabiliterende tjenester med
 - ergoterapi og fysioterapi
 - dagtilbud
 - miljøarbeidertjeneste
 - eldresenter
 - regional utviklingssentral for Friskliv og mestring
- kommunepsykologer

Helsehuset tilbyr tjenester som tilrettelegger for at den enkelte pasient skal kunne mestre sin egen hverdag på best mulig måte. Enheten tilbyr tjenester for innbyggere i alle aldersgrupper og på alle nivåer i omsorgstrappen.

Friskliv og Mestring er blitt Utviklingssentral for frisklivssentraler, og har sammen med Verdal ansvar for Region Midt-Norge.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	-950	-746	-2 098	-1 872	-1 148	-1 126
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	-8 595	-6 472	-9 562	-7 376	-967	-904
Sum	-9 545	-7 218	-11 659	-9 248	-2 114	-2 030

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Kommune helse er 0,9485. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevenende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2016 under landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et samlet mindreforbruk på 9,2 mill. kroner i forhold til normert utgiftsnivå, og en økning i normert mindreutgift på 2,0 mill. kroner. Endringen og nivået på kostnadene må sees i sammenheng med omstillingen og de strukturelle endringene som gjøres innenfor Pleie og omsorgssektoren.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	82 633	102 005	105 884	105 884	105 884	105 884
Brutto driftsinntekter	-14 374	-12 676	-14 606	-14 606	-14 606	-14 606
Netto ramme	68 259	89 329	91 278	91 278	91 278	91 278

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021	
2 årsverk ergoterapi/ fysioterapi	200	200	200	200	
Sertifisering/ internopplæring	-50	-50	-50	-50	
Legetjeneste	2 170	2 170	2 170	2 170	
Redusert inntekt - ikke anledning til egenandel helsesamtaler	20	20	20	20	
Dagtilbud - driftsutgifter Stella Maris	250	250	250	250	
Økning driftstilskudd fysioterapi	370	370	370	370	
Legevakt - inntekter ny avtale inkludert	146	146	146	146	
AMK - økt utgift til helseforetak	310	310	310	310	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-847	-847	-847	-847	
Kommunepsykolog overført Storhaugen	680	680	680	680	
Forebyggende eldre, redusere 0,5 årsverk	-250	-250	-250	-250	
Redusere lønnsmidler lærlinger	-340	-340	-340	-340	
Effektivisering driftsutgifter	-240	-240	-240	-240	
Redusere ett årsverk turnus fysio	-470	-470	-470	-470	
Inntjening psykomotorisk fysio	-70	-70	-70	-70	
Praksiskompensasjon - overført fra Sykehjem	70	70	70	70	
Sum driftstiltak	1 949	1 949	1 949	1 949	

Tiltak og økning i ramme er hovedsakelig knyttet til nye forskriftskrav til bemanning i legevakt, samt finansiering av fastlønn for de kommunalt ansatte legene som følge av underdekning i budsjett 2017. Enheten foretar fra 1.1.18 en reduksjon av drift basert på krav om innsparing på 2 mill. kroner.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått nye investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden og påbegynte investeringer slutføres i 2018.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil i samsvar med bystyrets vedtak ha hovedfokus på helsefremmende, forebyggende, rehabiliterende og behandlende tjenester som bidrar til at tjenestemottakeren i størst mulig grad opplever å ha god helse, livskvalitet og mottar tjenester på lavest mulig nivå av omsorgstrappen.

Vi skal

- *ha fokus på helse og mestring i all tjenesteyting*
- *stimulere til et aktivt liv på egne premisser*
- *jobbe systematisk for å innovere og samordne tjenester*
- *involvere brukeren i all tjenesteutvikling*
- *videreutvikle rehabiliteringspyramiden for å kunne gi tjenester på et lavest mulig nivå*
- *ha fokus på forbedringsarbeid som sikrer gode og effektive pasientforløp*
- *søke og dele kunnskap med våre samarbeidspartnere*
- *legge til rette for et arbeidsmiljø hvor ansatte utnytter sin kompetanse*
- *jobbe for et inkluderende arbeidsliv*

Helseinnovasjonssenter¹

Rammeområdet omfatter

- forskning, utvikling og innovasjon
- regionalt responscenter ORKidé (RRO)
- utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste (USHT)
- helse som næring
- samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjenester

Senteret arbeider for økt bruk og innføring av teknologi- og tjenesteinnovasjon i helsesektoren. Koordinering og videreutvikling av interkommunale samarbeid med bakgrunn i fagområdene forskning og innovasjon, helse som næring, velferdsteknologi og responstjenester er også viktige satsningsområder.

Helseinnovasjonssenterets styringslinje går til en interkommunal styringsgruppe.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Nytt rammeområdet fra mars 2017.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdet Bo og habilitering.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	0	2 600	6 300	6 300	6 300	6 300
Brutto driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto ramme	0	2 600	6 300	6 300	6 300	6 300

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Flytting Utviklingssenter	800	800	800	800
Flytting budsjett responscenter	200	200	200	200
Oppbygging Responscenter/Alarmsentral	2 700	2 700	2 700	2 700
Sum driftstiltak	3 700	3 700	3 700	3 700

Alarmsentralen transformeres til regionalt responscenter for velferdsteknologi i løpet av våren 2018. Dette innebærer at vi sikter mot råd og standarder for tjenesteleveranser som beskrevet i veileder for responstjenester av e-helsedirektoratet.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

¹ Helseinnovasjonssenteret eies av kommunene i ORKidé-samarbeidet, hvor Kristiansund er vertskommune. Senteret har egen styringsgruppe. Responscenteret er underlagt HIS, men eies og driftes av Kristiansund kommune. Det samme gjelder for utviklingssenterets avdeling i Kristiansund.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Styringsgruppen for helseinnovasjonssenteret vil arbeide for å etablere senterets posisjon både regionalt og nasjonalt. Det er et uttalt mål å arbeide for at senteret oppnår status som nasjonalt kompetansesenter for velferdsteknologi og samhandling. Senteret skal arbeide for økt aktivitet i lokale initiativer innenfor område Helse som næring. FoUI avdelingen vil initiere, koordinere og drive forskningsaktivitet i eierkommunene i tillegg til å drive kompetansefremmende aktivitet. FoUI avdelingen har i behovsdrevet forskning og utvikling som utgangspunkt for all aktivitet. Her står også prinsippene om brukermedvirkning og styring sentralt. USHT er underlagt FoUI og arbeider på oppdrag fra helsedirektoratet. De vil fokusere på kompetansehevning.

Vi skal

- igangsette og videreføre forskningsprosjekter senteret har mottatt finansiell støtte til
- søke nye forskningsprosjekter
- etablere nye samarbeidsarenaer og klynger
- transformere dagens alarmsentral til RRO
- implementere nye velferdsteknologiske løsninger i deltakerkommunene
- videreføre arbeidet i Nasjonalt Velferdsteknologiprogram
- USHT skal drive læringsnettverk
- løfte utviklingsprosjekter til forskningsprosjekter
- drive nettverksarbeid

Kommunalteknikk

Rammeområdet omfatter

- planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av kommunaltekniske anlegg som vei, vann, avløp, renovasjon og slam
- forvaltning og drift av parker og grøntanlegg, friluftsområder
- oppgaver etter forurensingslov, utslippstillatelser, forurenset grunn
- oppgaver på trafikkregulering og trafikksikkerhet, veglov
- byggherrefunksjon på utbygging av anlegg på vei, vannforsyning, avløp mv.
- beredskapstjeneste knyttet til
 - vannforsyning
 - avløpssystem og forurensning
 - vei/trafikk, snøbrøyting, strøing
 - avfallshåndtering

Tjenesten forvalter og videreutvikler kommunalteknisk infrastruktur, og har et viktig samarbeid overfor private utbyggere og prosjekt på utvikling og bygging av ny teknisk infrastruktur.

22. juni ble det nye renseanlegget på Hagelin offisielt åpnet.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

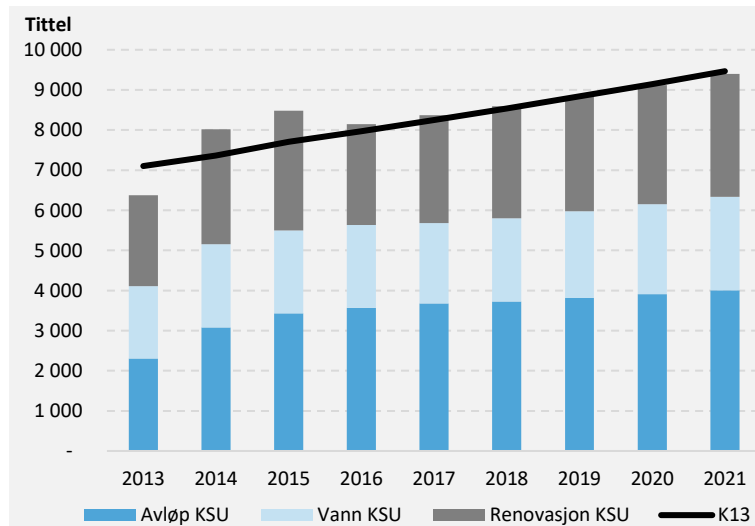
Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Utvikling i kommunale avgifter

Samlede gebyrer knyttet til vann, avløp og renovasjon for en standard enebolig på 120m² ligger 1,5 % over gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner i 2017. For 2018 foreslås det en økning i kommunale avgifter på om lag 2,6 % for en 120m² bolig. Gebyret for vann, avløp og renovasjon økes med hhv. 3,8 %, 1,2 % og 3,7 %. Økningen i vannavgiften skyldes blant annet svikt i salg av vann på over 5 % i forhold til betalingsgrunnlaget, da primært ut til næringslivet. Årsaken til den vesentlige økningen av renovasjonsavgiften, sees i sammenheng med finansiering av vesentlige investeringer i kommende periode. Forutsatt en årlig økning i gebyrene på 3,5 % i K13 for perioden 2018- 2021 vil Kristiansund være på nivå med K13 i 2021 for en standard enebolig på 120 m². Gebyrutviklingen er meget sensitiv overfor endringer i kalkylerenten, da en økende andel av kostnadene gjelder kapitalkostnader som følge av vesentlige investeringsutgifter i perioden.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	186 051	173 323	172 342	172 524	172 571	172 571
Brutto driftsinntekter	-171 692	-160 029	-160 151	-160 151	-160 151	-160 151
Netto ramme	14 359	13 294	12 191	12 373	12 420	12 420

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-41	-109	-62	-62
Bystyrevedtak - Komposteringsprosjekt	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Bystyrevedtak - Justering av gebyr	1 000	1 000	1 000	1 000
Kalkylerente VARS	4 300	7 000	8 900	8 500
Endring avsetning fond	-4 300	-7 000	-8 900	-8 500
Økt budsjett Utenomhus arbeid	200	200	200	200
Park - etterslep lekeplass/friområde	500	500	500	500
Kommunal vei - vedlikehold	750	1 000	1 000	1 000
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-2 512	-2 512	-2 512	-2 512
Sum driftstiltak	-1 103	-921	-874	-874

Budsjettjusteringer innen VARSF er basert på beregninger i selvkostmodellen og finansieres ved kommunale gebyrer etter denne modellen. Justeringene som er innarbeidet, medfører at rammen for selvkosttjenestene balanserer. Gebyrutviklingen blir som fremstilt i grafen over. For at kommunen skal kunne levere tjenester av høy kvalitet til rett pris, prioriteres fokus på effektive tjenester. Prognoser og gebyrnivå for perioden baseres på en rekke forutsetninger, jfr. [vedlegg om betalingstjenestene](#).

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Kommunale veier	19 100	14 300	12 600	12 600
Bolig- og næringsområder	7 500	500	500	5 500
Vann	13 500	14 300	32 500	24 500
Avløp	69 750	83 750	40 500	26 000
Renovasjon	39 600	27 100	55 100	3 100
Park	2 000	900	1 400	1 400
Sum investeringstiltak	151 450	140 850	142 600	73 100

Det planlegges gjennomført store investeringer innenfor rammeområdet i økonomiplanperioden, og da spesielt innen vann, avløp og renovasjon. Dette er finansiert ved kommunale gebyrer etter selvkostmodellen. Nedenfor følger en beskrivelse av de mest vesentligste investeringene innenfor de ulike områdene.

Kommunale veier

En viktig post er asfaltering/reasfaltering av kommunale grusveier på 2,0 mill. kroner per år. Det er nødvendig å forsterke grusveiene før det kan legges asfalt, noe som krever betydelige ressurser. Post til istandsetting av tidligere asfalterte veier der levetiden til dekket er oppbrukt er på 2,5 mill. kroner. per år. Investeringer i biler og maskiner er i 2018 redusert til 0,5 mill. kroner, mens tidligere budsjettet beløp på 2,0 mill. kroner per år er ført opp årlig fra 2019. Trafikksikkerhetstiltak med 1,5 mill. kroner hvert år, pluss fullfinansiering av gangveier langs Husøyveien og i Sjursvika i 2018 er lagt inn med til sammen 5,5 mill. kroner. Nye gatelys med 6,5 mill. kroner. i 2018 og deretter årlig 4,0 mill. kroner. For å komme videre med reparasjon av ødelagte fortau i sentrum foreslås bevilget 0,6 mill. kroner. hvert år fremover.

Bolig- og næringsområder

I 2013 ble det inngått utbyggingsavtale mellom Kristiansund kommune og Skorpa Eiendom AS i forbindelse med utbygging av boligområde på Skorpa. Grunnet anleggsbidragsavtalen står kommunen formelt som byggherre. I økonomiplanen er det budsjettet med en investering på 46,9 mill. kroner med tilsvarende beløp i tilskudd og momskompensasjon, slik at dette samlet sett vises som et nullspill i perioden. Det er for 2021 foreslått 5,0 mill. kroner til erverv og opparbeidelse av parkeringsareal, vei, vann og avløp i forbindelse med utvikling av næringsområde i Sødalen. Etablering av parkering og plass for sjåfør opplæring ved stadion/Hagelin dekkes ved overføring av bevilget beløp i 2017 på 7,0 mill. kroner.

Vann

Det er i perioden avsatt 44,0 mill. kroner til opprustning av vannverket og fornying av ledningsnett, da en betydelig andel av ledningsnettet er gammelt og har dårlig tilstand. I tillegg er det avsatt 37,8 mill. kroner til nye vann- og hovedvannledninger, langs Husøyveien, Kongsveien og Møst samt over Sørsundet. Videre er det avsatt 2,0 mill. kroner til damsikring.

Avløp

Det foreslås i perioden avsatt 209,0 mill. kr til sanering av dårlig ledningsnett, andre tiltak samt til hovedsatsingen på nye pumpestasjoner og overføringsledninger for tilkobling til det nye renseanlegget på Hagelin pluss til et renseanlegg i Nerdalen og i Sjursvika. Videre i planperioden er det avsatt 6,0 mill. kroner til opprydding av private anlegg og enkeltutslipp samt små kommunale utslipp, anskaffelse av ny slamsugebil til 3,0 mill. kroner og 2,0 mill. kroner til miljøovervåkning

Renovasjon

Det er i perioden avsatt 114 mill. kroner til etablering av nytt omlastningsanlegg samt ny miljøstasjon og gjennbrukshall. Det er i tillegg avsatt 8,5 mill. kroner til investering av nye kjøretøy i perioden på grunn av stor slitasje på renovasjonsbilene, samt at det er det avsatt 2,4 mill. kroner til diverse/utbedringer.

Park og grøntanlegg

Det er store behov for mer effektivt utstyr samt til fornyelse av anlegg og lekeplasser. Med opparbeiding av anlegg for hundelufting (0,5 mill. kr.) er det foreslått til sammen 5,7 mill. kr. i perioden til satsing på park og grøntområder.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Etter møter i 2017 med fylkesmannens miljøavdeling er det blitt avtalt noe lenger tid til gjennomføring av pålagte rensekrav. Det gir en bedre situasjon med hensyn til disponibel kapasitet og realistisk fremdrift for bygging av nye anlegg. Det er dessuten også gunstig for å unngå for hurtig økning av avløpsgebyret.

Rådmannen vil innenfor avtalt tid, gjennomføre prosjektene vedtatt i hovedplan for avløp og vannmiljø 2012–2021, for å oppfylle nye og strengere krav til avløpsrensing.

Vi skal

- bli best i fylket på å sikre god miljøtilstand på vannforekomstene (sjø og ferskvann) og sikre effektive og gode tjenester til innbyggerne
- gi innbyggerne sikker vannforsyning, beste vannkvalitet og sikre effektive og gode tjenester

På alle ansvars- og tjenesteområder skal vi gi innbyggerne effektive tjenester og service, som på miljø, kvalitet og pris minst skal være på høyde med det som tilbys hos sammenlignbare kommuner i kommunegruppe K13. Dette skal oppnås gjennom kontinuerlig arbeid på å bli enda bedre på samhandling, omstilling, kompetansebygging og overgang til mer rasjonelle metoder, utstyr og økt digitalisering.

Plan og byggesak

Rammeområdet omfatter

- regulering
- byggesak
- oppmåling og forvaltning av geodata
- miljøvern
- eiendomsskattekontor

Tjenesten ivaretar kommunens roller som myndighetsutøver etter plan- og bygningsloven og som samfunnsaktør i byutvikling, særlig innenfor fysisk planlegging og byutforming.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
301 Plansaksbehandling	-2 457	-1 960	-4 883	-4 541	-2 426	-2 581
302-304-305 Bygge-, delsaksbehandling og seksjonering	-168	52	-1 274	-1 109	-1 106	-1 161
303 Kart og oppmåling	1 494	2 241	1 218	1 730	-276	-510
Sum	-1 132	333	-4 940	-3 920	-3 808	-4 252

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har gjennomgående lavere netto driftsutgifter til plansaksbehandling og bygge-, delsaksbehandling og seksjonering per innbygger sammenlignet med kommunegruppe 13 og landsgjennomsnittet. Økte gebyrer og mer effektiv leveranse av produksjonen har bidratt til å redusere kostnadsnivået. Området kart og oppmåling er et forholdsvis lite område. Små avvik i kostnadsnivået til kommunen, vil medføre vesentlige endringer på det totale kostnadsnivået dersom en sammenstiller data med landsgjennomsnittet. Sammenlignet med kommunegruppe 13, var det et netto mindreforbruk på 3,9 mill. kroner totalt, som er en bedring på 4.3 mill. kroner i forhold til 2015.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	18 327	18 296	23 866	18 182	17 405	17 405
Brutto driftsinntekter	-11 703	-10 520	-11 792	-11 792	-11 792	-11 792
Netto ramme	6 624	7 776	12 074	6 390	5 613	5 613

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Overføring stilling og oppgaver til Dokumentsenter	-600	-600	-600	-600
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-20	-54	-31	-31
Bortfall husleie	-440	-440	-440	-440
Ekstra innsats for redusert restanse byggesak	150	0	0	0
Ferdigstillelse av Sentrumsplan	300	0	0	0
Tilflytting stilling PBL	800	800	800	800
Flytting kommuneplanlegger til SU	-700	-700	-700	-700
Kjøp av tjenester viltforvaltning	250	250	250	250
Nytt byggesakssystem samt historisk arkiv	1 130	1 030	1 030	1 030
Nytt byggesakssystem finansiert med gebyrøkning	-1 000	-1 000	-1 800	-1 800
Omtaksering - eiendomsskatt	5 100	0	0	0
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-272	-272	-272	-272
Flytting budsjett godtgjørelse Bygningsråd	-400	-400	-400	-400
Sum driftstiltak	4 298	-1 386	-2 163	-2 163

Tiltakene overføring stilling til Dokumentsenter SU og tilflytting stilling, samt godtgjørelse Bygningsråd gjelder intern omorganisering. Videre bortfaller eksisterende årsleie på brannstasjonen, som følge av flytting til servicetorget. Innføring av nytt byggesakssystem vil medføre en mer effektiv saksbehandling, og finansieres i form av økte gebyrinntekter, og gir en besparelse på driften fra 2020.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Felles kartdatabase	110	0	0	0
Infoland	100	0	0	0
Sum investeringstiltak	210	0	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil gjennomføre en optimalisering av alle arbeidsprosesser i enheten for å oppnå effektiv og forutsigbar saksbehandling av alle henvendelser.

Vi skal;

- eliminere restansene i byggesaksbehandlingen i 2018
- gjennomføre omtaksering i 2018

Eiendomsdrift

Rammeområdet omfatter

- kommunens byggherrefunksjon
- kjøp og salg av bebygde eiendommer
- utleie av kommunale boliger og eiendommer
- forvaltning og vedlikehold av kommunale bygg
- renhold- og vaktmestertjeneste i kommunale bygg

Tjenesten er i stor grad rettet mot interne forhold i kommunen, men innenfor områder som kjøp/salg, entreprise og boligforvaltning har tjenesten mange eksterne kontakter/brukere. Tjenesten forestår strategiske oppkjøp, bygger og driver kommunale bygg samt forvalter, vedlikeholder og utvikler den kommunale bygningsmassen. Tjenesten ivaretar også innleie av eiendom i det private markedet på vegne av kommunens virksomhet.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2016, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
265 Kommunalt disponerte boliger, brutto	-11 947	-7 952	-12 768	-11 863	-821	-3 911
Sum	-11 947	-7 952	-12 768	-11 863	-821	-3 911

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Brutto driftsutgifter per kommunalt disponerte bolig ligger vesentlig under kommunegruppe 13 og landsgjennomsnittet. Dette forklares ut i fra at Kristiansund har en effektiv boligforvaltning samt at mange av de kommunale boligene burde hatt et høyere vedlikeholdsbudsjett. Kostnadene varierer betydelig mellom kommunene.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	96 244	86 035	85 603	84 766	84 409	84 659
Brutto driftsinntekter	-70 038	-59 040	-65 834	-65 834	-65 834	-65 834
Netto ramme	26 206	26 995	19 769	18 932	18 575	18 825

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan			
		2019	2020	2021	
Effektivisering/struktur grunnskole Øk.plan 16-19		-700	-1 400	-1 400	
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-82	-219	-126	-126	
Ny stilling - Eiendomsforvalter	830	830	830	830	
Inntekt forvaltning Kongens Plass Eiendom AS	-830	-830	-830	-830	
Leieinntekt brannstasjon fra Psykisk helse	-750	-750	-750	-750	
Bortfall leieinntekter Plan og byggesak og Goma.	890	890	890	890	
Inntekt Folkets hus - Sykehjem	-500	-500	-250	0	
Personal og administrasjonskonsulent	710	710	710	710	
Avslutte prosjektstilling Boligrekuttering	-700	-700	-700	-700	
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-6 794	-6 794	-6 794	-6 794	
Sum driftstiltak	-7 226	-8 063	-8 420	-8 170	

Enheten har ansvaret for forvaltning av bygningsmasse for Kongens Plass 5, Langveien 19 og Kongens Plass 1, hvor tilhørende kostnader belastes de underliggende selskap. Endringene som gjelder husleie, gjelder forflytning av kommunale leietakere.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Boliger	5 000	5 000	5 000	5 000
Næringsområder	500	500	500	500
Bolgnestet - Erverv av grunn	11 850	1 300	4 800	2 000
ENØK-tiltak	5 000	5 000	5 000	5 000
Boliger	22 350	11 800	15 300	12 500

Det er innarbeidet vesentlige midler til boliger og ENØK-tiltak i perioden. Tiltakene vil påvirke driftskostnadene i form av lavere energi- og vedlikeholdskostnader, økte leieinntekter og reduserte leiekostnader.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil vektlegge strategisk eiendomsforvaltning, energiøkonomisering og miljøtiltak i planlegging av nye offentlige bygg.

Vi skal foreta en gjennomgang av alle bestående SD anlegg i kommunale eiendommer med sikte på å optimalisere energibruk. Dette arbeidet har allerede vist gode resultater. Også andre energiøkonomisende tiltak gjøres ved rehabilitering og ombygginger i bestående eiendomsmasse

I nye prosjekter legges det vekt på mer bruk av tre, som et miljørettet tiltak. Likeså legges det vekt på å benytte fornybare energikilder i nye prosjekter, slik som varmepumper fra flere medier, solenergi og bergvarme

Vi skal lage en veileder/ fargepalett, som har til hensikt å beholde den polykrome by, som Kristiansund tidligere var kjent for. Paletten er et samarbeidsprosjekt mellom sentrale eksperter, videregående skoler og Eiendomsdrift. Grunnlaget er opprinnelige «byfarger», og den vil bli benyttet i nye kommunale prosjekter, samt at den blir gjort tilgjengelig for byens befolkning. Noen sentrale offentlige bygg er allerede malt om i opprinnelige farger, som synes meget godt mottatt av byens befolkning.

Brann og redning

Rammeområdet omfatter

- operativ og forebyggende brann- og redningstjeneste
- feiling og tilsyn
- beredskap mot akutt forurensning

Tjenesten sikrer en effektiv beredskap og god samfunnssikkerhet for befolkningen, hvor formålet er å sikre mennesker, dyr og materielle verdier mot brann samt begrense skadevirkningene i branntilfeller og andre ulykkessituasjoner. Tjenesten ivaretar også miljøet ved akutt forurensning og andre hendelser som tilligger brann og redning.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Nye mål vil bli utarbeidet etter at kommuneplanens samfunnsdel er godkjent.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i årsrapporten for 2015, kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2015, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2015		2016		Endring 2016-2015	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	3 969	4 877	3 524	4 257	-445	-619
Sum	3 969	4 877	3 524	4 257	-445	-619

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet og kommunegruppe 13. En viktig årsak til dette er kravet om døgnbemannet vaktlag som følge av at kommunen har flere enn 20 000 innbyggere. I tillegg er beredskapsstyrken bemannet med en ekstra person som følge av at mange av byens anlegg har definert stigebil som rømningsvei nummer 2.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2018	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Brutto driftsutgifter	34 790	35 397	35 524	35 419	35 391	35 391
Brutto driftsinntekter	-14 111	-13 049	-13 742	-13 742	-13 742	-13 742
Netto ramme	20 679	22 348	21 782	21 677	21 649	21 649

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	-63	-168	-96	-96
Grip	90	90	90	90
Kurs/kompetanse	100	100	0	0
Overføring momskompensasjon til rammeområdene	-693	-693	-693	-693
Sum driftstiltak	-566	-671	-699	-699

Området er tilført midler til å styrke nødvendig kompetanse til deltidsbrannpersonell.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021
Nytt utstyr til brannvesen	200	200	200	200
Anskaffelse av Arbeids/Brannbåt	2 000	0	0	0
Ny brannstasjon	1 500	125 000	0	0
Sum investeringstiltak	3 700	125 200	200	200

Det er innarbeidet midler til tiltak som vurderes nødvendig for å kunne yte tilfredsstillende innsats ved brann- og ulykker.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil ivareta befolkningens trygghet og sikkerhet blant annet gjennom at forebyggende arbeid og beredskap ved ulykker og krise vektlegges.

Vi skal

- bygge ny brannstasjon og etablere gode øvingsfasiliteter i løpet av planperioden

Vedlegg

Vedlegg 1 - Prioriterte planoppgaver

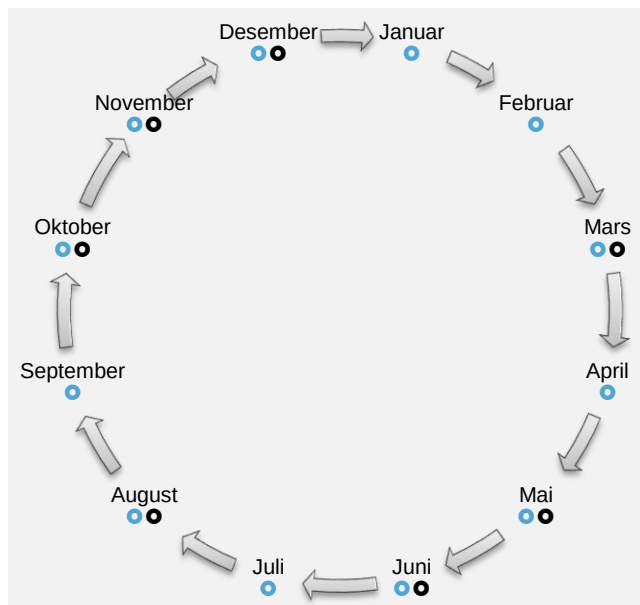
Tabellen under viser oversikt over planer med revisjonsstatus i henhold til vedtatt planstrategi 28.6.2016

Plan	Ansvar	Vedtak	Revisjon								Kommentar
			H16	V17	H17	V18	H18	V19	H19	V20	
Handlingsprogram	FS	Årlig									
Plan for eierstyring	FS	2016									Eierberetning årlig.
Plan for arbeidsgiverstrategi	FS	2017									
Kommuneplanens samfunnsdel	FS	2017									
Kommuneplanens arealdel	PB	2011									Legges fram for vedtak om planoppstart høsten 2017
Kommunedelplan for sentrum	PB	1994									Høring gjennomført - politisk behandling høsten 2017.
Sjøområdeplan for Nordmøre	PB	ny									Sendes på 2. gangs høring høsten 2017.
Regional areal- og transportplan	PB	ny									Oppstart avhengig av nabokommunen, delvis inkludert i byregionprogrammet.
Beredskapsplan (ROS/kriseledelse)	FS	ny									Planarbeid forsinket – kommer til politisk behandling høsten 2017.
Hovedplan for vannforsyning	MT	2010									Forberedende utredninger for reservevannforsyning pågår.
Hovedplan for avløp og vannmiljø	MT	2012									Ikke behov for revisjon i planperioden.
Hovedplan for renovasjon	MT	ny									Planarbeid startet - ventes vedtatt 2. halvår 2018.
Kulturplan	SBK	ny									Avventet oppstart med bakgrunn i ny Kommuneplan hvor samfunnsdelen har stor betydning for strukturen rundt ny kulturplan og kulturminneplan (sistnevnte har vi fått midler fra sentralt hold til igangsetting i 2017, og har derfor prioritert å komme i gang med denne som grunnlagsdokument for den nye kulturplanen).
Helse- og omsorgsplan	HOS	ny									Planlagt oppstart planarbeidet i hovedutvalg for Helse- omsorg og sosial 23.11.17. Planlagt ferdigstilling og behandling i siste styremøte før sommeren 2018.
Oppvekstplan (SPOR/Småspor)	SBK	ny									Kommer til politisk behandling våren 2018.
Landbruksplan	FS	ny									Planarbeid er startet – politisk behandling våren 2018.

FS=Formannskapet
PB=Plan- og bygningsrådet
MT=Miljø- og teknisk
SBK=Skole-barnehage-kultur
HOS=Helse-omsorg-sosial

Vedlegg 2 – Årshjul

Figuren under beskriver hvordan og når ulike dokumenter og prosesser fases inn i forhold til hverandre politisk og administrativt i løpet av året, og hvert fjerde år etter valg.

	○ ADMINISTRATIVE PROSESSER	● POLITISKE PROSESSER OG BESLUTNINGER
Januar	○ - Handlingsprogram inneværende periode til Fylkesmannen - Folkevalgtopplæring hvert 4. år etter valg	
Februar	○ - Ferdigstille årsregnskap - Rapportere KOSTRA - Ledelsens gjennomgang - Lederavtaler - Medarbeidersamtaler - Dialogmøte enheter	
Mars	○ - Foreløpig årsregnskap til bystyre - Ferdigstille årsrapport - Dialogmøte tillitsvalgte	● - Orientering om foreløpig årsregnskap bystyre
April	○ - Kvalitetssikre KOSTRA-tall - Kvartalsrapport formannskap/bystyre - Dialogmøte enheter	
Mai	○ - Årsregnskap og årsrapport kontrollutvalg, formannskap/bystyre - Oppstart handlingsprogram	● - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre
Juni	○ - Årsregnskap og årsrapport til Fylkesmannen - Dialogmøte tillitsvalgte og enheter - Konsekvensjustert budsjett ledergruppe	● - Behandling av årsregnskap og årsrapport
Juli	○ - Kvartalsrapport formannskap og bystyre	
August	○ - Oppstart eiermelding - Dialogmøte enheter	● - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre
September	○ - Enhetene ferdigstiller handlingsprogram og handlingsplaner - Ferdigstille betalingssatser - Lønnsforhandlinger - Dialogmøte tillitsvalgte	● - Budsjettkonferanse formannskap
Oktober	○ - Kvartalsrapport formannskap/bystyre - Eiermelding bystyret - Dialogmøte enheter - Utarbeide detaljbudsjett - Rådmannens utkast til handlingsprogram ferdigstilles	
November	○ - Formannskapetets forslag til handlingsprogram til offentlig ettersyn	● - Behandling av handlingsprogram formannskap - Bystyrets eiermøte: - rullering av eierportefølje hvert år - rullering av eierpolitikk hvert 4. år etter valg - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre
Desember	○ - Dialogmøte tillitsvalgte og enheter	● - Behandling av handlingsprogram bystyre
Hele året	○ - Månedsrappoterings alle enheter - Rullering plandokument - ROS-analyser - Undersøkelser (bruker, medarbeider, innbygger, folkevalg) ulikt frekvens	● - Månedsrappoterings formannskap - Rapportering kommunens eierrepresentanter formannskap/bystyre

Vedlegg 3 - Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

SELVFINANSIERENDE TJENESTER INNENFOR KOMMUNALTEKNIKK (VARs) OG BRANN OG REDNING (F)

Kristiansund kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14) gitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har avsatt overskudd som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

Det er en rekke faktorer som kommunen kontrollerer i større eller mindre grad i forhold til hva selvkostresultatet for det enkelte år vil bli. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente¹, gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger internt og eksternt), samt (uventede) inntekter fra nye abonnenter eller brukere. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2018-2021 anslått å være 1,9 %. Lønnsvekst fra 2018 til 2021 er satt til 2,7 % mens generell prisvekst er satt til 2,5 %. Tallene for 2016 er etterkalkyle, mens tallene for 2017 er prognostiserte verdier og ikke tall fra budsjettet. Tallene for 2018 til 2021 er budsjett/økonomiplan.

Inntekter

Gebyrinntektene er innbetalinger fra avgiftene tilknyttet tjenestene. Andre inntekter og overføringer gjelder inntekter som ikke kommer direkte fra gebyrene. Eksempel er levering av vann til skip.

Kostnader

Kostnadene med å levere tjenesten består av driftsutgifter og kapitalkostnader.

De direkte driftsutgiftene knytter seg direkte til levering av tjenestene, som lønn til renovasjonsarbeider. Fordelte driftsutgifter er utgifter som hovedsakelig er knyttet til andre områder, men der VARsF inngår som en del. Eksempler er drift av IKT-systemer og revisjon. Disse utgiftene belastes VARsF etter bestemte fordelingsnøkler.

Kapitalkostnadene består av to komponenter:

- Det ene er avskrivningene, som er kostnaden ved å bruke investeringene i VARsF, slik som vannrør og renseanlegg. Anleggene avskrives lineært etter reglene i regnskapsforskriften § 8.
- Det andre er rente på bundet kapital som er beregnet kostnad ved å bruke kapital til investeringer i VARsF i stedet for til andre formål (alternativkostnad). Beløpet beregnes ved å gange 5-årig SWAP-rente + 0,5 % -poeng, med anleggenes verdi.

Det beregnes og avskrivingskostnader og rentekostnader knyttet til anlegg hvor VARsF er en av flere brukere, slik som investeringer i IKT-systemer. Denne utgiften fordeles så på samme måte som driftsutgiftene til VARsF og finnes under fordelte kapitalkostnader.

Resultat

Selvkostresultatet viser inntektene minus de beregnede kostnadene. Selvkostfondet UB viser summen av tidligere års overskudd/underskudd + årets resultat + kalkulert renteinntekt/-kostnad på selvkostfond.

¹ 5-årig SWAP-rente + ½ % -poeng

Tabellene under viser oppstilling av selvkostberegningene innenfor de ulike områdene, og hvilke elementer som er lagt til grunn for beregningene.

Vann

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Gebyrinntekter	39 225	36 617	37 701	38 805	40 500	42 124
Øvrige driftsinntekter	769	1 936	1 955	1 974	1 993	2 013
Driftsinntekter	39 994	38 553	39 656	40 779	42 493	44 138
Direkte driftsutgifter	25 563	25 680	26 351	27 040	27 747	28 473
Avskrivningskostnad	6 962	6 998	7 640	8 457	8 711	10 411
Kalkulatorisk rente	2 827	3 467	3 769	4 135	4 898	5 667
Indirekte netto driftsutgifter	1 916	2 100	2 157	2 215	2 275	2 336
Indirekte avskrivningskostnad	117	127	127	119	119	119
Indirekte kalkulatorisk rente	48	55	51	48	46	44
Driftskostnader	37 433	38 426	40 094	42 016	43 796	47 050
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	2 561	127	-438	-1 237	-1 303	-2 912
Selvkostfond 01.01	5 564	8 241	8 530	8 249	7 158	5 978
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	2 561	127	-438	-1 237	-1 303	-2 912
+/- Kalkulert rente kost/innt.	115	162	158	145	124	86
Selvkostfond 31.12	8 241	8 530	8 249	7 158	5 978	3 152

Ved utgangen av 2017 ligger det an til en overdekning på 0,1 mill. kroner som avsettes til fond. I 2018 er gebyrinntektene noe over prognose for 2017 som følge av økning i gebyrer på 3,8 %. I perioden 2019-2021 er det forventet en årlig økning av gebyrene på gjennomsnittlig 3,8 %. Direkte kostnader forventes å være forholdsvis stabile i perioden, med en årlig lønns- og prisvekst på henholdsvis 2,7 % og 2,5 %. Økte avskrivnings- og rentekostnader ses i sammenheng med utskifting av gammelt ledningsnettverk, opprusting vannverk og nye hovedvannledninger i perioden. Ved utgangen av 2021 forventes selvkostfond å være 3,2 mill. kroner.

Avløp

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017		2019	2020	2021
Gebyrinntekter	48 405	50 000	50 793	51 313	53 103	54 660
Øvrige driftsinntekter	1 281	3 420	3 440	3 461	3 482	3 504
Driftsinntekter	49 685	53 420	54 233	54 774	56 585	58 164
Direkte driftsutgifter	25 677	26 590	27 287	27 702	28 336	28 989
Avskrivningskostnad	12 223	14 020	15 173	17 476	19 048	19 969
Kalkulatorisk rente	5 281	7 116	8 076	9 274	9 967	10 333
Indirekte netto driftsutgifter	1 943	2 100	2 157	2 215	2 275	2 336
Indirekte avskrivningskostnad	119	129	129	121	120	121
Indirekte kalkulatorisk rente	48	55	51	48	46	44
Driftskostnader	45 291	50 009	52 872	56 836	59 793	61 792
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	4 394	3 410	1 361	-2 062	-3 208	-3 627
Selvkostfond 01.01	3 111	7 595	11 186	12 773	10 933	7 903
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	4 394	3 410	1 361	-2 062	-3 208	-3 627
+/- Kalkulert rente kost/innt.	89	181	225	223	177	116
Selvkostfond 31.12	7 595	11 186	12 773	10 933	7 903	4 391

Ved utgangen av 2017 ligger det an til en overdekning på 3,4 mill. kroner som avsettes til fond. I 2018 foreslås gebyrene økt med 1,2 % og en gjennomsnittlig årlig vekst på 2,5 % i perioden 2019-2021. Direkte kostnader forventes å være forholdsvis stabile i perioden, med en årlig lønns- og prisvekst på henholdsvis 2,7 % og 2,5 %. Økte gebyrer skyldes i hovedsak finansiering av nytt renseanlegg på Hagelin inklusive overføringsanlegg. Investeringene medfører en vesentlig økning i avskrivnings- og rentekostnadene. Ved utgangen av 2021 forventes selvkostfond å være 4,4 mill. kroner.

Renovasjon

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gebyrinntekter	33 396	34 700	36 092	37 455	38 190	39 774
Øvrige driftsinntekter	1 618	1 968	2 018	2 069	2 121	2 175
Driftsinntekter	35 014	36 668	38 110	39 523	40 312	41 949
Direkte driftsutgifter	29 647	30 406	32 197	32 510	32 343	32 698
Avskrivningskostnad	2 424	2 639	2 894	4 005	4 780	5 907
Kalkulatorisk rente	497	601	1 002	1 587	2 247	2 698
Indirekte netto driftsutgifter	1 864	2 000	2 054	2 109	2 166	2 225
Indirekte avskrivningskostnad	113	120	120	115	114	114
Indirekte kalkulatorisk rente	51	59	55	53	50	48
Driftskostnader	34 596	35 824	38 322	40 379	41 700	43 690
+/- Korrigering	-7 200	0	0	0	0	0
Resultat	-6 782	844	-213	-855	-1 389	-1 741
Selvkostfond 01.01	9 957	3 281	4 197	4 063	3 276	1 937
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	-6 782	844	-213	-855	-1 389	-1 741
+/- Kalkulert rente kost/innt.	111	72	78	69	49	20
Selvkostfond 31.12	3 285	4 197	4 063	3 276	1 937	216

Ved utgangen av 2017 ligger det an til en overdekning på 0,8 mill. kroner som settes av til fond. I 2018 foreslås gebyrene økt med 3,7 %, derav en vesentlig økning i gebyrinntektene i forhold til 2017. I perioden 2019-2021 er det forventet en gjennomsnittlig årlig økning av gebyrene med 3,3 %. Dette som følge av anvendelse av inndekning av vesentlige investeringer i fremtiden. De øvrige driftsutgifter er justert med årlig lønns- og prisvekst på henholdsvis 2,7 % og 2,5 % i perioden. Økte avskrivnings- og rentekostnader sees i sammenheng med finansiering av driftsbygg, miljøstasjon og biler/maskiner i perioden. Ved utgangen av år 2021 forventes selvkostfond å være 0,2 mill. kroner.

Slam

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gebyrinntekter	2 070	2 062	2 086	2 175	2 248	2 370
Øvrige driftsinntekter	-	22	22	23	23	24
Driftsinntekter	2 070	2 084	2 108	2 198	2 271	2 393
Direkte driftsutgifter	1 286	1 555	1 595	1 636	1 678	1 721
Avskrivningskostnad	519	539	539	539	539	539
Kalkulatorisk rente	135	154	140	130	120	109
Indirekte netto driftsutgifter	105	110	113	116	119	122
Indirekte avskrivningskostnad	8	9	9	9	9	9
Indirekte kalkulatorisk rente	3	4	4	4	3	3
Driftskostnader	2 056	2 371	2 400	2 433	2 468	2 504
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	14	-288	-292	-235	-197	-110
Selvkostfond 01.01	1 135	1 169	901	623	398	206
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	14	-288	-292	-235	-197	-110
+/- Kalkulert rente kost/innt.	19	20	14	10	6	3
Selvkostfond 31.12	1 169	901	623	398	206	99

Det er lagt opp til en økning i gebyrene, fra 2018, som følge av økte kostnader fra 2017. Direkte kostnader forventes å være forholdsvis stabile i perioden, med en årlig lønns- og prisvekst på henholdsvis 2,7 % og 2,5 %. Avskrivnings- og rentekostnader er tilnærmet uendret i perioden. Ved utgangen av 2021 forventes selvkostfond å være 0,1 mill. kroner.

Feiing

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gebyrinntekter	4 781	4 781	4 905	4 838	4 340	4 053
Øvrige driftsinntekter	746	780	800	820	841	862
Driftsinntekter	5 527	5 561	5 704	5 658	5 181	4 915
Direkte driftsutgifter	4 226	4 630	4 753	4 880	5 010	5 144
Avskrivningskostnad	65	136	136	136	136	136
Kalkulatorisk rente	31	39	36	33	30	28
Indirekte netto driftsutgifter	282	300	308	316	325	334
Indirekte avskrivningskostnad	19	21	21	20	20	20
Indirekte kalkulatorisk rente	8	10	9	9	8	8
Driftskostnader	4 631	5 136	5 264	5 395	5 530	5 670
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	895	424	441	263	-349	-755
Selvkostfond 01.01	-375	522	961	1 424	1 716	1 396
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	895	424	441	263	-349	-755
+/- Kalkulert rente kost/innt.	1	14	22	30	29	19
Selvkostfond 31.12	522	961	1 424	1 716	1 396	661

Ved utgangen av 2017 ligger det an til en overdekning på 0,4 mill. og et positivt fond på 1,0 mill. kroner. I 2018 foreslås gebyret økt med 2,5 %. Direkte kostnader forventes å være forholdsvis stabile i perioden, med en årlig lønns- og prisvekst på henholdsvis 2,7 % og 2,5 %. Økte avskrivningskostnader i perioden sees i sammenheng med finansiering av nytt kjøretøy. Ved utgangen av 2021 forventes selvkostfond å være 0,7 mill. kroner.

DEKNINGSGRADER VARSF

Tabellen under viser utviklingen av dekningsgrader for selvfinansierende tjenester innenfor VARFS-sektoren. Beregningene for handlingsprogramperioden 2018-2021 er basert på kostnadsprognoser og planlagte investeringer for perioden. Fondene skal håndtere svingninger i inntekter og kostnader slik at gebyrene kan holdes mest mulig stabile innenfor et femårs perspektiv. En dekningsgrad på over 100 % innebærer at gebyrinntektene er større enn driftskostnadene. En dekningsgrad på under 100 % kan være hensiktsmessig dersom det er positive fond.

	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vann	107 %	100 %	99 %	97 %	97 %	94 %
Avløp	110 %	107 %	103 %	96 %	95 %	94 %
Renovasjon	101 %	102 %	99 %	98 %	97 %	96 %
Slam	101 %	88 %	88 %	90 %	92 %	96 %
Feiing	119 %	108 %	108 %	105 %	94 %	87 %

SKOLEFRITIDSORDNING (SFO)

I henhold til gjeldene lover og forskrifter kan kommunen kreve inntil selvkost i foreldrebetaling for SFO.

BYGGESAKSBEHANDLING

I henhold til gjeldene lover og forskrifter kan kommunen kreve inntil selvkost for gebyrbelagte tjenester innenfor plansaksbehandling, bygge- og delsaksbehandling (ansvarsrett) og oppmåling. Gjeldende gebyrsatser er satt ut i fra en økende dekningsgrad av de ulike tjenester. I 2018 er det lagt inn en økning i gebyrene for å dekke inn en større andel av kostnadene plansaksbehandling, bygge- og delsaksbehandling (ansvarsrett) og oppmåling påfører kommunen.

Vedlegg 4 – Betalingssatser

Forslagene til betalingssatser er brukt som grunnlag i rådmannens utarbeidelse av budsjett og økonomiplan 2018-2021.

Til grunn for forslaget om nye betalingssatser for 2018 ligger lønns- og prisvekst som foreslått i forslag til Statsbudsjett, vektet til en økning på 2,6%, men alle satser er i tillegg vurdert særskilt. Enkelte satser er justert med annen faktor blant annet for å få en mer korrekt sammenheng mellom kommunens inntekter og utgifter.

KOMMUNALE BARNEHAGER

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Foreldrebetaling		Per mnd.	Per mnd.
Full barnehageplass	Helplass	2 730	2 910
	80 % plass	2 245	2 393
Redusert barnehageplass	60 % plass	1 699	1 811
	50 % plass	1 426	1 520
Søskenmoderasjon: 30 % moderasjon for barn 2, deretter 50 %			
Kost	Faktisk kostnad	Vedtatt av samarbeidsutvalget ved den enkelte barnehage	

Statlige føringer regulerer satsene og Regjeringen foreslår at maksimalprisen økes reelt med 110 kroner i forhold til 2017. Maksimal foreldrebetaling for en barnehageplass settes til 2 910 kroner per måned. Regjeringen viderefører det nasjonale kravet til redusert foreldrebetaling og ordningen med gratis kjernetid for tre-, fire- og femåringer i familier med lav inntekt.

Ordningen med søskenmoderasjon videreføres. Det tas forbehold om at forslaget til statsbudsjettet for 2018 blir vedtatt slik det er foreslått

SKOLEFRITIDSORDNING

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Brukere		Per mnd.	Per mnd.
Standardtilbud	Morgentilbud kl. 07.30 - 08.30	635	654
	Inntil 10 timer	1 290	1 328
	Over 10 timer	2 500	2 575
Brukere		Per dag	Per dag
Enkeltdager	Fra morgentilbud til heldag	235	242
	Fra inntil 10 t/uke til heldag	135	139
Ikke brukere		Per uke	Per uke
Ukesopphold	Ukesopphold ferier	1 900	1 957
Ikke brukere		Per dag	Per dag
Enkeltdager	Dagopphold ferier	470	484
	Enkeltdager	310	319

Prisene for heldagstilbud foreslås økt med 3 % for å ivareta lønnsveksten.

FESTIVITETEN

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Storsalen - priser for frivillige organisasjoner			
Grunnleie forestilling/ konsert: kun sal	8 timer	4 600	4 700
Grunnleie forstilling/ konsert: foajé, balkong og scenegarderober oppe	8 timer	7 300	7 500
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	20 %	20 %
Prøver/rigging på ekstra dag	Per time	650	700
Prøver/rigging ved langtidsleie	Per dag	2 700	2 700
Billettluke inkl. datautstyr og internett for systemet til Billettportalen		270	280
Salgs- og administrasjonsgebyr ved billettsalg	Av billettsalget, minimum kr. 1 500	5 %	3 %
Storsalen			
Grunnleie forestilling/ konsert: foajé, balkong og scenegarderober	8 timer	12 500	12 700
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Leie hele huset: foajé, balkong, scenegarderober, storsal og klubben	12-timersperiode påslag	38 000	40 000
Prøver/rigging på ekstra dag	Per time	1 100	1 200
Prøver/rigging ved langtidsleie	Per dag	4 900	5 000
Selskaper inkl. foajé, anretning og dekketøy	Per person	135	På forespørsel
- Minimumsbeløp		12 100	
- tillegg for scene og taleanlegg		2 900	
Ekstra leiedag for oppdekking og tilrettelegging		På forespørsel	
Bryllupspakker		På forespørsel	
Billettluke inkl. datautstyr og internett for systemet til Billettportalen		450	480
Salgs- og administrasjonsgebyr ved billettsalg	Av billettsalget, minimum kr. 2 000	8 %	5 %
Sminkerom, musikerrom og andre «nye» lokaliteter			
2 VIP-rom (ved foajé ved inngang)	Per rom umøblert	750	750
	Per rom møblert	2 600	2 600
Sminkerom i underetasjen		550	550
3 øvingslokaler i underetasjen	Per lokale	440	440
Orkesterlokale i underetasjen		550	550
Systue		440	440
Klubben			
Grunnleie enkle møter	8 timer	2 900	3 000
Grunnleie enkel forestilling/konsert	8 timer	6 900	7 000
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Selskaper inkl. anretning og dekketøy hvor meny og servering administreres av restauratør	Per person	120	På forespørsel
- minimumsbeløp		4 800	
Mindre og enkle selskaper	1 dag, ferdig innen kl. 17.00	2 900	På forespørsel
Ekstra leietid for oppdekking og tilrettelegging		På forespørsel	
Foajé			
Grunnleie enkel forestilling/konsert	8 timer	4 500	4 800
Grunnleie dobbel forestilling/konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Selskaper i foajeen inkl. anretning og dekketøy hvor meny og servering aministres av restauratør	Per person	115	På forespørsel
- minimumsbeløp		4 500	
Mindre og enkle selskaper	1 dag, ferdig innen kl. 17.00	2 900	På forespørsel
Utleie på helligdager (ikke vanlig helg) gir et tillegg i leieprisen på kr.1 900 per lokale (storsal, Klubben, foajé) per dag.			
Annet			
Konferanse/ møtepakker		På forespørsel	
Platter	Per stk.	200	220
Konsertflygel Bösendorfer (stemming ikke inkludert)		2 500	2 700
Piano (stemming ikke inkludert)		900	900
Lysanlegg (også innleie)		På forespørsel	
Personalbistand - til kl. 16.00 på midtutedager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand - helg og helligdager og ut over kl. 16.00	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand lys/lyd		På forespørsel	
LCD-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	2 500	På forespørse

På grunn av restaurantøravtalene, vil all selskapsutleie prises ved forespørsel, øvrige satser foreslås økt innenfor deflator.

CAROLINE KONFERANSESENTER

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Helan – stor sal 330 plasser			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		8 900	9 200
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	750	1 150
Tillegg helg og helligdager		30 %	50 %
Halvan – liten sal 59 plasser			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		3 500	4 000
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	450	650
Tillegg helg og helligdager		30 %	50 %
Klubba – 220 kvm, ca. 130 plasser ved klasserom			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		3 800	4 500
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	520	750
Tillegg helg og helligdager		20 %	30 %
Heinsa – 60 kvm, ca. 30 plasser			
Grunnleie møter	8 timers periode	1 500	2 200
Tillegg helg og helligdager		20 %	30 %
Vestibyle			
120x120 m standplass	Per utstiller	650	680
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	430	450
Tillegg helg og helligdager		30 %	50 %
Annet			
Konferanse/ møtepakker og musikkinstrumenter inkl. piano		På forespørsel	
PC inkl. tilkobling	Per dag	800	800
LED-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	På forespørsel	
Personalbistand	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	

CAROLINE KONFERANSESENTER – leiepriser for møtelokaler i regi av frivillige organisasjoner

Helan – stor sal 330 plasser inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		3 500	3 800
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	300	350
Tillegg helg og helligdager		20 %	30 %
Halvan – liten sal 59 plasser inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		2 000	2 200
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	250	270
Tillegg helg og helligdager		20 %	30 %
Klubba – 220 kvm, ca. 130 plasser ved klasserom inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		1 500	1 700
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	300	320
Tillegg helg og helligdager		10 %	20 %
Heinsa – 60 kvm, ca. 30 plasser			
Grunnleie møter	8 timers periode	500	650
Tillegg helg og helligdager		10 %	20 %
Vestibyle			
120x120 m standplass	Per utstiller	200	200
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	50	80
Tillegg helg og helligdager		10 %	20 %
Annet			
Konferanse/ møtepakker og musikkinstrumenter inkl. piano		På forespørsel	
PC inkl. tilkobling	Per dag	800	800
LED-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	På forespørsel	
Personalbistand	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	

Foreslås betydelig økning til private/kommersielle aktører siden det selges primært møte og konferansepakker i Caroline. Liten endring til frivilligheten.

KRISTIANSUND BIBLIOTEK

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Erstatningssatser voksne – fra det året låner fyller 15 år			
Trykte bøker		400	400
Lydbøker		400	400
Nytt lånekort		50	50
Erstatningssatser barn – til og med det året låner fyller 14 år			
Trykte bøker		300	300
Lydbøker		300	300
Nytt lånekort		25	25
Erstatningssatser felles			
DVD, video, CD		200	200
Enkelt cd		175	175
Mikrofilm		750	750
CD-ROM		400	400
Konsollspill		600	600
Tegneserier heftet/tynne		100	100
Små billedbøker		150	150
Tidsskrifter		75	75
Fjernlån (innlånt fra andre bibliotek)		750	750
Nytt (inneværende samt 2 foregående år)		Innkjøpspris, om høyere enn standardsatsene	
Språkkurs		Vurderes i hvert enkelt tilfelle	
Verdifullt eller sjeldent materiale		Takseres i hvert enkelt tilfelle	
Lydbøker med mange cd-er		Vurderes spesielt	
Annet			
Låntakere registrert med e-post eller mobil, varsles når lånet forfaller. Ved for sen levering sendes to purringer før erstatningskrav sendes.			

Etter flere år med økninger, foreslås betalingsatsene uendret for 2018.

KRISTIANSUND KULTURSKOLE

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Brukere			
Elevavgift	Per år	2 700	2 700
Kursavgift for kortere, tidsavgrensede kurs		På forespørsel	
Leie av instrument	Per år	500	500
Materiell tegning/maling		500	500
En elev kan tildeles flere elevplasser hvis kapasitet/ressurser tillater det. Elever som begynner inne i et semester betaler fra og med påbegynt måned. Unntak: elever som starter i september og får garantert årstimetall betaler full avgift.			
Søskenmoderasjon for barn 2 osv.		33 %	33 %
Moderasjonen gjelder ikke når en elev har flere elevplasser. Moderasjonen gjelder hvis 1 eller flere søsken er innmeldt gjennom skolekorps.			
Tjenester			
Undervisning til fritidskulturlivet i Kristiansund kommune	Per time	550	550
Lærer skole/barnehage, andre kunder	Per time	950	950
Verksteder i grunnskole/SFO/barnehage		På forespørsel	
Musikkorps			
Dirigentkostnader voksenkorps	Andel	75 %	75 %
Dirigentkostnader skolekorps	Andel	20 %	20 %
Elevavgift skolekorps	Per år	2 700	2 700
Søskenmoderasjon skolekorps		33 %	33 %
Det gis søskenmoderasjon under forutsetning av at korpset praktiserer samme ordning overfor medlemmene.			

ATLANTEN UNGDOMS- OG KULTURSKOLE

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Lokaler			
Aula	Per dag	5 100	5 100
Aula *) (ved helgeseminarer etc. betales 1 dagleie)	Prøver per dag	2 000	2 000
*) Fritak for frivillige organisasjoner som har samarbeidsavtaler med kulturskolen			
Assistanse ved bruk av aula	Per time	Reelle timekostnad	
Lokaler - priser for fritidskulturlivet			
Øvingsrom kulturskolen	Per dag	200	200
Fellesrom base ungdomsskolen	Per dag (ettermiddag, helg)	400	400
Fritak for frivillige organisasjoner som har samarbeidsavtaler med kulturskolen			
Lokaler			
Øvingsrom kulturskolen	Per dag	400	400
Fellesrom base ungdomsskolen	Per dag (ettermiddag, helg)	800	800
Utstyr			
Leie av flygel (stemming ikke inkludert)	Per dag	600	600
Leie av mobilt el piano	Per dag	300	300
Fullt lydanlegg kun m)/tekniker	Per dag	3 000	3 000
Lite lydanlegg	Per dag	1 100	1 100
Taleanlegg	Per dag	600	600
Trådløse systemer	Per stykk/dag	180	180
Lysanlegg (fast lysrigg +mikser)	Per system/dag	500	500
Lyd- og lystemkniker	Per time	450	450
Eksterne lydtjenester		På forespørsel	
Ved leie av teknisk utstyr gjelder prisene bruk av anlegget i aulaen ved AUKS. Dersom anlegget skal flyttes, beregnes transportkostnader i hvert tilfelle. Forbruk av batterier og pærer er ikke inkludert i prisene og kommer i tillegg. Kommunale enheter og kulturskolens samarbeidspartnere innenfor skole og kultur kan bestille anlegg og tekniker direkte fra kulturskolen ved bruk utenfor AUKS.			

Etter flere år med økninger, foreslås betalingssatsene uendret for 2018. Ekstern utleie av naustet til Atlanten ungdomsskole utgår av hensyn til undervisningskapasitet og ressursbruk.

ATLANTERHAVSBADET

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Billettpriser			
<i>For sommer-, høst-, jul-, vinter- og påskeferie gjelder helgepriser.</i>		<i>10 % kulturmomms på alle billetter.</i>	
Student og honnør løser ungdomsbillett			
Ledsager som følger en annen gjest		Gratis	
Enkeltbillett - gjester i bad som ikke bader	Stykkpris	40	40
Enkeltbillett - morgenbad tirsdag og torsdag	Stykkpris	95	95
Enkeltbillett - siste time hverdager	Stykkpris	95	95
Enkeltbillett - siste time helg og ferier	Stykkpris	110	115
Enkeltbillett - barn 0-2 år inkl. bleie (man-fre)	Stykkpris	55	55
Enkeltbillett - barn 0-2 år inkl. bleie (helg)	Stykkpris	65	70
Enkeltbillett - barn 3-9 år (man-fre)	Stykkpris	95	95
Enkeltbillett - barn 3-9 år (helg)	Stykkpris	120	125
Enkeltbillett - ungdom 10-17 år (man-fre)	Stykkpris	110	110
Enkeltbillett - ungdom 10-17 år (helg)	Stykkpris	130	135
Enkeltbillett - voksen 18 år (man-fre)	Stykkpris	125	125
Enkeltbillett - voksen 18 år (helg)	Stykkpris	150	155
<i>Grupperabatter enkeltbilletter (en betaler for alle): Ved mer enn 10 mennesker - 10 %. Ved mer enn 20 mennesker - ta kontakt for avtale</i>			
Firmabillett	Pakker á 20 stk.	2 200	2 200
Klippekort 10 klipp - barn 0-2 år	Per kort	495	500*
Klippekort 10 klipp - barn 3-9 år	Per kort	855	870*
Klippekort 10 klipp - ungdom 10-17 år	Per kort	990	870*
Klippekort 10 klipp - voksen 18 år	Per kort	1 125	870*
Årskort - barn 3-9 år	Per kort	3 090	3 050
Årskort - ungdom 10-17 år	Per kort	3 635	3 050
Årskort - voksen 18 år	Per kort	4 345	3 050
Avtalegiro - barn 3-9 år	Per kort	270	249
Avtalegiro - ungdom 10-17 år	Per kort	305	249
Avtalegiro - voksen 18 år	Per kort	365	249
Chip	Stykkpris	75	100
Barnebursdag 5-30 stk. (man-fre)	Stykkpris	160	160
Barnebursdag 5-30 stk. (helg)	Stykkpris	180	180
<i>Familierabatt minimum 1 voksen og barn/ungdom totalt 10 % rabatt.</i>			
Idrettsbassenget - priser for svømmeklubbene			
<i>Skoleferiene - tillegg på 50 % i forhold til gjeldende helgepris.</i>			
Trening (man-fre)	Per bane/time	60	65
Trening (helg)	Per bane/time	80	80
Stevne (helg)	Per bane/time	150	160
Kurs (man-fre)	Per bane/time	110	120
Livredder utenom ordinær åpningstid	Per time	540	550
Idrettsbassenget - priser for skolesvømming			
Kommune	Per skoletime	710	730
Andre leietakere	Per skoletime	1 550	1 600
Instruktør svømming	Per skoletime	610	630
Ekstra livredder	Per skoletime	540	550
<i>Over 15 elever - aktiveres ekstra livredder med hensyn til sikkerhet fra vaktrom. Over 30 elever - aktiveres ekstra livredder på kanten av bassenget i tillegg til livredder i vaktrom.</i>			
Terapi/varmtvannsbassenget			
<i>Sommer-, høst-, jul-, vinter- og påskeferie - tillegg på 50 %.</i>			
Kurs i åpningstid (man-fre)	Per time	1 180	1 250
Mosjonsgrupper og utenom åpningstid (man-fre)	Per time	970	1 000
Bølgebasseng 1/2 (hele døgnet)	Per time	870	900

ATLANTERHAVSBADET forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Annet			
Andre leieløsninger		På forespørsel	
Elektronisk tidtageranlegg	Dag 1 inkl. montering	2 850	2 850
	Dag 2-7 per dag	1 650	1 650
	Siste dag inkl. demontering	2 850	2 850

Halvårskort og klippekort 25 klipp utgår i sin helhet. Foreslår å slå sammen Klippe kort barn/ungdom og voksne og redusere prisen. Prisforslaget forutsetter at kulturmomsten økes fra 10 til 12 %.

ATLANTEN IDRETTSPARK

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Idrettshall			
Skoler 1 sal	Per skoletime	220	230
Idrettslag (1/4 sal)	Per time	70	75
Bedriftslag og mosjonsgrupper (1/4 sal)	Per time	110	115
Treninger lørdag og søndag	Per time	280	300
Helligdager utenom ordinær åpningstid, påslag leiesats	Per time	50 %	50 %
Vaktmester utenom ordinær åpningstid	Per time	540	550
Stevner-cuper-arrangementer-kamper	Per time	400	400
Møterom nedre vestibyle	Per time	220	240
Prosjektor	Per dag/møte	200	På forespørsel
Stillaser		På forespørsel	
Kunstgressbanen			
Eliteserie - 2.divisjon	Per kamp	8 000	8 000
Seniorlag alle diverse inkl. damer	Per kamp	2 800	2 800
Oldboys og junior 11-er	Per kamp	1 500	1 500
½ bane	Per kamp	650	650
Cup-arrangement	Per time	550	500
Trening	Per time	470	480
Skolegym	Per skoletime	470	480
Aktivitetsdager skoler på GB	Per time	2 500	2 500
Vaktmester utenom ordinær åpningstid/helligdag	Per time	540	550
Atlanten stadion, løpebanen			
Friidrettsstevne	Per time	440	Utgår til nye Atlanten Stadion i 2019
Trening	Per time	120	
Stormyra			
Trening	Per time	300	350
Stevner-cuper-arrangementer	Per time	350	350
Uteanlegg			
Tivoliområdet	Per døgn	3 600	3 700
Freikollheisen – Varmestua	Dag 1	2 600	2 650
	Dag 2-7 per dag	600	800
Leie av person	^u /maskin	540	550
	^m /maskin	1 000	1 020
Leie av torvskjærer	Per døgn	400	På forespørsel
Leie av mål inkl. transport	Per sett (2 mål)	1 500	På forespørsel
Gymsal på skoler/brannstasjon			
Idrettslag sal (NB Nordlandet U skole= 2 saler)	Per time	70	75
Bedriftslag og mosjonsgrupper	Per time	110	115

Forslag om økning i betalingssatsene er stor sett tilsvarende deflator. Pris på større arrangementer/andre løsninger enn de som framgår av betalingssatsene skjer på forespørsel.

HELSE OG OMSORG

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Folketrygdens grunnbeløp (G) gjennomsnitt per 1.5.2017 kr. 93.634. Lovbestemte satser (*) fastsettes årlig av Helse- og omsorgsdepartementet. Administrasjonen vil fastsette egenandelen etter disse.			
Praktisk bistand i hjemmet		Per mnd.	Per mnd.
Praktisk bistand	Inntekt under 2G (lovbestemt)	200	(1)
	Inntekt 2-3G	840	860
	Inntekt 3-4G	1 230	1 250
	Inntekt 4-5G	2 122	2 140
	Inntekt over 5G	2 793	2 800
	Per time	307	315
<i>Brukerstyrt praktisk bistand følger samme satser som for praktisk bistand.</i>			
Institusjonsopphold			
Korttidsopphold	Per dag (lovbestemt)	80*	(1)
Korttidsopphold	Per døgn (lovbestemt)	155*	(1)
Dagaktivitetstilbud for eldre - Barmannhaugen	Per dag	140	145
Langtidsopphold	G minus fribeløp	*	
	Andre inntekter	*	
	Krigspensjon	*	
	Maksimalt vederlag	65 000	70 000
<i>Egenandel langtidsopphold fastsettes etter fast prosentandel og etterberegnes årlig etter skatteoppgjøret. Formue under folketrygdens grunnbeløp, 1G, på innleggelsestidspunktet åpner for at beboer kan gis fradrag av egne boutgifter.</i>			
Trygghetstelefon			
Mobilt system	Per måned	246	250
Analogt system	Per måned	195	200
Matombrining			
Egenbetaling	Per porsjon (stor)	80	80
Vaksinasjon			
Influensavaksine	Per stk.	154	160
Fysioterapi			
Med henvisning	Per behandling (lovbestemt)	*	*
Uten henvisning	Per behandling	100	
<i>Egenandel for fysioterapi etter henvisning følger ASA 4303.</i>			
Friskliv og mestring			(2)
Frisklivssamtale	Per samtale	100	0
Frisklivstrening 2 per uke x 3 mnd.	Per kurs	300	400
Bra mat kurs	Per kurs	500	600
Røykeslutt kurs	Per kurs	300	400
Aktiv på dagtid/ forebyggende gruppetilbud			
valgfritt tilbud: ute, sal og basseng	Per halvår	500	500
valgfritt tilbud: ute, sal og basseng	Per år	1 000	1000
Mestringstilbud/grupper	Per kurs	600	600

(1) Disse satsene fastsettes av Stortinget. Normalt mottar vi satsene noen dager før jul.

(2) Vår Frisklivssentral er en utviklingssentral for Regionen Midt-Norge, og må lede an i forhold til føringer fra Helsedirektoratet og priser for tjenestene.

- I følge Helsedirektoratet skal det ikke tas betalt for helsesamtaler. Frisklivssamtale er derfor satt til kr. 0,-
- De øvrige prisene er justert til ett nivå som er sammenlignbar med de andre Utviklingssentralene.

Forslaget tar utgangspunkt i et påslag på 02 %. I tillegg er det gjort noen vurderinger og avrundinger. På middagsombrining er prisen uendret. Redusert etterspørsel kan tyde på overprising. Uheldig at personer med ernæringssvikt velger «Fjordland» på grunn av pris.

BRANN OG REDNING

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Tjenester og utstyr			
Utrykning til unødige alarmer knyttet til utløsning av automatiske brannvarslingsanlegg, sprinkleranlegg eller innbrudd	Per utrykning	2 400	2470
Utrykning i forbindelse med heisalarm	Per utrykning	2 700	2780
Feie-/tilsynsgebyr	Per leilighet	551	565
Feiegebyr sentralpipe annet enn bolig		811	831
Kamerainspeksjon	Per time inkl. personell	1 300	1 340
Fresing pipeløp	Per time inkl. personell	1 300	1 340
Personellskapsbil ^m /pumpe	Per time inkl. sjåfør	1 600	1 650
Stigebil	Per time inkl. sjåfør	1 600	1 650
Tankbil	Per time inkl. sjåfør	1 600	1 650
Lett varebil/personbil	Per time	550	570
Tilhengersprøyte	Per time	550	570
Bærbar motorsprøyte	Per time	450	465
Vannsuger	Per time	350	360
Elektriske pumper	Per time	300	310
Høytrykkspyler	Per time	300	310
Brannslanger å 25 meter	Per stk./døgn	300	310
Temperaturkamera	Per time inkl. person	1 300	1 340
Forbruksmateriell	Forbruk		
Kursinstruktører	Per instruktør/time	800	825
Funksjonstesting og merking av brannnummer	Per kum	1 200	1 240
Søknad om tillatelse til handel med fyrverkeri klasse II, III og IV	Per søknad	2 400	2 480
Andre arbeidsoppdrag (medgått tid)	Per personell/time	800	825
<i>Ved spesielle arbeidsoppgaver kan høyere timespris enn angitt over avtales med oppdragsgiver.</i>			
Alarmsentral			
Brannalarm fra bedrift/næring med en alarminngang	Per år	5 100	5 200
Brannalarm fra bedrift/næring med to eller flere alarminngang	Per år	8 200	8 350
Brannalarm fra bygning ^m /flere leiligheter	Per måned	Etter avtale	
Heisalarmer	Mottak per år/heis	3 300	3 400

Forslag om en generell prisøkning på 3 %, justert til hele tall. Betalingssatser for trykksalarmer utgår og fremkommer under området helse og omsorg.

EIENDOMSDRIFT

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Torgplass	Per år	6 733	7 000
	30 m ² per dag	159	165
	15 m ² per dag	97	100

Betalingssatsene foreslås økt mellom 3 til 4 %.

KOMMUNALTEKNIKK

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Vann, avløp og slam			
<i>Utrekning av stipulert (antatt) forbruk - kun boliger uten vannmåler: Stipulert forbruk = Bruksareal BRA (m²) x 1,5 (m³/m²)</i>			
Vann - abonnementsgebyr	Per m²	3,47	3,60
Vann - forbruksgebyr	Per m³	8,82	9,16
Vann - engangsgebyr for tilknytning	Per m²	12,30	12,77
Vann - årsgebyr for midlertidig tilknytning	Per år	1 025	1 064
Avløp - abonnementsgebyr	Per m²	5,06	5,12
Avløp - forbruksgebyr	Per m³	17,07	17,27
Avløp - engangsgebyr for tilknytning	Per m²	12,30	12,45
Avløp - årsgebyr for midlertidig tilknytning	Per år	2 563	2 594
Vannmålerleie (inntil 26 mm)	Per måler	431	431
Vannmålerleie (27-51 mm)	Per måler	687	687
Vannmålerleie (52 med mer og større flensemalere)	Per måler	2 153	2 153
Spesielle malere (kombimalere)	Per måler	4 818	4 818
Avlesningsgebyr (avlesning utført av kommunen)	Per måler	820	820
Nettgebyr (vannuttak til båt, idrettsplass)	Per m³	2,26	2,35
Slamgebyr - bolig, tankvolum inntil 4 m³	Per år	2 500	2 617
Slamgebyr - hytte, tankvolum inntil 4 m³	Per år	1 250	1 309
Slamgebyr - tankvolum over 4 m³	Per m³ tømming	1 259	1 318
Vannfylling - tilrigging		500	500
Vannfylling - vann	Per m³	10	10
Husholdningsavfall			
Grå dunk 120 liter	Per år	1 837	1 905
Grå dunk 140 liter	Per år	2 143	2 222
Grå dunk 240 liter	Per år	3 438	3 565
Grå dunk 370 liter	Per år	5 097	5 286
Grå dunk 660 liter	Per år	9 275	9 618
Grønn dunk 120 liter	Per år	850	881
Grønn/blå dunk 140 liter	Per år	850	881
Grønn/blå dunk 240 liter	Per år	990	1 027
Grønn/blå dunk 370 liter	Per år	1 276	1 323
Grønn/blå dunk 660 liter	Per år	2 550	2 644
Fritidshus	Per år	1 080	1 120
Hus på Grip	Per år	1 305	1 353
Byttegebyr		315	327
Husholdningsavfall levert Hagelin miljøstasjon		1 874	1 943
Minstegebyr husholdninger, inntil 100 kg		145	150
Avfall, levert selvsortering etter vekt *)	Per tonn	1 446	1 500
*) begrenset til enten personbil med henger eller varebil uten henger			
Hageavfall	Per tonn	857	889
Næringsavfall			
Grå dunk 120 liter	Per år	2 449	2 540
Grå dunk 140 liter	Per år	2 857	2 963
Grå dunk 240 liter	Per år	4 584	4 754
Grå dunk 370 liter	Per år	6 796	7 047
Grå dunk 660 liter	Per år	12 367	12 825
Grønn dunk 120 liter	Per år	1 133	1 175
Grønn/blå dunk 140 liter	Per år	1 133	1 175
Grønn dunk 240 liter	Per år	1 838	1 906
Grønn dunk 370 liter	Per år	2 727	2 828
Grønn dunk 660 liter	Per år	4 470	4 635
Byttegebyr		375	389
Næringsavfall	Per tonn	2 099	2 177
Hageavfall	Per tonn	857	889
Bygge – og anleggsavfall			
Planer for disponering - behandlingsgebyr tiltak	fra 400 - 1 000 m²	1 650	1 650
	over 1 000 m²	2 200	2 200

KOMMUNALTEKNIKK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Vei			
Behandlingsgebyr gravemelding		4 400	4 400
Forringelsesgebyr asfalt	Per m ²	220	220
Byskilt Bjørnehaugen - oppsetting bokstaver arrangementer		6 000	6 000
Utleie trafikkskilt, grunnpris		2 000	2 000
- enhetspris	Per skilt/døgn	100	100
Utleie trafikkgrinder	Per grind/døgn	100	100
<i>Gebyr gravemelding og forringelsesgebyr asfalt er avgiftsfrie. For resterende tjenester kommer merverdiavgift i tillegg.</i>			
Gebyrregulativ etter forurensingsloven			
Saksbehandlingsgebyr nye utslipp			
Gebyr for behandling av utslippstillatelser hit kap. 12 i forurensingsforskriften		0	3 000
Gebyr for behandling av utslippstillatelser hit kap. 13 i forurensingsforskriften		0	6 000
Saksbehandlingsgebyr for oppfølging/kontroll av spredte utslipp			
Gebyr belastes eier av avløpsanlegg. Gebyr pr anlegg/år			
Etter kap. 12 i forurensingsforskriften		0	700
Etter kap. 13 i forurensingsforskriften		0	1 100
Opprydding i forurenset grunn ved grave- og byggearbeider			
Engangsgebyr for saksbehandling, under 500 m ²		0	8 000
Engangsgebyr for saksbehandling, fra og med 500 m ²		0	12 000
Utslipp/påslipp av oljeholdig vann			
Engangsgebyr for saksbehandling av søknad		0	4 000
Gebyr for tilsyn og kontroll med fett- og oljeavskillere			
Kommunens kostnader med tilsyn og kontroll med fett- og oljeavskillere skal belastes tankeiere. Gebyr pr anlegg/år		0	700
<i>Gebyr gravemelding, forringelsesgebyr asfalt og gebyrer etter forurensingsloven er avgiftsfrie. For resterende tjenester kommer merverdiavgift i tillegg.</i>			

Satsene for husholdnings- og næringsavfall foreslås økt med 3,5 %, mens for vann, avløp og slam en økning fra 1,2 til 4,5 %. Betalingssatser for vei foreslås uendret.

Det er foreslått nye gebyrer etter forurensingsloven på områder der dette ikke tidligere er blitt praktisert i Kristiansund. Kommunen har her hatt aktive tjenester til innbyggere/bedrifter, men ikke tatt betalt. Kommunen skal ifølge regelverket ta betalt etter selvkostprinsippet.

PLAN OG BYGGESAK

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Gebyrregulativ for Kristiansund kommune for saksbehandling mm., jf. plan- og bygningsloven § 33-1, matrikkelloven § 32 og eierseksjonsloven § 7			
Generelt			
A1 Grunnlag			
Gebyr etter dette regulativet uttrykker kommunens gjennomsnittlige kostnad ved behandling og tilsyn av saker etter plan- og bygningsloven og matrikkelloven. Andelen av gebyr som brukes til tilsyn er anslagsvis 10 %. For behandling av begjæring om seksjonering innkreves gebyr i henhold til eierseksjonslovens maksimalgebyr. I tillegg til gebyrer etter dette regulativ vil det i forbindelse med en søknad blant annet kunne bli innkrevd gebyrer på vegne av andre offentlige myndigheter, slik som blant annet tinglysingsgebyr.			
A2 Gyldighet			
Regulativet gjelder fra 1.1.2017. Med mindre annet fremgår nedenfor, beregnes gebyrene etter det regulativ som gjelder på det tidspunkt kommunen mottar søknad/rekvisisjon. For endringssøknad/ igangsettingssøknad osv. legges til grunn det til enhver tid gjeldende regulativ. Dette gjelder uavhengig av om rammetillatelse er gebyrberegnet etter eldre regulativ. For forslag til reguleringsplaner og reguleringsendringer beregnes gebyret etter gjeldende regulativ på grunnlag av innsendt komplett planforslag.			
A3 Betalingsplikt og timesatser			
Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr. For plansaker skal det avtales i oppstartsmøte hvem som skal betale gebyret og om det skal gis fratrekk fra satsene, jf. regulativets punkt D1. For søknader/arbeider som ikke dekkes av de vedtatte satser eller når arbeidet krever unormalt stor arbeidsmengde på grunn av ekstra kontroller og lignende kan gebyret beregnes etter medgått tid. Øvrig arbeid som kommunen skal forestå etter plan- og bygningslovgivningen faktureres etter medgått tid. Følgende timesatser benyttes når gebyret beregnes etter medgått tid: For arbeider i marken betales kr 2.100 pr. time og for kontorarbeid kr 1.100 pr. time. For arbeider som krever spesiell faglig kompetanse faktureres arbeidet etter faktiske utgifter.			
A4 Betalingsfrist			
Gebyret skal betales 30 dager etter mottak av faktura. Etter forfall oversendes kravet til innfordring for rettslig inndriving, jf. lov om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav. Ved for sen betaling kan det kreves forsinkelsesrenter etter lov om renter ved forsinket betaling.			
A5 Forhøyet gebyr			
Innsendte søknader som ikke tilfredsstiller forskriftsmessige krav eller nødvendig dokumentasjon i henhold til kommunens veiledningsskriv, kan medføre forhøyet gebyr. Beregningen gjøres med grunnlag i det merarbeid dette representerer, jf. timesatser i punkt A3.			
A6 Uaktuell sak			
Dersom en søknad om tiltak eller søknad om fradeling trekkes skriftlig før vedtak fattes, faktureres det etter medgått tid i henhold til timesatser i punkt A3. Dersom planforslag trekkes før vedtak fattes, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Det samme gjelder når en sak må avsluttes som uaktuell, som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller.			
A7 Avbrutt sak			
Saker som avsluttes på grunn av manglende komplettering av søknadsmateriale, faktureres etter medgått tid i henhold til timesatser i punkt A3. For avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering faktureres etter punkt B2.			
A8 Urimelig gebyr			
Det er ikke klageadgang på gebyrfastsettelsen i den enkelte sak der gebyret er hjemlet i plan- og bygningslovens § 33-1, matrikkellovens § 32 eller eierseksjonslovens § 7. Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan kommunen etter skriftlig søknad eller egen vurdering fastsette annet gebyr enn det som framgår av regulativet. Søknad om nedsettelse av gebyret utsetter ikke betalingsfristen.			
A9 Klageadgang			
Kommunens avgjørelse av søknad om nedsettelse eller frafall av gebyr er å anse som et enkeltvedtak og kan påklages til fylkesmannen etter reglene i forvaltningsloven.			
A10 Oppsplitting av saker			
I de tilfeller der det er forhold på søkers side som fører til at kommunen får merarbeid som følge av oppsplitting av saker, kan det kreves tilleggsgebyr for merarbeidet. Dette faktureres etter medgått tid, i henhold til timesatser i punkt A3.			
A11 Udekket krav			
Dersom en søknad om tiltak avvises eller avslås, eller søknad om fradeling avslås, betales 75 % av gebyret. Private planforslag som vedtas ikke lagt ut til offentlig ettersyn faktureres med 75 % av ordinært gebyr.			

PLAN OG BYGGESAK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Gebyrer for forvaltningsoppgaver etter Matrikkeloven (lov § 32, forskrift § 16)			
1. Oppretting av matrikkelenhet			
1.1 OPPRETTING AV GRUNNEIENDOM OG FESTEGRUNN			
1.2 MATRIKULERING AV EKSISTERENDE UMATRIKULERT GRUNN			
Areal	0 – 400 m ²	19 236	19 236
	401 – 2000 m ²	25 063	25 063
	2001 m ² – økning per påbegynte da	2 562	2 562
<i>Gebyr for areal over 30 000 m² blir fastsatt etter anvendt tid, men med en minstepris fastsatt til gebyrsatser for areal = 30 000 m².</i>			
1.3 OPPMÅLING AV UTEAREAL PER EIERSEKSJON			
Areal	0 – 50 m ²	8 337	8 337
	51 – 250 m ²	9 618	9 618
	251 – 2000 m ²	12 820	12 820
	2001 m ² – økning per påbegynte da	1 922	1 922
1.4 OPPRETNING AV ANLEGGSEIENDOM			
Volum	0 – 2000 m ³	25 641	25 641
	2001 m ³ – økning per påbegynt 1000 m ³	3 203	3 203
<i>Gebyr som for oppretting av grunneiendom</i>			
1.5 REGISTRERING AV JORDSAMEIE			
<i>Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.</i>			
1.6 UTEN FULLFØRT OPPMÅLINGSFORRETNING			
Viser til 1.1, 1.2, 1.4 og 1.5. Tilleggsgebyr for å utføre oppmålings forretning kan komme i tillegg			
Tillegg for svært krevende saker faktureres etter medgått tid etter satsene i punkt A3.			
1.7 UTEN OPPMÅLINGSFORRETNING			
Oppretting av matrikkelenhet over 100 daa uten merking og måling, jf. matrikkelforskriften § 42			
Tillegg for svært krevende saker faktureres etter medgått tid etter satsene i punkt A3			
1.8 AVBRUDD I OPPMÅLINGSFORRETNING ELLER MATRIKULERING			
<i>Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 1.1 og 1.2</i>			
2. Grensejustering			
2.1 GRUNNEIENDOM, FESTEGRUNN OG JORDSAMEIE			
Areal	0 – 250 m ²	10 259	10 259
	251 – 500 m ²	13 403	13 403
<i>Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til vei- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde</i>			
2.2 ANLEGGSEIENDOM			
Volum	0 – 250 m ³	10 259	10 259
	251 – 1000 m ³	13 403	13 403
<i>For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1 000 m³.</i>			
3. Arealoverføring			
3.1 GRUNNEIENDOM, FESTEGRUNN OG JORDSAMEIE			
3.2 ANLEGGSEIENDOM			
Areal	0 – 250 m ²	12 821	12 821
	251 – 500 m ²	19 236	19 236
	Per nytt påbegynt 500 m ²	1 922	1 922
<i>Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei- og jernbaneformål.</i>			
<i>For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.</i>			
4. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
Inntil 2 grensepunkter		5 828	5 828
Overskytende grensepunkter	Per punkt	1 281	1 281
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter			
Inntil 2 grensepunkter		8 337	8 337
Overskytende grensepunkter	Per punkt	1 922	1 922
<i>Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.</i>			

PLAN OG BYGGESAK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Gebyrer for forvaltningsoppgaver etter Matrikkeloven (lov § 32, forskrift § 16)			
6. Privat grenseavtale			
Inntil 2 grensepunkter eller 100 m grenselengde		8 337	8 337
Overskytende grensepunkter eller grenselengde	Per punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	1 922	1 922
<i>Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid.</i>			
7. Betalingspunkt			
<i>Gebyret skal kreves inn forskuddsvis.</i>			
8. Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken			
<i>Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.</i>			
9. Utstedelse av matrikkelbrev (fastsettes av Statens kartverk):			
Matrikkelbrev	Inntil 10 sider	175	175
	Over 10 sider	350	350
<i>Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.</i>			
10. Oppdatering av kart og Matrikkel i forbindelse med byggesak			
Innmåling av tiltak og ajourføring av kartverk og Matrikkel		3 300	3 300
11. Salg av papirbaserte kart			
<i>Etter medgått tid og materialforbruk, ervervsmessig kopiering er ikke tillatt.</i>			
12. Annet			
Kontorarbeid	Per time	1 100	1 100
Feltarbeid enkeltperson	Per time	2 100	2 100
Feltarbeid målelag	Per time	3 000	3 000
13. Salg av oppmålingstjenester		Eks.mva	Inkl.mva
Utstikking/påkrevet innmåling av tiltak i terrenget i samsvar med gjeldende kartgrunnlag			
- bygning med inntil 70 m ² BRA	Per utstikking	6 100	6 100
- bygning f.o.m. 71 m ² t.o.m. 400 m ² BRA	Per utstikking	12 200	12 200
- bygning over 401 m ² BRA	Per utstikking	15 000	15 000
- utstikking/påvisning av tiltak som ikke kan måles etter bruksareal	Minstepris i hvert tilfelle	2 915	2 915

PLAN OG BYGGESAK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Betalingsregulativ med hjemmel i plan- og bygningsloven § 33.1 og lov om eierseksjoner § 7			
1. Byggesaker som måles etter bruksareal			
Behandling av søknader om byggetillatelse, rivning, dispensasjoner. Beregning av gebyrer er basert på bruksareal (BRA) beregnet etter NS 3490 og veileder for grad av utnyttning. I tillegg kommer gebyrer for behandling av eventuelle dispensasjoner og tekniske fravik, se pkt. A13 og A14.			
Behandling av alle kategorier nybygg, tilbygg, påbygg, underbygg og hovedombygging etter pbl § 20-1			
- inntil 50 m ²	Per m ² BRA	139	139
- fra 50 m ² til 400 m ²	Per m ² BRA	129	129
- fra 400 m ² til 800 m ²	Per m ² BRA	79	79
- over 800 m ²	Per m ² BRA	58	58
	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
Maksimalbeløp for behandling av rubb-haller/lagerhaller og midlertidige bygg		200 000	200 000
Maksimalbeløp øvrige bygg og tiltak		450 000	450 000
2. Dispensasjoner fra bestemmelser gitt i eller i medhold av plan og bygningsloven og unntak etter § 31-2			
Dispensasjon fra en bestemmelse		10 300	10 300
Påfølgende dispensasjoner i samme sak.		6 500	6 500
Dispensasjon i saker uten søknadsplikt (§ 20-4)			3 000
Dispensasjon fra utnyttelsesgrad i eldre planer der utnyttelsesgraden mangler.			3 000
Dispensasjon for samme forhold er vurdert i sak om fradeling, og det er ikke gått mer enn tre år fra vedtak. Ved samlet behandling av både fradeling og byggesak tas kun ett gebyr pr dispensasjonsforhold.			0
*Unntak fra materielle krav i byggeteknisk forskrift.			10 300
Påfølgende unntak i samme sak.			6 500
Felles for alle; I saker som er særskilt arbeidskrevende, kan det i tillegg faktureres for medgått tid i henhold til timesatser i punkt A3. (*Unntak ble tidligere kalt fravik fra teknisk forskrift. Endret ordlyd fra direktoratet for Byggekvalitet)			
3. Skilt/reklame			
Skilting som kan gjennomføres uten ansvarsrett (§ 20-4)	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
Større skilt/skiltplan som krever ansvarsrett (§ 20-1)	Minstegebyr i hvert tilfelle	5 200	5 200
4. Innhegning/gjerde/støyskerm			
Uten ansvarsrett (§ 20-4)	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
Med ansvarsrett (§ 20-1)	Minstegebyr i hvert tilfelle	5 200	5 200
Når tiltaket er i sammenheng med helhetlig søknad om byggetillatelse, faller dette inn under behandlingen av byggetiltaket. For eksempel bolighus, leilighetsbygg næringsbygg o.l.			
5. Forstøtningsmur på bebygd eiendom			
Uten ansvarsrett (§ 20-4)	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
Som krever ansvarsrett (§20-1)	Minstegebyr i hvert tilfelle	7 200	7 200
Når tiltaket er i sammenheng med helhetlig søknad om byggetillatelse, faller dette inn under behandlingen av byggetiltaket. For eksempel bolighus, leilighetsbygg næringsbygg o.l.			
6. Konstruksjon/anlegg			
Vei, VA-anlegg og bruer tiltaksklasse 1	Minstegebyr i hvert tilfelle	5 000	5 000
Vei, VA-anlegg og bruer tiltaksklasse 2 og 3	Minstegebyr i hvert tilfelle	10 300	10 300
Søknadspliktig terrenginngrep tiltaksklasse 1	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
Søknadspliktig terrenginngrep tiltaksklasse 2 og 3	Minstegebyr i hvert tilfelle	10 300	10 300
7. Driftsbygninger i landbruket			
Uten ansvarsrett (§20-4)	Minstegebyr i hvert tilfelle	3 750	3 750
Større tiltak som krever ansvarsrett (§ 20-1)	Beregnes i samsvar med pkt. 1	7 200	7 200
8. Øvrige byggesaker uten bruksareal			
Behandling av byggesaker etter §§ 20-1 og 20-4, som ikke kan måles etter grunnflate eller faller inn under andre kategorier. Eksempel, terrasse, fasade-endring mv.	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 750	2 750
9. Igangsettingstillatelse			
Behandling av trinnvis igangsetting etter gitt rammetillatelse, pr igangsetting.	Minstegebyr i hvert tilfelle	3 850	3 850
10. Brukstillatelse			
Gebyr for utstedelse av midlertidig brukstillatelse		3 500	3 850
11. Ferdigattest			
Gebyr for utstedelse av ferdigattest når alle arbeider er slutført		1 500	1 500
12. Driftstillatelse heis			
	Minstegebyr i hvert tilfelle	2 000	2 000
13. Forhåndskonferanse			
Gjennomføring av forhåndskonferanse etter § 21-1		3 520	3 520

PLAN OG BYGGESAK forts.

14. Selvbygger			
Godkjenning av ansvarsrett for selvbygger		2 750	2 750
15. Situasjonsskilt			
Utarbeidelse av situasjonsskilt	Inntil 2000 m ²	3 823	3 823
	Tillegg per påbegynt 1000 m ²	946	946
Utarbeidelse av forenklet situasjonsskilt	Inntil 2000 m ²	1 161	1 161
	Tillegg per påbegynt 1000 m ²	352	352

Delingssøknader etter pbl § 20-1, punkt m			
Gebyr faktureres når vedtak fattes. Dersom søknad om deling godkjennes, kan oppmålingsforretning utføres etter prosedyrer fastlagt i matrikkelloven. Gebyr etter punkt 4.0 gjelder bare for behandling etter pbl., og det tilkommer et eget gebyr for oppmålingsforretningen.			
<i>Dersom søknad om fradeling forutsetter mindre reguleringsendring betales gebyr i henhold til regulativets pkt. 2.0.</i>			
<i>Dersom søknad om fradeling forutsetter dispensasjon betales i tillegg til forannevnte gebyr i henhold til regulativets pkt. 3.0.</i>			
Deling av grunneiendom med grenser som er i samsvar med fastsatt regulerings- eller bebyggelsesplan	Per tomt	2 750	2 750
	Per tomt som søkes fradelt	13 860	13 860
Deling av enkelttomter hvor tomtedeling ikke er fastsatt i regulerings-/bebyggelsesplan	F.o.m. tomt 3, per tomt som søkes fradelt	6 930	6 930
Fradeling av tilleggs- parsell og grensejustering		4 215	4 636
Ekstern tilsynsbistand			
I forbindelse med at kommunen gjennomfører tilsyn for å sikre at tiltak blir utført i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av pbl., kan det være nødvendig med ekstern bistand. I de tilfeller der ekstern bistand er nødvendig, vil kommunens utgifter bli belastet tiltakshaver.			
Per foretak inntil		106 000	106 000
Seksjonering			
For tillatelse til seksjonering der det må holdes befarig kreves et gebyr på 5 x rettsgebyret. Retting eller sletting av seksjoner, gebyrlegges med 3 x rettsgebyret. I tillegg krever kommunen gebyr etter reglene i Matrikkelloven for målebrevs kart som må utarbeides etter Eierseksjonslovens § 9. Kommunen skal sende seksjoneringsbegjæringen med seksjoneringstillatelse med vedlegg til tinglysing. I den anledning skal gebyr for tinglysing av seksjoneringsbegjæringen innbetales til kommunen. Innbetaling av gebyrene skal skje før dokumentene blir sendt til tinglysing. Blir seksjoneringstillatelse ikke gitt, skal tinglysningsgebyret og halvparten av gebyret for seksjonerings-tillatelsen betales tilbake.			
<i>Spesielt omfattende oppgaver kan ilegges større gebyr etter skjønn.</i>			

PLAN OG BYGGESAK forts

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2017	Priser 2018
Gebyrregulativ for private planforslag, konsekvensutredninger, mindre reguleringsendringer og delingssøknader med hjemmel i plan- og bygningsloven § 33.1			
Generelt for planforslag inkl. mindre endringer			
<i>Dersom planforslag trekkes skriftlig før vedtak fattes fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Det samme gjelder når en sak må avsluttes som uaktuell, som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller. Private planforslag som vedtas ikke lagt ut til offentlig ettersyn faktureres med 75 % av ordinært gebyr.</i>			
1. Reguleringsplan			
Samlet gebyr er summen av behandlingsgebyr (1.1), arealgebyr (1.2) og tilleggsgebyr for bebyggelse (1.3) samt evt. gebyr for konsekvensutredning (1.4). Gebyret beregnes etter de satser som til enhver tid gjelder på det tidspunkt komplett planforslag er bekreftet mottatt. Forslagsstiller skal levere nødvendige arealoppgaver for gebyrberegningen.			
Arealgebyr og tilleggsgebyr for bebyggelse faktureres etter første gangs behandling i plan- og bygningsrådet.			
1.1 BEHANDLINGSGEBYR			
Ved behandling av reguleringsplan		19 425	19 425
Tillegg for planforslag som avviker fra kommuneplanens arealdel, kommunedelplan for sentrum eller områderegulering		19 215	19 215
<i>Kunngjøring av melding om oppstart av reguleringsarbeid bekostes av forslagsstiller.</i>			
1.2 AREALGEBYR ETTER PLANOMRÅDETS AREAL			
Regulert areal	Inntil 2000 m ²	26 880	26 880
	Inntil 5000 m ²	64 785	64 785
	Over 5000 m ² - tillegg per påbegynt 1000 m ² , inntil 20 000 m ²	4 798	4 798
	Over 20 000 m ² - tillegg per påbegynt 1000 m ²	1 722	1 722
1.3 TILLEGGSGBYR FOR BEBYGGELSE			
For hver 100 m ² bruksareal BRA	Inntil 50.000 m ²	1 008	1 008
Per påbegynt 100 m ² BRA	Ved arealer over 50.000 m ²	6 983	6 983
<i>Det skal betales tilleggsgebyr for bebyggelse i planområdet. Både ny bebyggelse og eksisterende bebyggelse, der planen hjemler for ombygging og/eller bruksendring, skal medregnes. Arealet beregnes av forslagsstiller i tråd med tekniske forskrifter § 5-4 med følgende unntak og presisering: Det tas ikke gebyr for tenkte plan i rom med stor romhøyde og glassgårder. Bruksareal under terreng skal også medregnes. Parkeringsarealet går inn i beregningsgrunnlaget. Det skilles ikke mellom garasje/carport eller parkeringsplass. Maksimalt tillatt utnyttelse i innsendt komplett planforslag legges til grunn for beregningen.</i>			
1.4 TILLEGGSGBYR FOR REGULERINGSPLANER MED KONSEKVENsutREDNING			
Planer som faller inn under Forskrift om konsekvensutredning (§§ 4.1 og 4.2 i pbl) og kommunen er godkjenningmyndighet	Minstegebyr	93 975	93 975
<i>Dersom kommunen har hatt utgifter til ekstern fagkyndig bistand og andre dokumenterte utgifter utover minstegebyret ilegges søker tilleggsgebyr tilsvarende kommunens utgifter med dette. Gebyret skal betales samtidig med behandlingsgebyret jf. punkt 1.</i>			
1.5 ENDRING AV REGULERINGSBESTEMMELSER			
Dersom søknaden/forslaget bare gjelder endring av gjeldende reguleringsbestemmelser, skal det i tillegg til behandlingsgebyret betales et gebyr som faktureres ved behandling av saken.		11 760	11 760
2. Endring av reguleringsplaner pbl § 12-14, 2. ledd			
Regulert areal	Inntil 2000 m ²	26 880	26 880
	Inntil 5000 m ²	33 600	33 600
	Inntil 10 000 m ²	63 360	63 360
	Over 10 000 m ² - tillegg per påbegynt 1000 m ²	1 280	1 280
<i>Dersom mindre reguleringsendring fører til nytt bruksareal skal det for disse arealer betales tilleggsgebyr for bebyggelse i henhold til pkt. 1.3. Gebyr for mindre reguleringsendringer faktureres ved behandling av saken.</i>			
3. Tilleggsgebyr ved endring av planforslag			
<i>Dersom forslagsstiller på eget initiativ foretar vesentlige endringer av et komplett planforslag etter at det er innsendt for behandling, ilegges det et tilleggsgebyr på 25 % av beregnet gebyr.</i>			

Vedlegg 5 – Formelle samarbeidsordninger

Tabellen under gir en oversikt over de ulike formelle samarbeidsordningene som kommunen deltar i.

Område	Samarbeid	Kontor-kommune	Antall ORKidékommuner *
Regionråd	Ordfører og rådmannskollegiet for Nordmøre (ORKidé)	Kristiansund	10
Politisk samarbeidsorgan	Byer i Midt-Norge	Trondheim	1 (9)
Arkiv	IKA Møre og Romsdal IKS	Ålesund	10 (36 + MR fylke)
Havnevirksomhet	Kristiansund og Nordmøre Havn IKS	Kristiansund	9 (11)
Krisesenter	Nordmøre krisesenter IKS	Kristiansund	7
Renovasjon	Nordmøre interkommunale renovasjonsselskap IKS (NIR)	Kristiansund	7 (9)
Revisjon	Møre og Romsdal revisjon IKS	Kristiansund	10 (18 + MR fylke)
Alarmsentral	Mottakssentral for trygghetsalarmer	Kristiansund	4 (5)
Arbeidsgiverkontroll	Arbeidsgiverkontroll for Nordmøre	Kristiansund	8 (12)
Barnevern	Barneverntjenesten for Kristiansund, Averøy og Gjemnes	Kristiansund	3
Beredskap	Nordmøre interkommunale utvalg mot akutt forurensning (NIUA)	Kristiansund	10 (11)
Bibliotek	Kjøp av biblioteksjef fra Kristiansund	Kristiansund	2
Brann	Brannsamarbeid med Averøy	Kristiansund	2
Byggesak	Interkommunalt tilsyn i byggesaker	Kristiansund	8 (10)
Friluft	Friluftsrådet for Nordmøre og Romsdal	Molde	7 (15)
IKT	IKT ORKidé	Sunnadal	10 (13)
Innkjøp	Nordmøre interkommunale innkjøpssamarbeid	Kristiansund	10 (12)
Kemner	Nordmøre kemnerkontor	Kristiansund	4
Kontrollutvalg	Nordmøre sekretærfunksjon for kontrollutvalg	Kristiansund	8
Kultur	Salg av fagkompetanse	Averøy	2
Landbruk	Felles landbrukskontor	Gjemnes	2
Legevakt	Legevakt Kristiansund og omegn	Kristiansund	4
Opplæring	Nordmøre og Romsdal interkommunale opplæringskontor	Kristiansund	1 (5)
Overgrep	Nordmøre voldtekstmottak	Kristiansund	3
PPT	Pedagogisk-psykologisk tjeneste for ytre Nordmøre	Kristiansund	4
Plan	Interkommunal kommunedelplan for sjøarealene på Nordmøre	Tingvoll	9 (10)
Veterinær	Veterinærvakt	Gjemnes	2 (3)
Øyeblikkelig hjelp	Interkommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud	Kristiansund	4

* antall kommuner totalt med i ordningen

Ved utgangen av 2016 deltok kommunen i 28 formelle samarbeidsordninger i og utenfor regionen. Eierinteresser¹ i selskaper som ivaretar kommunens rolle som regionsenter kommer i tillegg. Kommunen er også engasjert i andre former for samarbeid som nettverk og løpende prosjektaktivitet.

¹ Se kommunens Eiermelding 2014 for utfyllende informasjon.

Vedlegg 6 - Budsjettskjema 2B – investering

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021
POLITISK STYRING	0	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	11 000	11 000	11 000	6 500	6 500
Egenkapitalinnskudd KLP - overføring fra drift	-11 000	-11 000	-11 000	-6 500	-6 500
SENTRALADMINISTRASJON	4 000	29 000	15 000	15 000	10 000
IT-investeringer alle enheter inkl IKT Orkide	1 500				
Ny telefoniløsning Kristiansund kommune	2 500				
Kommunal Digital Gestalt		20 000	10 000	10 000	10 000
Byen som regional motor		7 000	5 000	5 000	
Ombygging av Vågeveien 4		2 000			
GRUNNSKOLE	23 000	39 000	38 500	108 500	458 500
Skolebygg	10 000	2 500	30 000	100 000	450 000
Dale barneskole - Utbygging		27 000			
Skole/Barnehage/Inneklima/HMS	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Uteanlegg skoler	500	500	500	500	500
Dale barneskole - Ventilasjonsanlegg	6 500				
IKT-satsing skoler		5 000	5 000	5 000	5 000
Frei barneskole - ventilasjon og styring		1 000			
Allanengen skole - nytt inventar	3 000				
BARNEHAGER	70 000	140 000	0	0	0
Kariholia barnehage nybygg	40 000	57 500			
Ny barnehage på Nordlandet	30 000	82 500			
KULTUR	9 925	76 580	21 560	76 000	76 000
Atlanten idrettspark - prosjektering		800			
Caroline - Inkl nytt ventilasjonsanlegg	6 300				
Kommuneplan for fysisk aktivitet og friluftsliv	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Atlanten idrettspark - nye kontorer					
Atlanten stadion	15 000	54 000	10 260		
Atlanten stadion - Tiltakspakkemidler/spillemidler	-15 000		-9 700		
Nytt kulturhus - Netto eks salg og tilskudd	1 500	20 000	20 000	75 000	75 000
KKKK - Aksjekjøp		780			
Regplan nytt kulturhus Kongens Plass	1 125				
FELLESTJENESTER PLEIE OG OMSORG	4 750	6 500	4 750	4 750	4 750
Investering pleie/omsorg hms/diverse	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Velferdsteknologiske tiltak	750	1 000	750	750	750
Ventilasjon nye lokaler psykisk helse		1 500			
SYKEHJEM	5 000	7 500	0	0	0
Barmannhaugen - ny heis	4 000	2 800			
Barmannhaugen - nye plasser		3 900			
Vaskeri, Felleskjøkken	1 000	800			
HJEMMETJENESTER	20 300	100 000	105 700	38 094	0
Ombygging Bedriftsveien 10	300	0	0	0	0
Skolegata omsorgsboliger		48 800			
Skolegata omsorgsboliger salg		-48 800			
Nye Rokilde	20 000	100 000	105 700	115 000	
Nye Rokilde - tilskudd				-76 906	
BO OG HABILITERING	70 779	16 000	19 700	0	0
Nye boliger funksjonshemmede	3 500				
Godhaugen - 6 nye boliger	25 000	16 000			
Godhaugen - tilskudd 6 nye boliger	-8 500				
Tollåsenga	9 979				
Tollåsenga Nord - etappe 2 langbyggene	35 800				
Avlastningstilbud Sommerro - 9 boliger	5 000		35 000		
Avlastningstilbud Sommerro - tilskudd 9 boliger			-15 300		

Budsjettskjema 2B forts.

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021
STORHAUGEN HELSEHUS	2 600	0	0	0	0
Tempoveien 23 - nytt sykehjem	2 600				
EKSTERNE ENHETER	0	500	1 500	600	7 600
Kirklandet - opparbeidelse gravsteder				600	5 600
Nordlandet gravsted - urnelund			1 500		
Frei gravsted - urnelund og ferdigstillelse					2 000
Sundbåten - kvalitetssikring forprosjekt		500			
KOMMUNALTEKNIKK	136 000	151 450	140 850	142 600	73 100
Kommunale veier					
Biler og maskiner	2 000	500	2 000	2 000	2 000
Nyasfaltering	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Gamle veidekker m/utløpt levetid - asfaltering	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Trafikksikkerhetstiltak	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Ny gangvei Sjursvika		1 000			
Ny gangvei langs Husøyveien inkl gatelys	4 500	4 500			
Gatelys	6 500	6 500	4 000	4 000	4 000
Riving eksisterende Meløybru	1 000				
Diverse fortaustiltak		600	600	600	600
Bjørnvika/Møst - ny turvei			1 700		
Reparasjon Piren	400				
Boligområder/Næringsområder					
Næringsområder	500	500	500	500	500
Sødalen 2 - opparbeiding av vei, vann og avløp					5 000
Opparbeidelse skorpa boligområde	62 500	29 375	2 500	15 000	
Opparbeidelse skorpa boligområde - tilskudd	-50 000	-23 500	-2 000	-12 000	
Opparbeidelse skorpa boligområde - mva kompensasjon/fradrag	-12 500	-5 875	-500	-3 000	
Parkering og plass for sjåføropplæring - Hagelin		7 000			
VARSF - vann					
Opprusting vannverk	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Kjøp biler maskiner vann					
Ledningsfornying - vann	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Nødvann/Krisevann – materiell og ombygging	4 000				
Ekstra hovedvannledning over Nordsundet	5 000				
Ny hovedvannledning Kongsveien-Or				4 500	9 500
Damsikkerhet	2 000		2 000		
Opparbeiding tomt/ anlegg byingeniør Sødalen					
Ny ledning over Freifjorden					1 000
Ny vannledning langs Husøyveien	2 500	2 500			
Vannledning Sjursvika - Jutvika	1 500				
Ny vannledning over Sørsundet				3 000	3 000
Bjørnvika/Møst - ny vannledning			1 300	14 000	
VARSF – avløp					
Diverse tiltak avløp		5 000	5 000	5 000	5 000
Nerdalen avløpsrenseanlegg	5 000	4 000	15 000	5 000	
Overføringsanlegg til renseanlegg	65 000	56 000	58 000	28 000	19 000
Miljøovervåkning/ resipientundersøkelser		750	750	500	
Opprydding private anlegg/ enkeltutslipp	1 000		2 000	2 000	2 000
Slamsugebil			3 000		
Avløp - Sjursvika - Jutvika inkl p-stasjon	4 500	4 000			

Budsjettskjema 2B forts.

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021
VARSE - renovasjon					
Renovasjonsbiler	2 500	1 000	2 500	2 500	2 500
Renovasjon diverse	600	600	600	600	600
Opparbeiding ny tomt	10 000	20 000			
Nytt driftsbygg/omlastestasjon /garasjer		18 000	15 000		
Ny miljøstasjon			1 000	40 000	
Ny vekt			4 000		
Ny gjennbrukshall				12 000	
Avfall næring - Nytt driftsbygg/omlastestasjon/garager			3 500		
Avfall næring - Ny vekt			500		
Parkavdeling					
Parkvesenet - biler + maskiner/utstyr	500	600		500	500
Byforskjønnelsestiltak		300	300	300	300
Lekeplasser		600	600	600	600
Hundepark		500			
PLAN OG BYGGESAK	2 700	210	0	0	0
Deltakelse i prosjekt Skansen	2 300				
Tjenestebil plan og bygning	400				
Felles kartdatabase		110			
Infoland		100			
EIENDOMSDRIFT	15 500	22 350	11 800	15 300	12 500
Bygg og eiendom - biler og utstyr					
Boliger	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Næringsområder	500	500	500	500	500
Bolgueset - Erverv av grunn		11 850	1 300	4 800	2 000
Enøk-tiltak	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
BRANN- OG REDNING	1 637	4 200	2 200	200	200
Ny brannstasjon		1 500	125 000		
Ny tankbil	3 000				
Etablering av øvelsesfelt	1 000				
Nytt utstyr til brannvesen	200	200	200	200	200
Anskaffelse av Arbeids/Brannbåt		2 000			
Sum investeringer	368 754	592 790	484 560	401 044	642 650

Finansiering					
Salg av kommunal grunn	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Salg av kommunal eiendom	-43 000	-36 000	-5 000	-20 000	-20 000
Kompensasjon MVA	-51 000	-94 000	-72 000	-55 000	-117 000
Lån og avsetninger					
Startlån	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av videreformidlingslån	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Mottatt avdrag på utlån	-8 500	-9 000	-9 500	-9 500	-9 500
Bruk av lån	261 254	448 790	393 060	311 544	491 150

